

Oharek jsme zahodili, zapálili jsme sobě ale oň cigaret nový. Špoulíme ústa, pouštíme modré kroužky do vzduchu, jež rozvlněný teplý vzduch směrem k oknu nese, a myslíme na to, že lidé myslí, že je *nový* rok. Chudáci, což myslí, že to jde s roky jako s cigarety a jako se svíčkami, když jeden dohoří, že o teplý jeho ještě kouř můžem rozžít nový, a když nechceme, že nemusíme? Josua, spisovatel a generál, zaznamenal, že slunce zůstalo jednou stát; že by ale čas byl zůstal jednou stát, nezaznamenal posud nikdo. Čas jde, pokračuje, poeticky letí, prozaicky se valí nebo jak všelijak tomu lidé říkají, pořád dál a dál, přes stvoření i zničení světa, přes všechna Josuova pokolení, přes vigintiliony i nevyslovitelnilyony věků, což my víme, přes co všechno se valí! Až budem trochu učenější a porozumíme tomu, co je věčnost, porozumíme také tomu, co je čas. Prozatím jmenujem časem rozměry vlastních svých úkonů životních, okamžik žalu nebo radosti jmenujem věčností, celý život svůj okamžikem, zkrátka, my myslíme, že čas roste jako my, že má klouby jako my, a kdyby nebylo nás, že by ani prstem pohnout nemohl. Jsme-li někdy tuze, takhle až světově moudří a přitom s koketní vědeckostí také trochu skromní, myslíme sobě věčnost as jako moře a rok — totiž čas, v němž jsme krejčímu zaplatili jedno zimní a jedno letní konto — as jako moře toho kapku, v níž se honíme co infusorie.

Právě skápla zas taková jedna kapka, někde skápla dřív, někde později, podle toho, jak městský hodinář farským hodinám přeje. Stál jsem před transparentními hodinami, abych hodně dobře viděl, jak starý rok zhasne a nový se narodí. Ale neviděl jsem nic. Ručička skočila lhostejně dál, jako když nádeník kolem točí, a jen hluk žampanské tryzny z vedlejšího

domu svědčil, že tam po slovansku popíjí nad domnělým hrobem — kdyby měli dost peněz, mohli by *každou* minutu tímž právem žampanským pokropit! Nic není jednodušší nad pohřeb takového vysloužilého roku, hodíme jej do šachty, spisovatelští hrobníci zaznamenají sobě, jak mají hrob drnem okrášlit, a je po všem. Ale vzdor té jednoduchosti je na pohřbu uplynulého roku přece také kus okázalosti starořímské. Staří Římané měli ke každému vnukovi tu zdvořilost, že mu na jeho pohřeb nechali také všechny jeho předky přijít, ovšem jen vymalovány na plátně a zavěšeny na bidle, někdy také vycpány hadry a špalíky. Ba i mrtvý musil *jít* s sebou, a poněvadž sám obyčejně nemohl, našel se místo něho za slušný peníz nějaký herec, vzal na obličej škrabošku nebožtíkovu obličejí podobnou, oblékl tělo v ovdovělý jeho šat, šel jako ten nebožtík a napodoboval posuňky všechny zvyky jeho. Teď by ale herec dělal posuňky leda za rakví nějakého divadelního referenta; poněvadž pak ani nejmoudřejší starý rok nepovznese se až na hodnost divadelního referenta, musí posuňkování převzít někdo jiný. Obyčejně to bývá někdo, kdo už za živobytí nebožtíka chodil v šatech jeho, a ten někdo je — žurnalista, to se rozumí.

Dobře, ale jak do toho, když ten šat je už tak obnošen! Jakou zvláštní tvář měl ten minulý rok, když lidstvo je tak pevně o tom přesvědčeno, že „věčnost beře sobě každoročně *jinou* škrabošku“. Byla ta loňská škraboška duchaplna nebo měšťácky obyčejna, jaký měla *hlavní* ráz? Jako Cogniet obraz svůj Betlémské vraždy vyznačil jedinou tou k smrti ustrašenou matkou choulící se s dítětem v kout, takž má každý při vzpomínce na minulý rok jediný hlavní, buď ostrý, buď příjemný rys před sebou, jenž je mu vyznačujícím pro obraz roku celého. Těžko všechny ty rysy uhodnout od prvních dlouhých šatů čtrnáctileté dívky do prvního ministerského portefeuille některého moravského doktora, a kdybychom sobě skutečně na všechno vzpomněli, přijde přec dr. Gabler ještě s nějakým zasláno a zvěstuje, že sobě také na něco vzpomněl, o čemž, to se rozumí, svět zvědět musí. *Byl* ten minulý rok něco nebo nebyl něco? Stál o sobě za řeč nebo byl ve

„velké“ době naší jen tak nadutým trpaslíkem na rameně obra? Žili jsme v něm život nový nebo jsme chodili v něm jen jako v obráceném kabátu nebožtíka otce? Máme jej poeticky velebit nebo prozaicky kopnout? Noha, je-li česká, ovšem svrbí, ale nekopejme! Časové nepadají s nebes jako sníh nebo dešť, lidé jejich ráz sami dělají. Čas vyrůstá z činů a myšlének, také jediný muž někdy stačí, aby jej vykouznil. Nebyl-li uplynulý rok ničím, nuž nebylo muže dělatele, nebyl-li ničím, snad jsme sami neměli mozku na myšlenky a ruk na činy. Křesťansky přikázanou lásku k bližnímu dokážeme nejlíp tím, když neublízíme nejprv vlastním osobám svým, nekopejme! Proto ještě dlouho nemusíme také sklesnout v extrém a minulý rok snad chválit, nebo chválit vůbec všechny časy zašlé, ty „dobré staré časy“, v nichž bylo tolik krásných privilegií a tolik strmých, napudřovaných copů!

Teď známe jen jediný privilej, privilej na krásný, plný, zdravý život, a ten privilej má v naší době každý, třeba by nebyl co vynálezce v deskách ministerstva orby a průmyslu zanešen. Stejně, rovné právo na život od hořejška dolů a kvůli spravedlivosti také zas od dolejška nahoru. Nejsme více romantikové zpívající: „Člověk se stydí za život svůj, pomyslí-li, že největší mužové více nežijí!“ Ať nežijí, však *žili*, každý z nich obdržel z života část svou plnou, teď chcem také my svou část, teď chcem také my žít, a sice co možná nejlíp a nejvíc. Ostatně žijí ti velcí mužové v působivosti činů a myšlének svých — a kdyby i nežili — „já sám jsem také *předek!*“ odvětil směle gymnasista upomenutý, aby psal zcela slohem našich předků. Nejsme více porobci dřevních věků, kteří se domnívali, že čas je jen proto, aby knížata v něm za živa tučněla a po „slavné“ smrti své do něho se co do výlučného svého rubáše zavinula. My za živa chcem tučnět ze *všech* výhod, které poskytuje doba naše, my chcem sami být dobou tou, sami dělat dějiny, a když umřem, — fiat, čas náš musí být také rubášem nám na stolcích nenarozeným, neboť nyní je celé lidstvo součinné, tříd privilegovaných doba naše nezná!

Žijme ten rok nastávající, *žijme* jej! Nyní ovšem ještě ne-

víme, máme-li mu stavět bránu s nápisem „Vítáme Tě“, nebo jako polský žid v čas cholery na zavřené své dvěře napsat „Nejsme doma!“ Ale to víme, že mnoho bude viset na nás a mnohé že budem moci sobě opatřit sami, budem-li příčinlivi. Anastasius Grün — tentýž, který jednou v panské sněmovně pravil, že celou slovanskou literaturu lze odnést pod ramenem — má jednu pěknou báseň, jejíž průvodní myšlenka je as následující: Čas je bílou blanou papíru, můžeš ji naplnit slovem sprostým i básní vznešenou; čas jest křišťálovým pohárem, do něhož můžeš vlít buď trpké kvasnice, buď perlící se víno; čas jest prázdným domem, můžeš v něm zřít i příjemné obydlí i smutný blázinec; čas je širým polem, na němž můžeš sklidit bodláčí i vyhrát nejslavnější bitvy; čas je harfou, jejíž struny můžeš hrubou rukou strhat, jemnou rukou ale rozechvít k nejsladší písni; atd. Zajisté jsou to myšlenky krásné, ještě krásněj se ale vyjímají v národních písních slovinských, jež Anastasius Grün po kouscích dřív vážil, než se odhodlal, že raděj vezme hned celou slovanskou literaturu pod ramenem s sebou.

Ať si vezme, ať žije dle své fasony, my budem hledět žít také a utvořit sobě fasonu *svou*. Nepovede-li se nám způsobit něco zcela nového — což prý bylo již od počátku světa těžké —, nuž, dáme sobě kabát svých předků obrátit ještě jednou, nebo sobě obrátíme jej raděj sami, aby — krejčímu nezbylo na vestu pro jeho kluka mazánka!

NÁRODNÍ LISTY 1. ledna 1868

KRALOVRAŽDA SE NEZDAŘILA
MEZI ELEGANTNÍMI — OTÁZKY
K PRIMÁTORSKÝM CYLINDRŮM,
JAZYKŮM A FAMILIÍM — MOJE NÁDĚJE
ČEHO ŽÁDÁ VZDĚLANOST
NA LUTRISTKÁCH

△ V Praze 11. ledna.

Schubart, německý titán, napsal kdysi: „Revoluce, ba i popraviště italská, francouzská, anglická atd. jsou směšnými hračkami; pravé zametání knížat a králů strhne se teprv národem německým.“ Za toto proroctví musil na pevnost a směl tam přemýšlet, o čem chtěl, o transsubstanci nebo o kabinetní justici, čemu by právě dřív porozuměl. Ale prorokem byl přec, letos se to ukázalo, letos začli již Němci dokazovat, že jsou vlastní pánaboha metaři. A ukázalo se na oné půdě, o níž epilog Meissnerův dí:

Však vím, že přijde ještě den, kdy k boji
v poslední zápas zem ta povstane —

začali v českých Čechách, kde ani není tak vlastního Němce, nýbrž jen „eine mosaische Spielart“.

Zcela poslední zápas to ovšem ještě nebyl, nýbrž jen tak nějaké štemování. A na vlastní knížata to také nešlo, nýbrž dle pravidel: „s malým na počátku“ a se „světskou mocí opatrně“ pustili se ti, jichž srdce úporno králu, pod vůdcovstvím Tagesbota nejprv do nebohých, nemythických representantů „svatých *tří králů*“, do těch malých hochů s tím velkým hladem a ještě většíma očima, s tou malou rukou, velkou kapsou, s tou malou kadidelnicí a velkým — řeknem jen že zápachem.

„Zabte je, bijte je!“ volali mosaisté, uchvácení nemocí nazvanou „herodiasis“, a už jsme se báli dle toho, co Židé dle bible dělávali přemoženým nepřátelům, skutečně, že žádný z letošních „*tří králů*“ nedoroste na řádného ševcovského učedníka. „Vlečte je před soud!“ volali kralobijci a Půstové

ze hloupého špásu do krvavé pravdy povýšení a volali to před 6. lednem již na čtrnácte dní, neboť „Herodes král z okna kouká, vidí tři krále *z daleka!*“ Nejohnivější už v duchu viděli, jak na budoucí světové výstavě zas obdrží zlatou medaili nějaké nové skupení „The Massacre of the Innocents“, a nejmírnější alespoň žádali: „Kažte jim napsat tři krále na dveře“, což z pořekadelního do hospodského přeloženo znamená právě tolik jako „Vyhodte je ven.“ Ano, neštěstí nechodí toliko po lidech, nýbrž i po horách a i po králích!

Ale nevyhodili jsme jich, nýbrž obdivovali jsme se jejich královsky velkým očím a dráždili je všelikou mincí nazvanou krejcar, abychom viděli, mají-li také královsky dlouhé ruce. Měli je, vybrali si co slušnou „civillistu“ svou na celotýdenní hrách i se škvarkami. Vše šlo jako jindy. Jako jindy jeden po druhém „vystupoval, štěstí, zdraví nám vinšoval“, při čemž nám myrhou hned bolení hlavy způsobil, abychom přec ucítili, jak zdraví je věcí vlastně příjemnou. „Pomazání“ byli jako jindy a jako jindy polepovali sobě satirické hadry své pozlátkovým papírem, aby ty hloupé zevlující děti měly přec nějaký „pojem“. A aby páni kluci nedělali hloupé glossy, když se začne „a já černej vystupuju“, namazali jako jindy jednoho ze svého královského středu co posvícenskou botu a instinktivně vybrali sobě k tomu tvář nejhloupější. V tom je zase satira, pokálet se na radost kluků kolem, satira i historického dosahu! A žádný z nich nebyl vyhozen a žádný k soudu vlečen, jen jednoho sebrala policie, bylo to ale už sedmého ledna, časně zrána. Ležel na ulici. Bylť už příliš *velikým* králem a nejspíš že se z radosti nad svou velikostí opil. Přes všechnu blátivost jediného toho pádu hlasujem ale přec nyní již pro napřesroční tříkrále, neboť máme vzdělanost německou a pomocí její můžem zvolat jako Brinz: „Hlasuju proti všem návrhům, které přicházejí z druhé strany.“

Týden odešel bez krve, bez praček, bohužel že ne také bez hádek, totiž žurnalistických. Pravím „bohužel“, ale nerád. Vždyť žena a hádka jsou nejpříjemnějším kořením, jež nám příroda uštědřuje. Avšak elegantní žena a elegantní hádka pro *elegantního* muže! Neelegantní žena znectí svého muže, alespoň

v kruzích vzdělaných. Žurnalistika je u nás posud mlada a mladému děvčeti neodpustí se ani jediný poklesek, zde se žádá pouhopouhé andělství.

Týden odešel bez krve, neboť nejsme ještě tak politicky zralí jako Maďaři a neperem se tedy při každé volbě. A při purkmistrovské volbě byla tak krásná příležitost ku pranici, na radnici jsou tak pěkná okna a tak široké schody, a v poradní síni je tolik dřevěných židlí a každá má čtyry nohy! Ale nic a nic, žádná politická zralost, tiché hlasování, tiché „sláva“, habemus papam et subpapam a pořád ticho! Bůh to sud, ale myslím, že v tomto století Praha cylindru už nezlomí vaz. Rád bych viděl tu galerii zmalovaných primátorů pražských, která po každém tříletí rozmnožuje se alespoň jedním kusem. Mají nebo nemají je na hlavách, totiž ty cylindry? Drží je snad v ruce nebo je stydlivě schovávají za záda jako socha plzeňského primátora Kopeckého? Jdou jim středověké cedulky z úst, aby bylo vidět, v kterém zemském jazyku nejsladší hovor plyne s věhlasných jejich rtů? Jsou vyobrazení i se svou familií, aby bylo vidět, dávají-li příklad národního vychování? „Ach jak mnoho se tážeš v dětské nevinnosti, synu můj!“

Neodpovídejte, já se jen tak tážu, jako když na ulici přítel přítele potká a nesmí mu ublížit jinak než otázkou: „Jakpak se máš?“ Nemám ani času na vyslechnutí odpovědi, strávím nyní všechnen prázdný čas svůj — čtyryadvacet hodin denně — těšením se na ty ústrky a to utlačování, které se právě předpovídá českému národu. To je přec *nějaká* naděje do budoucnosti, jinak by si člověk zoufal! Dejte nám Slovanům volnost orla, dejte nám ryze volný a původní stav jako na Černé Hoře, my sobě nasadíme tam stálé vojsko, třeba se tam ani nehodilo, vymyslíme si řády a přenesem mimo cholera ještě jiné a nebezpečnější „vymoženosti“ evropské vzdělanosti — o, my jsme chlapíci! Dejte nám na vůli a my se nepovznesem nad jitrnici z bájky — neboť my jsme — co jsme? Ale nemohu-li se těšit, řekněte mně to záhy, abych nemařil drahého času a vybral sobě něco jiného na těšení se. Nenajdu-li už pranic jiného, obětuju šesták na umoření cislajtánských dluhů a vsa-

dím do c. kr. lutrie. Není tomu dávno — baby poznají, jak dávno —, zdálo se ve spaní komusi, že se vypůjčil na směnku 35 000 zlatých (hříšná to suma pro českého žurnalistu!) a že je má zaplatit prvního ledna. Vzal zlatku a vsadil ambosolo, 35 a 1. Tah přišel a vyšla skutečně 35, z 1 ale stala se 2. Chudák zapomněl, že 1. ledna je svátek a ve svátek že se směnky nepresentují! Prožluklá pokročilá vzdělanost, teď žádá už i od bab, aby znaly směnečné právo!

NÁRODNÍ LISTY 12. ledna 1868

JSME CHUDŠÍ O JEDNU ZÁBAVU
NOVOVĚKÁ RESTAURACE STŘEDOVĚKÝCH
DĚTSKÝCH TAŽENÍ KŘÍŽÁCKÝCH
NEMRAVNOST V SOUDNÍ SÍNI I MIMO NI
SLAVNOST NAŠEHO MUSEA

△ V Praze 18. ledna.

Každý pohled vypadá mrzutě a ústa netají zlosti: „Škoda, že z té německé, veřejné demonstrace nic není!“ zní to upřímně. Tak krásná příležitost, široká jako Ferdinandova třída a s výhlídkou na Vltavu! Pražané arcí ani nevědí, co všechno na ně buršáci chystali. Což bajonet, ten má přece ještě někdy rozum, ale mimo něj byli také sezvaní členové všech německých turnérských spolků a kdož může od těch spravedlivě rozumu žádat! Vše, vše bylo do pole připraveno; německé panny obětovaly nejpevnější spodničky na stany a nejširší punčochy na cupaninu, Dotzauer skoupil všechnu samožitnou a přísežný řezník studoval anatomii zcela a poločistých zvířat. Plán bitvy byl vypracován, pravé křídlo pražští turnéři, levé křídlo venkovští turnéři, uprostřed ostatní židé a kolem dokola kasárna, tak vysoká, že by ani shnilé vejce nepřelítlo, ačkoli patří k ptactvu. Již těm venkovským šily matky pořádné pytle na pořádnou vejslužku z Prahy, otcové jim domlouvali, aby nezůstali dlouho vzdálení domácího handlu, a milenky vyprošovaly sobě místo kanárka nějakého toho zpěvného Čecháčka v kleci. Již jsme je viděli, jak „die von Petschau blasen, die von Eger reiten, und die von Asch die schreiten“, zcela v metrickém rozměru Karla Viktora Hansgirga. Viděli jsme již tu „bandu ze Saazerlandu“, o které jedině mohl Hansgirg říct, že jsou „rovni jako chmelové tyčky“, poněvadž všichni ostatní jsou křivi, už tak od přírody. Jižjiž — ale tu najednou sobě vzpomněl dr. Herbst, že skromnost je pěkným šperkem i při toaletě ministerské, a pražští kasináři a knajpáři sobě vzpomněli, že jsou vlastně konstitučně zralí. Pánbůh zachraň, aby snad tito ze strachu, — ne, to ne! Čeští komedianti, když chodí vybírat, mají pořekadlo:

„Neděláme to kvůli penězům, věru ne, nýbrž jen z perplezíru a — kvůli výdělku!“

Prager Zeitung je za to pochválila, řekla jim, „to že je vidět“, a ještě jiné jim řekla pěkné věci o jejich konstituční zralosti. My ovšem o té zralosti jejich ničeho posud nezpozorovali, ale Prager Zeitung jim nejspíš ohmatala lebku a našla na ní ten „moment konstituční zralosti“. Ovšem, teď už ani pověřiví Francouzové nevěří mnoho kraniologii čili lebovědě. Říkají, že i skopec má „moment lásky“, slavík že nemá „moment zpěvu“, a přece krásně zpívá, osel ale že má velký moment zpěvu, a přec to nad tercový pád v svém „i—a“ nepřivede.

Tomu Prager Zeitungu bych tak jednou něco řekl, a kdyby za nic jiného, tedy za jeho „soudní síň“. Viděli jste už někdy, když padla nebohá a ztahaná stará žena na ulici pod svým nákladem nebo když sklouz a upadl vetchý stařec, poskakujícího kolem a posmívajícího se „babě“ a „dědkovi“ hochas nepokrytýma kolenama, ale drzostí pokrytou tváří? A nesvědila vás ruka? S tímtež divokým rozmarem vstupují ouřadní naše listy do soudní síně a vypravují o truchlých udalostech její tímtež chraptivým tónem. Bída lidská je jim nesmírně, ale tak nesmírně směšna! Když se jedná o nějakou oběť špatně řízeného našeho národního vychování, o nějakou oběť smutných našich společenských poměrů, o nebohou dívku, která v dobrotě srdce svého příliš důvěřovala, o pracovitého, zachovalého otce, který z konečného nedostatku práce a kvůli hladovým dětem obětoval i poctivost svou, tu jsou oficiální žurnalisté v nejbujnějším proudu rozmaru, tu plácají rukama a smějou se a smějou — eh že by člověk až klickem do toho pral! Pak lechtají čtoucí obecnost, aby se také smálo, — a jakých lechtadel to užívají! Kdyby popisovali Fryny před soudem se rozhalující, kdyby popisovali třeba fotograficky i nejzpuštější Kalpurnie, nu byli by jen „moderní“, kdyby se máchali v samém výkalu, jak právě nyní činí, nu byli by jen sprostí, ale oni mimo to mají pro bídu jen posměch, pro neštěstí jen úšklebek, a to je znemravnělost nejhorší, nazývající se ještě ke všemu — „oficiální“! Tento

zvláštní způsob „pěstování“ soudní síně přešel k nám z Vídně. Ta Vídeň! Je velkým „světovým“ městem a obyvatelé její nechtou ničeho, co nepřekypuje sprostáctvím, a nemají smyslu mimo pro kypící blbost. Člověk může i ve jménu pokroku lítovat, že jsou železnice!

Ale měl jsem vůli zůstat dnes v proudu slavnostním. Beztoho je skoro již nejvyšší čas, abychom se připravili na slavnost novou, na slavnost, která se má skutečně odbývat, a sice bez demonstrace. Proč právě beze vší demonstrace odbývat padesátileté jubileum Českého musea, kteréž svého času pro náš národ takový význam mělo a ještě nyní — by míti mohlo, toho nenahlížím. Celý ten program slavnostní vypadá jako okázalá chudoba a hotová ouzkostlivost. Čímže má se oslavit rukopis Kralodvorský, největší to poklad, řekl bych, že největší „čin“ našeho Musea? Když už ospalost vpravdě musejní nedovolila součinnost přímou a výdatnou při loňské slavnosti kralodvorské, proč nesmí také letos vystoupit s oslavou Rukopisu? Mánesovy krásné kresby k básním staročeským jsou po ruce, proč se nepřístupuje k jich pozvolnému vydání, proč se nepředstupuje před cizinu s nimi co s činem skutečným, důstojným? Či je snad náhradou, nebo docela činem několikaarchová brošura o dějinách musejních? A proč má zůstat slavnost obmezena na Rakousko? Přestává za hranicemi jeho svět, není Museum naše u živém spojení se značnějšími spolky cizími, jmenovitě ale, není snad Slovanům mimorakouským, téměř Slovanům, kteří Museum české bratrsky od samých počátků jeho podporovali, ba posud co nejvýdatněji podporují, pranic náhle do tak značného zjevu života jeho? Leda- cos mohlo by se ještě v programu slavnostním doplnit, času je ještě dost; avšak nedoufejme v odpověď na jedinou otázku naši, neotloukejme sobě prstů klepáním, neboť Museum naše je sice malé, má ale vrata velká, mně se zdá docela, že dubová!

NÁRODNÍ LISTY 19. ledna 1868

△

Jistý muž — Demokrit to ale nebyl — tvrdil, že je stokrát líp vybírat z historie med humoru než žíhadla tragických dojmů. Muže toho tím více ctím, čím méně bych se dle něho řídil, kdyby byl něco jiného tvrdil. Také bych ale rád toho člověka viděl, který by opravdově, ale zcela a tak opravdově, že by se ani před zrcadlem nezasměl, vybrati chtěl z historie posledních dnů pražských samé jen opravdové věci, smutné k nepopsání! Vždyť ani Tagesbote, který každou řádku do devíti desetin naplňuje nejopравdivější nadávkou, nemůže se zdržet, aby na konec řádky líbezně se nezasměl! Proč by našinec neměl práva zpracovat si právě tento kousek historie pražské na feuilletonistickou řezanku? Ovšem, snad se někdo pohněvá, na př. Bohemie, která „historii“ velkého 21. ledna sdělila v opravdových bulletinech, sdělujících „události“ od čtvrt hodiny k čtvrt hodině. — „9 hodin. Právě strhli v Karlově třídě jednomu technikovi čepici s hlavy.“ — I smál jsem se té deváté hodině, smál Karlově třídě, technikovi, čepici, ba smál i samé, bůh mně hříchů odpusť, Bohemii, ačkoli tato řekne, že je to frivolnost. Proč bych se nasmál teď, když už je po všem, když bohdá rozloží se takový všude mír a klid, jako by byl souzvuk nejúplnější a každý jen dával pozor na dodržení těch sedmi neb kolik křížků při odzpěvování nejnovější naší politické skladby v Cis dur.

Nikdy a nikde ještě nezakročilo vojsko s tak rozhodným úspěchem jako tentokráte u nás. Němci volali „hoch“ a Češi volali „sláva“, je třeba ještě jiných důkazů populárnosti? To-lik je jisto, že třeba bylo přenáhleně přivoláno, vojsko samo sobě přenáhleně nepočínalo. Bodáky dívaly se vzhůru do oblak, aby snad náhodou někoho nepopíchlly, — „wänzlovky“ se nedomnívaly, že jsou „chassepotkami“ nebo že je

Široká ulice nějakým prubním Mentanem, a kanony — o těch jsme slyšeli teprve druhého dne, že se usmívaly na nás s Petřína, což svědčí zajisté o jich skromnosti i o tom, že nechtěly se právě příliš okázale vnutit se smířlivostí svou. Jen pegasové jízdných četníků a husarů vymyslili se básnickou svou fantasií do jakéhos již stavu „výminečného“, ve kterém by se mohl pořádek obrátit a chodník pro pěší proto se nazvat *chodníkem*, že se po něm jezdí; avšak bulletiny Bohemie nevypravují ani o jediné urážce, která by se byla některému počestnému kuřímu oku přihodila. Také operační plán byl dobrý. Vojsko obsadilo hustě Širokou ulici i s celým vřkolím a spletlo tím „nepřátely“ tak, že tito šli ihned domů do peřin a až do rána tvrdě spali. Někteří ovšem nešli a zůstali, ale to byli jen ti, kteří z nevyzpytatelné lásky k vojsku jsou všude s vojskem s sebou.

Arci jsou lidé, kteří tvrdí, že slýchají nyní po hostincích zase „slova okřídlená“, výrazy výrazuplné à la Tagesbote o nás Češích, a z toho soudí, že se vrací zas ten „dobrý starý“ duch; ale uvedená nahoře fakta svědčí snad přec o *novém* dobrém duchu. Jsou také lidé, kteří nepochopují, nač byly brány zavřeny, nač přerušeno spojení s lidnatými předměstími, proč se nepouštěly ani slečinky do zábranských bálů, proč i Malá Strana byla hustě obsazena atd. Těm lidem nedostačí, řekne-li Prager Zeitung, že „prý“ by byli přišli venkovští dělníci do Prahy, že „prý“ chtěl také někdo na Malé Straně sobě zazpívat, ti lidé vůbec nemají dostatečného talentu, aby dovedli jen pochopit, jaký dosah má slovíčko „prý“, když se jedná o nás Čechy. Ani nemluvme s tvrdými těmi palicemi — a zkrátka a dobře, velká lednová „revoluce“, „kraval“, „demonstrace“ nebo jak to nějaký potomek Höflerův nazve, skončila se z obou stran zcela ve smyslu moderního válečného umění, totiž krátce, a vedla se v glasovaných rukavičkách, svlečených jen tenkrát, když se domlouvalo některému cylindru, aby se stal plackou.

Nebohý ten hrdinný reportér novinář! „O znám svou povinnost! Mně je vzorem onen hrdinný reportér pařížský, který se při revoluci ani nehnul, když koule kolem něho fíčely, až

sám padl. Moje redakce to *musí* mít nejlíp!“ — tak mluvil a seděl přítom na kašně. Ale nefičely a nepadl; a s kašny musil také dolů. Do redakce pak přinesl místo sebraného těžkého olova jen samé lehké vtipy, které kolem uší mu arci jen fičely. Humorem byl ten elegantní kraval polit jako pečivo vinní nálevkou, vtipů se rodilo takých, že by je i Němci mohli bez rozpaků přijmout, až při volném nyní obchodu s klasiky nanovo vydají „Rabeners Knallerbsen oder Du sollst und musst lachen“.

„Prosím vás, pánové, nepískejte jen tak, vždyť jste přec vzdělanci,“ napomíná ouřadník. „O ne, my nejsme vzdělanci, my jsme lůza,“ zní odpověď.

„Ve jmenu obce vás vyzývám, abyste opustili tuto ulici!“ zní zase jinde. „Ale vždyť dle místodržitelského výnosu není ulice ani majetkem *obce*,“ ozývá se zase naivní výklad.

„Je už deset hodin, jděte domů, což nejste ospalí?“ — „Děkujem za poptávku, nejsme!“ — Ale přese všechn vtip lid přece všude volně poslouchal a uhnul se, kde se do toho nemíchalo c. kr. četnictvo.

A jako dole v ulicích, panoval také nahoře v německém kasinu dle německých listů nejveselejší rozmar. Hlavně se tam bavili tím, že se dívali z oken dolů na vojsko. A to je tak bavilo, že podle písně „Nepůjdeme domů až ráno, až bude vyhráno“ zůstali dlouho, dlouho pohromadě. Když pak některého všelikobarevný „humor“ příliš přemáhal, viděn jest pak, jak namáhavě se potácí domů, podporován z jedné strany milující ženou, z druhé milosrdným husarem. To byla přec jednou rovnoprávnost, v tom rozmaru totiž!

Je po všem. Bohemie svým selským čtenářům sděluje pravidlo:

Czechische Tumulte im Januar
lassen hoffen ein ruhiges Jahr.

Dejž to nebeský pánbůh, voláme upřímně, aby se už nikdy ani nemluvalo o politických demonstracích, které dle stávajících poměrů rozjitřují lid! Bývají doby, kdy i humor dochází!

NÁRODNÍ LISTY 24. ledna 1868

ODKRYTÁ PRAVDA — ÚKOL GENIŮ
KREV, TRPÍCÍ NEVINNOST A POKÁNÍ
NEJNOVĚJŠÍ HUDEBNINY
LECHTAJÍ SE STRACHEM

△ V Praze 25. ledna.

Panebože, to bude krveprolití! Pan Beust prý řekl: „Prokletě! To budu muset teď sebrat armádu na tu holotu, která už tak dávno milovanému českému národu kocovinu dělá, každodenně mu skandál způsobuje, každý krok jeho nejsurovějšími nadávkami sprovází a nikdy ho klidně za stůl zasednout nenechává, když jsem dal toliku vojska vyjít sobě už na demonstrující proti několika taktéž demonstrujícím, nejsoucím přec ani národem, ba ani nací, a proti jednomu ministrovi, který přec není daleko tolik co majestátný český národ! — Josefe, svolěj ty ostatní —,“ řekl prý pan Beust.

Ať někdo řekne, že citovaná myšlenka není jako slunce jasna, že každé jednotlivé slovo její není pravdou pravdosvatou! Ale překvapující je, že pravdu tak blízko ležící přec nikdo posud neodkryl, že teprv musil pan Beust přijít, aby Kolumbovo vejce na českou špičku narazil. Údělem největších geniů je právě nalezat nejprostější pravdy; tyto pravdy jsou zde třeba už od počátku světa, ale genius musí přijít, aby je odkryl, aby latentní teplo učinil vyproštěným teplem a ohřál jím mozek i srdce lidstva. Proto také pravdu onu neodkryl posud žádný státní návladní, neboť není geniem a nemá to v dekretu, že by jím musel být. A proto ji odkryl pan Beust, kterýž jest „*unser geniale Staatsmann*“, jak povídala Presse. —

Jen aby netekla doopravdy krev, aby se nás přílišně neujal! Jen tak, pokud je spravedливо, a dost! Příležitost mu bude už jedna poskytnuta, zastupitelstvo městské bude žalovat, před jinými prý na milovaného našeho pana Dederu pro nepovolane míchání sama sebe. Aby byl takhle nebožtík Havlíček živ a musil co obecní starší pana Dederu teď do Brixenu k internaci zavézt! Nu při internaci neteče alespoň krev, nebo teče alespoň velmi pomalu, skoro nepozorovaně, takže to

někdo jiný než právě ten internovaný ani necítí. Krev nemohu vůbec vidět a hned jsem si dával mravní obkladky, když jsem slyšel, že 21. leden zaznamenal také jeden palec a jeden nos mezi padlými. Ano, to je smutné! Od té doby, co před dvěma lety při „jablkovém“ krvalu jeden realista spolužáku svému vrazil kalamář do kamarádkých zad, neteklo tolik krve, jako když se 21. ledna „chátka rozzuřila“. Ba i nevinnost, ovšem jen ta nevinnost „poměrná“, trpěla v den ten na událostech přebohatý. „Vojsko jde!“ volal udychaný muž k tlačícímu se lidu. „Řežte ho, to je tajný, chce nás napálit,“ volali v odpověď. I učinili jsou dle váhy slov svých. Když ale bubny skutečně zavířily, zahalili sobě hlavy rouchem svým i řkuli: „Ejhle, přec jen (byl) člověk spravedlivý!“ A poněvadž se tu poblíž pořád ještě člověk týž otrásal ve veselém smutku, sáhali ihned do kapes a dávali mu po groši řkouce: „Tu máš!“ —

Vůbec pozorovaly i úřední listy, že jevily se v lidu zcela zvláštní ctnosti vzdor roztrpčenosti i kocourkovsky disharmonickým tendencím jeho. Vždyť šel lid i s modlitbou k sv. Václavu, aby sobě vyprosil odpuštění, chybil-li v něčem; ba jeden muž vylezl i k soše nahoru a poklepal oře sv. Václava i pohladil ho, jako by kámen ani nebyl kamenem a dobrý skutek všude byl na svém místě. Té zbožnosti ale ani Tagesbote neuznal. Však kdo ví, až pan Höfler všechno uslyší — pan Höfler co katolík od nenarození náleží k oněm moralistům, kterým by ani Shakespeare nebyl velkým, kdyby nemohli zároveň dokázat, že byl také asketicky a platonicky mravným —, možno velmi snadno, že v dějepise svém přisoudí lednovým „scénám z lidu“ něco shakespearovského, ač dá-li se do té doby překřtít na Čecha, což není tak nemožné, abychom se toho nemuseli bát.

Praha je „das musikalische Prag“, jaký div, že Praha nespokojuje se s pouhou kocovinou, kterou i v nehudebních městech, na př. Vídni, už velmi často dovedli, nýbrž že musila mít i příležitostný marš svůj, ba hned dva. „Beust-Marsch“ a „Beust-Herbst-Marsch“, krásně se ty názvy vyslovují! Praha, „das musikalische Prag“, má také své hudební zápůjčny, a do

jedné z nich přišla hned v pondělí malá slečinka a prosila o „jeden exemplář toho Beust-Marše“. Milá malá slečinko, takové skladby nehrají se drobnými prstíčky na elegantních klávesech, nýbrž pořádnými botami na dláždění ulic, v Praze, jak známo, naprosto neelegantním! A co se týče ceny jednoho exempláře, ta je také rozdílna; někoho nestál nic, jiný prý u zemského soudu má platit podle sazby. David Kuh, ač dle Heine víc reguladetrista než přítel trojice (ne ale snad, že by byl Heine i o Davidu Kuhovi psal, to ne, vzdor ledajaké zvěři v jeho Romanzeru), chtěl mermomocí doplnit dvojici na trojici a zvěstoval světu, že provozován byl také jakýs „Kuh-Marsch“. Milá malá slečinko, nenamáhejte se, není to pravda! Je to jen lež, ale taková, že právě až bučí, — pan Kuh slyšel jen ozvěnu nejhlasnějších svých tužeb! Ministrem proto ale přece nebude, ne a ne!

Je už ticho a zůstane ticho vzdor zlovorným neb blbým plácalům udržujícím policii v dederovském napnutí, zvěstujícím „oktáv“, demonstrace o buršáckých plesech, buršáckých komersech atd. Každé dítě jim může říci: Skákejte, žijte, tyjte a pijte, jak chcete, ani si vás nikdo nevšimne. Ten lid, jež „chátrou“ nazývat ráčíte, činil svou *politickou* demonstraci (již, libo-li, třeba naprosto zatratit račtež) proti vaší demonstraci politické, jeho myšlenka opřela se myšlénce vaší, ta myšlenka vaše je v koncích a jeho také — o vaše osoby se asi málo stará! Přikládáte důležitost samým sobě, kterou věru ani pro *opravdivou* lůzu pražských měst nemáte! Ani té by nestálo za to, starat se o plesy neb komersy nechť již vaše nebo kohokoli jiného.

Ale to jsou následky toho přílišného strachu. Byl to strach! Krámy zavírány, domy zamykány, obyvatelé celých domů v houfu pohromadě jako husy před bouřkou, celé dívčí pensionáty pod postelemi atd.! Ale bouřka ani nechtěla být bouřkou, zpod postelí vyhrabaly se zas všechny kratší i delší nohy ven i se vším, co na nich, je zase ticho a usmívavo a vše minulo jako pouhý sen, ale trochu živý.

TÝDEN ČEKATELŮ — MŮJ PAN DEDERA
NĚMCI A ČEŠI „NA HANDL“
NÁŠ KARNEVAL — UMŘEM DOZAJISTA,
DO SILVESTRA!

△ *V Praze 1. února.*

„Co tu děláte, pánové?“ tázal se kdosi četného houfu městských strážníků, kteří naplňovali v den plesu buršáckého vestibul českého divadla. — „Prosím poníženě, čekáme na demonstraci,“ odvětil jeden z těch hábitových vousáčů. Bravo, muži a člene sboru souženého! Tys jediný pojal velký význam našich dnů, tys dal motto dějepisci uplynulého právě tého dne!

„Čekáme na demonstraci!“ Ano, čekání bylo všeobecné. Česká děvčata, která mimo vstupním lístkem opatřila se také růžencem německých kokard, aby tím jistěji vpuštěna byla a špatně vychované otce své konečně jednou zahanbila, chvěla se ve fiakru jako mimosy, kdy as přijde ten pravý okamžik a ta svalovitá pěst v rozbitém vozním oknu. Děvečky a baby, které kvůli vyšším toaletním studiím vždy se tlačívají kolem vjezdu k sálu, musily se podrobit přísné okulární prohlídce „tajných“ doktorů, nemají-li vlastně vousy nebo alespoň talent k nim. Výborové bálu prohlídli všechny karafínky hospodského, neobsahují-li smrdutého chlorovodíku, prolezli všechna kamna, nejsou-li v nich petardy. Tanečníci jen s pracně přemáhanou nedůvěrou loučili se v garderobě od svých svrchníků, vlastně od skrytých v nich nožů a jiných „todslégrů“ v druhém zemském jazyku. Venku přecházeli ouředníci s plamennou touhou v srdci a dvěma páry vlněných punčoch v botách, pomocníci jejich cucali z dlouhé chvíle rampouchy, c. kr. četníci vyprávěli si raporty a jiné zimní pohádky, pan Dederá čekal v hostinci na „první zprávu“, aby ihned ku pomoci přispěl, kdyby hrozilo nebezpečí, že by mohla zůstat demonstrace jen tak maličká, — vše čekalo, i my, a poněvadž nás pánbůh miluje, zklamání jsou všicci ostatní a jen my jsme měli radost.

Konečně — ovšem — taková demonstrace u průvodu vířících bubnů, vlajících praporek, řehtajících koní, s citadelami č. 3, 4 a 5 v malebném pozadí je jako Paminin portrét — „ten obraz má cos vábného“. A pan Dederer by na základě tajných „proklamací“, podepsaných „náměstek náčelníkův“, „jeden z vás“, „Já“ a jinými, ještě strašnějšími jmeny, dovedl konečně třeba každých čtrnáct dní alespoň jednou vybouřit veškery rakouské kasárny; vojenské evoluce stojí ale mnoho, my ještě nedoplatili na velkou maďarskou demonstraci z r. 1849, nevíme, kdy nám Maďaři uloží příplatek zase nový, musíme se doma uskrovnit, a proto musí také pan Dederer režisérský svůj talent pověsit zatím zas do zadního pokoje. Odpočne si, a až se jednou někde zase objeví, bude vyleženější a ještě hezčí, totiž ten pan Dederer, — „srdce ušlechtilé nelze ani umořit!“ Pro pana Dederera je to skutečný malér, že místo takhle v bohaté Francii působí jen v té vychrtlé Cislajtánii; ale on se nemusí o sebe bát, on stal se už něčím a může z něho být ještě něco víc než něco, neboť on našel formuli, dle které z každé maličkosti dělá se něco velikého, a na jeho hrobě bude jednou zlatým písmem v černém mramoru stát: „Čím byl, tím se udělal sám.“ Ale povznášející to musí být přec pro pražské Němce, že jejich chování se k českým krajanům obdržuje takové vysvědčení. A rovněž příjemno musí být jejich strážcům, když nad každým, kdo si vyjde za stodolu, musí držet ochranné paraple. „Um das Rhinoceros zu sehn“, vyšlo sobě s burši na Žofín k muzice také něco Čechů, vlastenci, kteří chtěli dokázat, že kde se jim čamara drze zaporučuje, s hrdinnou obětovností sáhnou ku fraku, vlastenky, které za okupace viděly v každém pruském pacholku vzdělance proto, že uměl tolik co ony, totiž německy. Druhého dne vysmály se jim německé listy za to, že pomáhají ještě před nakázaným nyní sčítáním obyvatelstva rozmnožovat cifru německou. Nic neškodí, my německostudentským bálem získali také někoho. Povídá se, že když přišli báloví výborové k jisté deposedované Výsosti se zvacím lístkem, řekla jim Výsost: „Jakpak mne můžete zvat, mne Čecha, — ich bin ja aus Horschowitz!“ — Slovan všude bratry má; proto

ale nemusí Ruský invalid právě hned dokazovat, že má jediná slovanská velmoc právo také na Hessenkassel!

Inu máme melu a Vídeňáci říkají, že máme karneval a pražský karneval že se může, budem-li pokračovat, stát právě tak slavným jak benátský svým křikem, římský svými konfety, pařížský svým volem na ulici a loretami na drožkářských koních. Možno, my zatím tančíme v obou zemských jazycích, veřejně i tajně, glasovaně i juchtovaně, vznešeně i jen tak občansky. Naše šlechta objednala sobě taneční mistry z Vídně a učí se starému salonnímu tanci Concordia, který panoval za Bacha, když žilo všechno „svorně“. Proto také nemůže se hněvat víc šlechta na šlechtu a naše federalistická šlechta s dualistickou smiřuje se — už. Žádný národ nemá tak dobrosrdečnou, tak hodnou šlechtu jako my.

Tančíme, abychom užili ještě krátkého života svého. Ba krátký bude, toho se bojím. Za prvé: Deštivý leden letošní je sice už pryč, ale my teď nevíme, počítáme-li podle římského nebo ruského kalendáře, trvá-li ten odešlý leden tedy přece ještě, a platí-li tedy posud české přísloví hrobnické: „Častý déšť v lednu mrví kněžskou oboru.“ Avšak pan Pickert nás potěšil, řekl, že je to hloupost a že ani nebudem nikdy v ničem Rusy, nýbrž že v nejhorším případě stanem se do Silvestra jen Rakušany bez národnosti, anděly bez těla.

Za druhé: Člověk vidí pro letošek najisto evropskou válku před sebou a tu se neví, co se může stát. Avšak v tom mne zase potěšily samy Národní listy. Nad čarou řekly, teď že už nedělají politiku kabinety, nýbrž národové, a pod čarou řekl pan kolega, že národové nepřejí více výbojnosti. Při pohledu na Prusy, kteří chtějí jižní Německo, na Francouze, kteří chtějí Belgii, na Italiány, kteří sáhají po jižním Tyrolsku, Istrii, Dalmacii a jiných ještě na Felklově globu zaznamenaných zemích, na Rusy, kteří chtějí Halič, na Srby, kteří chtějí prozatím jen celý Balkánský poloostrov, — uspokojuje člověka takové tvrzení opravdově.

Ale za třetí a za nejhorší: Do budoucího Silvestra má se sčítat veškeré obyvatelstvo cislajtánské, ale na národnost nemá být brán pražádný ohled. To nám dodá ránu smrtelnou,

Slovanů více v Rakousku nebude, a my prý patříme pořád ještě k těm Slovanům. Kollár jednou sobě přál, aby se ozval „člověk“, když se volá Slovan; pan Beust chce udělat ke Kolláru výklad v próze. Účelem prý při tom není, povídají Pressy, abychom z Čechů stali se pouzí lidé, jakás vznešená abstrakce. Jako se nyní říká židu „člověk bez rozdílu náboženství“, bude se nám Čechům říkat „člověk bez rozdílu národnosti“. A v politickém katechismu bude stát: — jsou hodní chlapi, kteří sice mají krev a peníze, ale žádné národnosti.

NÁRODNÍ LISTY 2. února 1868

PRO PAPEŽSKÉ ZUÁVY
DROBNĚJŠÍ ZÁBAVY ŠLECHTY
SLÁVA PANU STEFFEKOVII
ÚŽASNÁ RYCHLOST DRA KLAUDYHO
PALACKÝ SE NEZAVDĚČIL
ŽÁNŘ MANŽELSKÝ — ŠTILFRÍD

△ V Praze 15. února.

Móda je to, věřte mně, jenom móda! Kdyby nebylo vídeňským dámám aristokratickým napadlo, že masopust skládá se z nocí i *dní*, a zabíjí-li se noci při Straussových valčících, že se dny mohou zabíjet u kostelních dveří vybíráním pro papežské tambory, byly by dámy pražské myslely, že ve dne je už třeba na zívání dost. Psali jste proti tomu, z moudrých vět „spletli jste jakoby provaz“ a řkuli jste: Nedělejte nám zde verbírnu nebo něco jí podobného! A po Praze taktéž velký hluk, mnozí lidé domnívali se vidět, že z důlků v krásných loktech dámských skrytě se šklebí nedávno přistěhovalá tvář jezovitská, a jiní ještě lidé — jsou tací v bohaprázdném našem čase — dali sobě slovo, že udělají demonstraci a po celý čas sbírek že do kostela ani nepůjdou, vzdor tomu, že tam jindy také nejdou. Možno při té oposici, že ze sbírek ani nic nebude.

Konečně se člověk nemůže ani divit, že válečná naše doba nadchla i dámy. Když římsští kardinálové studují chassepotky a z Říma pořád ještě nechce přicházet reální doklad k slovům „Má říše není z tohoto světa“, — proč by naše aristokratky neměly děláním mrtvol, mrzačení oudů a válkou popleněný kraj za skutky velmi křesťanské? Heslo: Vlast — totiž papežská — je v nebezpečí, rozohňuje je jako hrdinné ženy kartagské. Jako tyto, které ve prospěch obrany i vlasy s hlav svých obětovaly, chtějí vyniknout; poněvadž ale vlastní vlasy mít není teď módou a falešné jsou trochu drahy, vyrovnají se tím, že obětují svůj čas, který je nic nestojí. Pochopily ducha svého času, který netrpí víc výsad v kolébce nabytých: chtějí vysokorodé své tělo postavit k elegantnímu stolku a skutek sám přenechat nešťastníkům nízkorodým. Viděl jsem kdys již

sbírku podobnou a musím se přiznat, že krejčí, modistka, frizérka, rukavičkář, klenotník, lokaj, kočí, švec atd. nepoměrně víc ty dámy stáli, než tyto vybraly pro „dobrý účel“, obětovnost jejich byla tedy nade všechnu pochybnost povýšena. Že by mohly hned samy vše dát přímo účeli místo krejčímu a modistce, rozumí se, není ale rozhodující. Hlavní je princip u velkých pánů: Vše, co děláš, dělej tak, aby se vidělo, že to nemusíš dělat. O Velký pátek myjí se nohy, které jsou již velmi pečlivě umyty; ceremonie je ceremonie.

A nebude-li ze sbírek nic, utrpí tím jen náš společenský život, beztoho chudý. Co tu mohlo být zábavy v putování od jedněch kostelních dveří k druhým, co mluvení o těch galeriích živých krás, co zábavy o toaletě, o frizuře, ba módní příloha Květů mohla přinést i zvláštní „oblek výběračky pro papežské tambory“, méně a více krvežíznivý! Co mohlo být krásných rendezvous, co nenadálého příjemného překvapení, zprostředkovaného zrádným, před kostelem čekajícím povozem s těmi pyšnými koními, pyšnými jako jich pán. A pobožnost byla by také získala. Pohled na ty toalety byl by vzdělával křesťanskou pokoru, hlasný, udusit se již nemohoucí smích u dveří byl by posilnil v kostelních lavicích tak mnohou duši truchlou a zoufající. Teď z toho nebude nic, kuchařčin prostý fěrtoch bude si myslet, že je nádherným šatem, a truchlá duše bude muset jinam než do kostela, bude-li se chtít zasmát.

Sotva rozkvetla, už zase odkvetla myšlenka ta. Za našich časů je to už módou. Myšlenka českého velení u pražských sborů ozbrojených sotvaže se slávou také rozkvetla, už zase se slávou také odkvetla, uniformované bratrstvo pohřební, jak to Tagesbote nazval, je zachováno v dávné své formě. Myslíte, že se nedají komandovat vůbec nijak, když ne česky? I toto! Kdosi řekl již před půlrokem: „Nechme je, jsou s to blamovat nás důkladně“ — a byl to moudrý muž! Teď je zase všechno v staré koleji, vyšlou deputaci do Vídně k německému „Bundesschiessen“, budou tam reprezentovat — ač udrží-li se v němotě — slovanského medvěda v čepici německého Michla, obdrží co „zvláštní“ vyznamenání jeden z těch „festbechrů“, jichž je už celý tisíc objednan, vystaví sobě

tu stříbrnou teletinu pak na Střeleckém ostrově, pan Steffek dá pivo a uzenky — sláva panu Steffekovi, on je také moudrý muž!

Výhodné příležitosti s komandem užil také nový náš měšťanosta, aby se stal za čtrnáct dní tak nepopulárním, jakž se dřívějším měšťanostům podařilo teprv po dlouhém namáhání. Doktor Klaudy, čtvrtý v trojici českých výtečníků, tedy takřka nevím hned kdo českého národa, — kdo by sobě to byl pomyslíl! Je to úžasná rychlost.

Několik stránek napsaných Palackým a německý velikán Höfler je nadobro zmalován — úžasně rychlý účinek! Jsou lidé, kteří lítují, že Palacký se „pomáchal“ dotknutím toho pána. Ty moje nebe, přírodozpytec popisuje i nejošklivější infusorie, lékař zanáší se někdy s divnými věcmi a někdy musí i král znovu stavět, když trakařníci mnoho zbourali. Infusorie zůstanou arci pod vědeckým sklem infusoriemi a pan Höfler se také nepolepší, není toho také třeba. Palacký roznítil mocný papršlek bílého světla a už jsou zde, se zázračnou rychlostí naší doby, experimentátoři, kteří papršlek ten rozkládají prismou svou. Jeden list zůstává obranu Höflerova čtenářského umění „fachmännern“, nejspíš žákům první latinské třídy; druhý list přeje panu Scharfovi proti panu Kuhovi více místa než Palackému proti hierarchii; třetí zná z husitské doby jen Čechy a Němce, nikoli také katolíky a husity. A tak rychle to našli, že — jim Palacký svým spisem neposloužil!

Rychlost ta zmocnila se již i zjevů života rodinného. Stalo se na počátku letošního masopustu, že se dva vzali za sebe, jsouce napotom manželský párek. Ale párek plný lásky a něhy, jeden ke druhému tak ochoten, že když mladožena potřebovala nový plášť a v Praze se jí žádný nelíbil, ale pranic nenařadila milovanému mladomuži, když jí navrhl, aby sobě zajeli pro plášť do Berlína. Jeli tam v lásce a něze, žili tam v lásce a něze, vrátili se v lásce a něze — a teď už je jejich záležitost u manželského soudu, byli už jednou u faráře a do Popeleční středy budou tak zrovna spolu hotovi. Zázračná rychlost!

Ba v rychlosti té hyne sama myšlenka již dřív, než se rozvinula. O lednových událostech pražských psal kdosi ve

Vídni: „Němci měli Čechům natlouct — a také se skutečně na to pomýšlelo.“ Ach — „Štilfríde, proč jsi nepřišel s mečem svým!“

NÁRODNÍ LISTY 16. února 1868

LOYÁLNOST NA CESTÁCH
ZE SVĚTA DIPLOMATICKÉHO
V NĚMECKÉ WALHALLE
NOVÉ DEMONSTRACE — JEDEN UŽ JE!
SLÁVA ČESKÉMU UMĚNÍ!

△ *V Praze 22. února.*

Váš uctivý služebník, vážení čtenářové a laskavé čtenářky; jakpak se ráčíte? — Nemusíte mně odpovédít, tážu se jen tak, abych měl začátek, jen tak, jako se v Hietzingu o stříbrné svatbě své tázala hannoverská králová každého z příbylých věrných poddaných: „A tys tu také?“ Aby byl takhle některý z těch dvou tisíců vandrujících sirotků odpověděl: „Ne — já tu vlastně nejsem, ale ten vedle mne, ten je tu skoro!“ — Bavili prý se velmi dobře; král učinil vše možné, aby hodně hluboce cítili, co všechno byli ztratili, ba vystavěl jim na odiv i všechno své stříbro a klenoty, což je pohnulo tak, že plakali, kudy chodili. Kým by také nepohnul král, který musí tolik milionů vozit s sebou po světě! Pobavili se jako hulající kozák a zaplakali si jako jihoslovanská kukavice a pak šli a my Pražané je také viděli. Konečně vypadají dost tučně a zdravě ti sirotci, z jednoho takového hannoverského nespokojence vyříz by dobře celé tři, se svým tělem zcela a úplně ještě spokojené rakouské poplatníky. Některý ovšem — kdopak by ale vandrovníky pomlouval! — beztoho se díval takový smutně do světa, jako by cítil, že jeho ošumělý kabátek jel jen proto tak daleko, aby bylo kabátů vůbec víc.

Z Hietzingu do Vídně, dle výroku nejspolehlivějších fiakrů, není dál než z Vídně do Hietzingu — moudrý nějaký bramín nebo rabín řekl by: Jsou sobě velmi blízko, neboť blízko jsou sobě. Proto také, když v Hietzingu tančili, Vídní to cukalo, a že v Hietzingu mnoho popíjeli, mají teď ve Vídni mnoho bolení hlavy z toho. To připomíná člověku často pozorovaný psychologicko-pathologický výjev z divadla: když zpěvačka chraptí, v parteru si za ni odkašlávají. Rakouští státníci, byť praničím, vyznamenávali se vždy alespoň jistou skromností — prosím, to není urážka, ačkoli by se mohlo zdát. A ta skrom-

nost „skládala se“ z toho, že na vlastní své tělo nehleděli, z Rakouska že sobě neučinili sloupu, nýbrž považovali je jen za nohu jednu, k níž Německo patřit musí co noha druhá. I přišla Sádová a po ní amputace. A teď je nám jako vysloužilci s ustřelenou nohou: když hrozí změna v počasí, zdá se mu vždy, že cítí bolest v té noze, kterou nemá. Právě nás bolí něco tam, kde jsme měli dřív kuří oko hannoverské.

Nás totiž, ne pana Beusta, pan Beust je nad takové maličkosti povznešen a myslí sobě, chodit že se může také na chůdách. Ba pan Beust má svou věčnost i bez další chůze již pojištěnu. Jistý kněhkupec německý oznamuje právě ilustrované dílo *Deutsche Männer* a na oznamní ceduli otiskl hned podobizny některých těch německých, pěkně hlazených a pravidelně vrtaných perel. Šňůra začíná Bismarckem, připojuje Velkého kurfiršta, Barbarossu, Valdštýna a končí Beustem. Bismarck začátek, Beust konec! „Ich werde Deutschland noch zur Dankbarkeit zwingen,“ řekl jednou, a když jsme ta slova slyšeli, nerozuměli jsme jim pro rakouskou pitomost svou a bručeli jsme sobě verše z Mickiewiczova Wallenroda:

Co znaczy Mistrza dziwaczna ballada? —
Každy v domysłach nadaremnie bada.

Ale teď — teď už je německá ta vděčnost zde, pan Beust je ve zwingru německé slávy a člověk obmyšlený měkkým srdcem zplakal by radostí, jak to jde lehce.

Z Vídně nám vzkazují, abychom byli spokojeni, že prý je vnitř i zevnitř Rakouska všechno v nejlepším pořádku. „Bolesti, však ty mne nepřesvědčíš, že jsi zlem,“ zvolal stoik Posidonius, když jím pakostnice lámala, a usmíval se. Zdali se ti vídenští političtí podagristé teď právě smějou, nevíme, ale my se můžem na všechn způsob alespoň usmívat. Což to, my víme, že nás král hannoverský nezaplete víc do žádné vojny, vždyť mu Prusko pohrozilo, že mu sic nevyplatí ani jediného tolárku více! Ba my se vůbec nebojíme demonstrace tak jako jiní a nebojíme se na př. také teď, že bude v Praze veřejná demonstrace proti těm, kdož chtějí učinit u kostel-

ních dveří veřejnou demonstraci proti italskému národu. Jsou prý ale skutečně v Praze lidé, kteří už přemýšlejí, jaká se sem hodí instrukce stran zakročení.

Ano, už je to ujednáno a u kostelních dveří bude prý opravdu výstava krasotinek ve prospěch papežských zuávů — to bude od nich opravdu hezké, budou-li opravdu krásné. Dámstvo a militér jsou ovšem protivy (viz sbírky dámské a nejnověji celému jednomu pluku pražskému nařízené zašití kapes u pláštů), platí ale o nich, co o všech protivách. Sbírký jsou již dávno v plném proudu: dámy sbírají po domech a kněží dávají na nekřesťanské mrzačení křesťanských těl samé franky, protože v Římě nepřijímají jiných zásilek než frankovaných. Ano dovídáme se žasnouce, že v našem středu, v Praze, žije už na druhý rok papežský jeden zuáv, opravdový a živý, vydržovaný jakýms panem Magnietem, železničním přednostou. Je prý to chlapík, až se srdce směje, a bude prý ve svůj prospěch vystaven v boudě před Poříčskou branou, spolu s Jiskrovým německým rejtarem, teď už bohužel vy-cpaným a jen jakoby živým. Prozatím žije život míruplný a maže — ne chléb máslem, nýbrž vagony vonnou kolomazí, aby alespoň něčím přispíval k pokroku — myšlénky. Snad nám bude štěstí přát a on se nám vrátí co jednonohý Donato, aby nás přivedl do nového nadšení v dvoutřetinovém taktu.

Ať třeba nepříjde víc, ať bychom neměli třeba ani Boženu Jungmannovu, české umění taneční rozkvete už přec, směle můžem sobě zatančit furianta, neboť máme již svou českou a národní a vlasteneckou „baletní školu“! Srdce každého řádného Čecha, který mimo na prospěch vlasti hledí trochu také na trikoty, musilo se posud bolestně soužit: každé umění začalo nám již zkvétat původně a po česku, jen umění v trikotech úpělo posud v mrzkých vazbách cizáctva. Ne snad že bychom mu nebyli posud takto rozuměli, toť bychom musili být tuze hloupí, ale přec! Nyní však jsme se vzchopili, „získali“ jsme sílu děvčat, která neumějí ani slova německy — sláva!, a k nim jsme „získali“ učitelku, která neumí ani slova česky — sláva; dívají se sice divně a udiveně na sebe, ale to je věc vedlejší a hlavní věcí je vždycky „získání“. Člověk ani neví, co krás-

ného může vše vzejít ještě z toho! Ba možno i, že Besedě umělecké přiroste celý odbor nový, „odbor umění trikotového“. Navrhl bych, aby odbor ten byl přívěskem k čtenému odboru „přátel umění“ co náhrada za nedodané prémie!

NÁRODNÍ LISTY 23. února 1868

ODNĚKUD Z KAPITÓLU
ROUHÁNÍ SE ČESKÉMU NÁRODU
PŘÍŠTÍ BURSA
NOVĚ VYNALEZENÝ CYNISMUS

△ *V Praze 29. února.*

Je venku tak jarně volno! Stěny nám leží jako těžký kyrys na prsou, zrak nepokojně klouže z prázdného papíru oknem ven do vzduchu plného jasu a života, a to modré nebe — jakž musí býti teď v Itálii! V té zemi bídy a zlata, otroctví a hrdinosti zažili již mnoho neštěstí, ale ten rajský azur, to „italské“ nebe nemohl jim nikdo vzít. Blažilo stejně benátského nobile i neapolského lazaronu, svítilo stejně jasně na Kollárem „oštudovaného“ etrurského hrnčíře i na Sanzia malujícího madony, hrálo stejně oběti vlečené na „ponte dei sospiri“ jako oběti vlečené k popravištím syrakusánským. A co všechno spatřilo nebe to od doby, kdy husy zachránily římský Kapitól, až po nynějšek, kdy tentýž úkol svěřen papežským zuávům! Mnoho vidělo, velmi mnoho, jen jenerála Clam-Gallasa nebylo posud spatřilo, ale teď už je míra dovršena a spatřilo ho taky. Ovšem to nebylo jinak možno než velkou laskavostí a ochotou pana jenerála samého, jenž sobě tam vyjel, aby viděl Itálii a Italie jeho. A viděl tam také papežské zuávy a řekl jim, že se mu líbí a že se sám postaví v čelo jejich, až vyrukou. Neznáme krajinské poměry příštího bojiště, a nemůžem k tomu tedy ničeho poznamenat. Také nevíme, co mu odpověděli papežští zuávové, a toho je nám líto. Avšak tolik se nám zdá být jisto, že slib pana jenerála neprospěje pražským sbírkám pro zuávy ty, a pranic bychom se nedivili, kdyby císařová Evženie zvolala hlasem srdcelomným: „Roma e perdutta!“ Věříme třeba v největší osobní udatnost pana jenerála, ale pan jenerál má neštěstí odvěké, a takové bývá také dověké.

Zítří začínají tedy pražské dámy vybírat na vojsko papežovo! Bodejť, je púst, proč by nekonalý něco dobrého! Jsem žádostiv na jejich toaletu. Budou nebo nebudou mít šlepy? Ty šlepy byly hlavním charakterem minulého masopostu, ale

charakterem *velmi* vyvinutým. Povídá se o jednom pánovi, že na Žofíně šlápl nešťastně na jednu tu vlečku řádně vyvinutou, že se mu ale nepoštěstilo nalézt dámu k té vlečce patřící, aby se jí ze svého neštěstí omluvil. Půjdem se podívat, staly-li se vlečky ty u kostelních dveří zkroušenější a skromnější! Asi sotva! Mně i jiným vůbec připadá sbírka ta *nyní* jako jakés rouhání se, ne snad nebi, ale dojistá nynějším poměrům českého národa. O stránce toho politické, o demonstraci proti snahám italského národa nemluví, ale o tom může mluvit každý, že máme sterých věcí doma, které nám posud co nejdůkladněji scházejí a na které by se ovšem sbírat mělo všude, nejen u dveří kostelních a nejen v postě.

My Čechové máme mnoho národních chyb, bijme se v prsa, ale nejhlavnější naší chybou jest, že nemáme peněz. To ovšem není nic nového a také jsme veselé své bídě dávno již navykli; avšak vzdor historickému návyku má pěkná vlastnost chudoby přec jen něco *stále* nesnesitelného do sebe, když leží na snahách celého národa, a ne jen na jednotlivcových. Polepšíme-li se kdy, nevíme; na padělání stovek je dlouhý kriminál a padělatelé šestáků bývají také trestáni, snad pro dokázaný nedostatek krasochutě. My ale máme trestů pro ledacos a všelicos beztoho dost. Teď nám prý pomůže „česká bursa“. Na tu se může opravdu každý těšit, kdo rád užije něco zvláštního, ač vyvine-li se bursa u nás na takou velikost jako jinde. Kdo jen jednou navštívil v životě svém větší nějakou bursu, odnesl si z ní dojem pro celý život. Hemží se to v ní jako v mraveništi, kola se náhle tvoří, mizí a splývají zase v jiná, každé tělo je v zimničním napnutí, ruce šermují ve výši, a k tomu se pojí hlomoz nesnesitelný, každý křičí a překřikuje, je ti na galerii, jako bys hleděl na celý tem zuřivých šilenců, jako bys se vznášel nad částí pekla, k jejímuž vylíčení ani Dante se neodvážil, a když konečně postrašen utečeš z té bouře rozvázané ziskuchtivosti, hučí její řev za tebou a sprovází tě po několik dní. Jak idylickou je k tomu protivou ta posavadní „bursa pražská“! Klenbu má sice vysokou, totiž ten kus nebe, který se dívá střechami Celetné ulice na chodník před Café Temple, podlaha je ale pokryta jen tím uměním, které dlaždič p. Vej-

rostek věnuje ulici každé, a těch několik málo elegantních židů, kteří sobě zde chléb v potu svého jazyka vydělávají, chová se dost tiše, bez velkého škubání sebou i bez zvláštního křiku, nebo nedaleko od nich stojí obecní strážník a ten by toho netrpěl.

Mimovolně sobě člověk při zmínce o té nastávající hře v statisících vzpomene na vaši zprávu o nebohých diurnistech, jimž se všem kvůli úspoře strhlo „po 8 krejcařích“ denně. Kdo ty nebohé existence zná, kdo seznal jejich pohnutlivou bázlivost, kdo je kdy spatřil plížící se jako hladový stín, může sobě dojem těch osmi krejcarů vysvětlit. Dojmů milion za necelý šesták, a jakých dojmů! Ano v Rakousku tomu posud nevěří, že každý člověk má právo alespoň na takovou existenci, která není hladova!

Pak se divme, když lidé ledacos tropí! Přinesli jste tyto dny smutný doklad všelijakého tropení kvůli výživě, sdělili jste velmi poučné „zápisky politického udavače“. Dnes jste položili na můj stolek list, žádající mne, abych jej umístil ve feuilletonu svém. Cituji tedy doslovně:

V Olomúci 28/2 1868.

Pane redaktore!

Uveřejněním mého manuskriptu ve feuilletonech Národních listův cítím se sice velice poctěna; prosím však, abyste neráčil zapomenouti, že to je manuskript *můj* a že mám právo činit nároky na honorář.

Očekávám, že to Vašnosti zajisté nahlédnete tím spíše, an jsem hotov kvůli přesnosti a doplňku podati Vám žádoucích snad vysvětlení.

Myslím, že Vás nepřetáhnu, požádám-li 5 kr. za řádku; je prý to tak usus. Myslím, že mé žádosti vyhovíte a nejbližší poštou překvapíte honorářem

Vašeho oddaného

Františka Hanslíka

v Hotel zur Birne, Stadt

Ten muž se sám hlásí? Prosím vás, všechna vysvětlení sobě řádně zapovězte, honorář mu ale pošlete hned, zasloužil sobě ho!* Nač se jen už staří Řekové namáhali s vynalezením cynismu!

NÁRODNÍ LISTY 1. března 1868

* Stalo se již dle výměru *našeho*, ne dle výměru páně Hanslíkova, a připočetli jsme do toho také honorář za tento dnes uveřejněný jeho příspěv. — Pozn. red.

D V Ě P O L E M I K Y B E Z E M N E !
N A Š E L I T E R Á R N Í „ N Ě C O “
P R O H U S A R S K O U L Á S K U
O K R O J I N E N Á R O D N Í M A O T Ě
S C H L A R A F F I I — M I L O D A R Y

△ V Praze 14. března.

Nechytili jste ještě tu myš, která již po delší dobu tluče se v každém p. Zeithammrově úvodním článku? Zdá se mně, že je polní, že má naškrobená ouška a tenký hlásek a takto že na ní už není pranic více, sic by se panu Zeithammrovi tak nelíbila. Ne — nebojte se, nepřiložím ani tříštičku do nynější hádky o tom, zda prospěšno dělat energickou opozici pod vůdcovstvím Lva Thuna a jiných až hrůza „červených“ excelencí nebo zda slušno sedět měšťákům ve sněmě, když ti urození tam nejsou. Přiznám se velmi ochotně, že mimo jiné otázky politické také této otázce nerozumím ale ani muk, Mošново „možná že ano a možná že ne“ plete mne pořád a bojím se, že se své nejistoty právě tak nezbavím jako p. Zeithammer své zákonodárské myši. To nerozumění by ale nevalilo, neboť hádka je hádka a půvab je půvab a každý pořádný feuilletonista je vždy ochoten zvolat: „Cože — rámus je tam — a beze mne? Toť si musím přispíšit!“ Avšak vzdor chuti na celé poleno není právě nyní *potřebí* ani tříštky, pokud otázku časovou k všestrannému poučení rozbírají jistí pánové as tak sami jako otázku, má-li neb nemá-li se jít do Nuslí. Tu může našinec klidně zůstat na břehu sedět a čekat, zahrozí-li nebezpečí, že diskuse přec stane se zcela slušnou, načež ovšem nastala by povinnost přimísit se s veškerou přirozenou neslušností svou.

Jiný bol je, jenž tíží srdce mé, jiná hádka mne souží, při níž jsem nebyl. Známo, že některé babičky „pro přílišnou horkost krve“ musí a musí sobě dát každého jara pustit žilou, na pana Jakuba Malého přijde to teprv každý desátý rok a známkou chorobných šťáv u něho pak jest, že náhle stává se kritikem. Když se zasazoval o zaražení Obzoru literárního, když zejména navrhoval, aby kritika tam byla bezejména,

viděl již každý, že to na něho už zase jde, — a skutečně, do výdatné polemiky s ním netrvalo to dlouho. Pojem „Jakub Malý“ je trochu neurčitý u nás, mnozí mají ho za jakéhos báječného ševce Pasquino, jemuž se tak nazdařbůh ledacos připisuje, jiní pochybují, je-li vůbec „něco“. On ale je „něco“, a sice něco, co za Bacha jediné dovedlo být literátem, něco, co se spustilo nehorázně do Havlíčka, když tento byl — na Brixenu, něco, co politickým našim vězňům, když se z pevností byli navrátili, vytýkalo, že „stáli už i pod šibenicí“, něco, co se nyní nazývá spisovatelem „lepším“, poněvadž zvláště nadaná fantasmie může sobě myslit spisovatele vždy ještě trochu méně dobrého, a spisovatelem „zasloužilým“, poněvadž už mnoho sobě zasloužil, což vše a ve všech možných formách vždy také řádně se mu vyplatilo. Těžko se s ním pustit do polemiky, neboť on vydrží polemiku třeba po celý rok, i když tento je přestupný; alespoň se tolik a tolikrát vysloví jeho jméno. Uvidíte, že i tyto mé nevinné a dobromyslné řádky povzbudí ho k polemice! Mám pro ni dobře vázaný a všelijak už prozkoumaný exemplář Naučného slovníku po ruce; ubezpečuju pana Malého, že je to dílo skutečně monumentální.

A takž žijem v milé svornosti a příjemném klidu mezi sebou, aby sobě snad nikdo naříkat nemusil, že nerozumíme tomu, co je láska. A možno že bude vždy ještě tišej a tišej, zvláště teď, kdy prý vojsko mimo službu nebude nosit více zbraně. Mnozí se ovšem bojí, že na př. husar nemá posud dost chirurgických vědomostí, aby trepanoval civilní lebky beze všech potřebných nástrojů, jen tak pěstí, nebo nanejvýš rekvirovaným chvatně kamenem či klackem, ale každá přechodní doba má obtíže své. Pak budem také i co do zevnějška svého vždy víc se podobat „lidem míru“. Vojenští důstojníci budou mít dovoleno chodit v obleku měšťanském. Pochybuju, že z toho vzejde zvláštní rozmnožení čamar a sokolských čapek, neboť důstojnictvo patří dalekou většinou k „národnosti druhé“. Zato přibude cylindrů, kterých je beztoho už dosti mnoho od té doby, co v nich čeští junáci vidí „fešnost světovou“, zvláště pak, řekly-li jim Příkopy, že jim pěkně sluší.

O ty Příkopy, ty Příkopy! Dlouhá cesta, nic se na ní nestýská, ale už zavinila se mnohým divně střiženým frakem a ještě divněji vybočeným cylindrem. Vojta Čihař odpusť to těm Příkopům, já nemohu. Mám vůbec povahu velmi nesnášenlivou a jsem s to neobdivovat se ani oněm Čechům, kteří v Schlaraffii pomáhali dělat špatné uštěpačné vtipy na ten dobrý, trpělivý národ český.

A žijem tiše a bez závistivé tlačence i tam, kde by sobě trochu tlačence přáli. Myslím již zase na ty papežskozuávské sbírky u kostelních dveří čili na ty „milodary“, jak je Blahověst nazývá. Scházejí se prý ty „milodary“ skrovně a v žádném poměru k přáním římských „dárkomilů“. Tito potřebují as mnoho peněz podle vaší zprávy, že i intendant papežského divadla jim pro nedostatek příjmů utekl a četníkem opět přiveden být musil. A přec není divadlo to prý špatné, zvlášt chválí se balet, jemuž jen nějaké osvěžení pohostinskou hrou Gallmeyerky nebo Rigolbochky schází. Nu snad se příjmy zlepšejí a pak bude možno získat ledacos!

NÁRODNÍ LISTY 15. března 1868

PRÁDLO A VEŘEJNÉ MÍNĚNÍ
NEBOHÝ VÝBOR SLAVNOSTNÍ
OSOBNÍ BOLESTI
SAMOVRAŽEDNÉ MYŠLĚNKY
PASIVNÍ BARIKÁDY

△ V Praze 21. března.

Tyto dny udělal kdosi špatný vtip. „Snad abychom dali do novin zprávu,“ pravil a ušklíb se přitom, „že se mezi českými politiky utvořily dvě strany.“ — „Nebo snad, že arcibiskup Schrenk umřel,“ odvětil druhý kdosi. — Ten špatný vtip je dobrý, z čehož ovšem nenásleduje, že také jiné špatné věci, narozené za dnů posledních, jsou dobré.

Ano, mnoho se páchalo a spáchalo za dnů posledních, a kdežto venku ve přírodě plnil se luh vůní libých fialek, naplnil se vnitřek domu zápachem mydlinek, neboť v domě bylo velké prádlo čili „stříbření náhledů“, jak tomu jeden z poslanců českých říká. Kdo nebyl hluch, slep a bez čichu, musil to slyšet, vidět a cítit, vždyť se pralo kartáčem bez ohledu na plátno a tlouklo do toho, že z veřejného mínění litaly tříšťky. Z čehož ovšem zas nenásleduje, že by veřejné mínění bylo polenem, ač možno je porovnat s ledačím. Já je, totiž to veřejné mínění, viděl tyto dny na Josefovském náměstí. Bylo as třicet let staré, ženského pohlaví, nepokryté hlavy, drželo lahev s pivem v ruce a dívalo se, jak dva obecní strážníci tahají se s podnapilým čamburinářem. Brzy bylo s úsudkem svým hotovo. „Proč to ale dělají ti čamburináři *nebo* proč je nenechají ti strážníci na pokoji!“ řeklo a neučinilo před „nebo“ ani žádnou dechovou kommu.

Teď je po prádle, jak se zdá, a každý počítá, mnoho-li „mu jich pro společenský život umřelo“, aniž by byli přišli do úředního seznamu zemřelých. Jsou některé šťastné náture, které vydrží nezúčastnit se při všeobecné rvačce kolem nich, pokud nedostanou sami ránu nějakou. Mají pořád zlost na svou reflexivnost, druhého dne jsou ale spokojeni, že se stalo právě tak. Teď jsem ale také rád, že nejsem ani členem slavnostního divadelního výboru. Nebohý výbor vypije kalich

výborských nesnází až na dno. Co jsou nesnáze výboru bálového, jehož dojdou reklamace několika set nepozvaných dam, naproti nesnázím výboru pro národní slavnost! A pak má tento úkol zcela jiný. Výbor „bálový“ činí dobře, když reklamace odloží hodně mnoho stranou, výbor „národní“ činí ale zase dobře, když všem vyhoví. Ať si klepne na základní kámen, kdo chce, — že ne? Zábava ta bude sice trvat dlouho, ale venkovští hosté nabudou tím času, aby se řádně naobědvali, Prahu sobě prohlídli, pak se trochu prospali a s osvěženými opět silami několik hodin před koncem klepů ještě na staveništi strávili. Slavnostní hymna ale bude musit být o několik mil delší, čemuž moderní, tak zvané „neukončené melodie“ dobře poslouží. Jen jak to vydrží zpěvácké spolky bez pomoci nějakého orchestrionu!

Osobní cit se musí potlačit, třeba by byla bolest velká. Co se „člověk“ nadřel už v živobytí svém s „klepy“, a teď, když se povznesly až na „politickou důležitost“, zůstane „člověk“ ležet stranou a nikdo se ho ani nezeptá, chce-li si také klepnout. A přec by si člověk tak rád zaklep, už jen ze zvyku. Člověk by se ovšem moh sám hlásit a nabídnout pro dobrý příklad, jehož by ale nikdo nenásledoval, za to nějaký příspěvek na stavbu; ale jak se hlásit, když není dobrých přátel, kteří by se sami přimluvili! S plným jmenem? Snad by mluvili něco o vtírání se. Anonymně? Právo na zahalený obličej mají v našich dnech již jen recensenti a angličtí kati. A pak, vždyť má ten nebohý divadelní výbor beztoho práce dost a pořád se mu ohlašují nové ještě protesty! Naposled přijde snad také ještě protest slavné policie proti slavnosti celé a slavný výbor konečně se bude moct položit, zavřít oči a v klidu se prospat, pokud mu bude libo. —

Pak jsem také rád, že nemám žádného mandátu vůbec a zvláště a že nemám také ničeho jiného, „což jejich jest“, abych to teď skládal. Možno, že bych se *jim* nezavděčil právě tak, jako vy jste se *jim* nezavděčili všemi posavadními kroky svými. Co je *jim* po tom, když se někdo vzdá svých příjmů ve prospěch Národního divadla; ani se o tom nezmíní! Co je *jim* po tom, když skládáte *mandáty* poslanecké! Jen jednu bych věděl

cestu, jak bych se *jim* zavděčil, kdybych vám totiž zakázal vůbec další také vydávání Národních listů. Ale vy byste nejspíš neposlechli, sám bych si to také ještě rozmyslil, a takž mizí naděje za nadějí a homo ingratus zůstane jen tak „člověkem“ vůbec, kterýžto mandát ovšem se také složit může, ale jen dle Senekova „Patet janua, exi!“ pomocí pěkně cise-
lované břitvy nebo sladounkého cyankali. Před čímž nás račiž opatrovat milostivé nebe!

U nás Čechů platí také pravidlo — nevím, zda je národní či politické —, že ani nejposlednější z posledních nemá práva na samovraždu. Teď se stane pravidlo to ještě železnější, neboť nastane snad ten „pasivní odpor se všemi konsekvencemi svými“. Bude to život a ruch a čilost a jak všechna ta synonyma znějí, až budem ve všem všudy pasivní a nebudem pranic dělat! Konečně — beztoho ten náš život český poskytuje velmi málo živějších obrázků! Jenže budou ty „perokresby z pasivních barikád“ snad až přílišným pohodlím sprovázeny. Perokreslič bude as sedět u okna a dívat se, jak za protějším oknem vaří se pasivní odpor na samovaru. A dole po ulici budou chodit lidé, každý, kam bude chtít, a bude-li pršet, roztáhnou si deštník.

NÁRODNÍ LISTY 22. března 1868

EMINENCNÍ NÁHLEDY O SVOBODĚ,
SVOBODOMYSLNOSTI A JINÝCH ŠPATNÝCH
NEBO ALESPON POLOŠPATNÝCH VĚCECH

△

Nemýlím-li se tuze, což je tuze snadno možno, máme v Rakousku jen tři kardinály, kteří vynikají také politikou. Dva z nich mívají v panské sněmovně dlouhé řeči, které nám nejsou pranic platny, a třetího, záhřebského to kardinála pana Haulíka, velice mrzí, že nemůže takové řeči tam také mít, což ale zase jemu není pranic platno. Aby ale také něco dělal, píše neb podepisuje velmi mnoho krásných pastýřských listů a tím se vyhýbá zahálce, jež jest počátek všeho zlého, a tedy i svobodomyslnosti. Nejnovější jeho politickopastorální idyla jmenuje se: „O svobodě v morálním i společenském ohledu.“ Nelekejte se — svobodu už nikdo neubije!

Abych ale teď už řekl, jak souvisím vlastně s tou idylou! Když jsem byl velmi mlád, byl jsem také velmi malý, ale měl jsem obrovské ponětí o červeném klobouku a vůbec všem eminencním. Myslil jsem, když udělá eminence prstem takhle, že mohu být v nebi, a když udělá takhle, že mohu být v pekle, jež jsem sobě myslil jako náš gymnasijsní karcer. Od těch dob jsem své náhledy trochu poopravil, ale tolik podržel jsem neuvědomělé bázně, že kdykoliv položím nově vyšlý pastýřský list nečtený stranou, činím to vždy jen s největší úctou, když jej ale přece čtu, činím to s city něžnými, takřka dívčími. A jakož dívka nejraděj čítá román od třetího svazku k prvnímu, čítám pastýřský list nejraděj od konce k počátku. Při čemž mne ani nenapadne Lancelot a nesynovské jeho tvrzení o „zpátečním vzrůstu“.

Konec bývá na pastýřských listech „to nejlepší“. A z páně Haulíkových, rozeného Slováka, konečných vět líbí se mně nejlíp ta, v níž se diví, že *vzdor zkaženosti lidstva a poddanstva jsou ještě mužové obětovní, kteří pořád ještě se odhodlávají panovat, vládnout* atd. Uznáníhodná a do očí bijící ta obětovnost mohla

by v nás vzbudit naději, že zkažené lidstvo nynější přec se ještě polepší, ve prospěch čehož musíme jen lítovat, že ve světě není víc vládních stolců a ministerských křesel. Fiesko nebožtíka dvorského rady a básníka Friedricha Schillera úplně propadá s klamně krásnými frázemi svými o vnadách každého vladařství, neboť chtít vládnout je vlastně tolik jako chtít se obětovat. Ostatní svět, ten totiž, který nevládne, je velmi, velmi zlý dle pana Haulíka. Daleká většina lidstva je nakloněna víc k zlému než dobrému, což je jakožto přírodní úkaz dost pozoruhodno, vzdor tomu, že výrok není nový. Svatí otcové to řekli krásněj, Jean Paul to řekl duchaplněj, toliko sociální filosofové praví, že v *každém* člověku víc je dobrého, než se obyčejně domýšlíme, jenže ti sociální filosofové jsou už nejhorší ze špatných, dle pana Haulíka.

Rozumí se samo sebou, že špatnost je pojem velmi široký. Neníť špatný jen ten, kdo v hostinci se pere, kdo krade, kdo smilní atd., takoví špatní mohli by se konečně do dobrého kriminálu zavřít a bylo by dobře. Ale špatní jsou také ti političtí rýpalové, kteří noviny čtou, noviny píšou, o lidských právech mluví atd., a těch je teď už nesmírně mnoho. Zkaženost je tak velká, že někdy už i děti chodí do divadla, což je hrůza, říká pan Haulík. Zkaženost jde tak daleko, že kočí a hokyně už čtou časopisy, což je opět hrůza, říká pan Haulík. Ba zkaženost je tak velká, že pan Haulík směle navrhuje následující zkoušku: „Přilepte na veřejných místech listy, které vyzývají k ctnosti, k poslušenství, k úctě k představeným, k pokoře v štěstí a trpělivosti v neštěstí způsobem nejdůtklivějším, — a vedle nich listy, které vyzývají k činům hovícím smyslnosti, pýše a bezúzdnosti, a uvidíte, mnoho-li čtenářů najdou tyto, mnoho-li onyno.“ Ba bojím se opravdu, že má pan Haulík pravdu a že by na př. v celé Praze neměl nikdo trpělivost přečíst sobě plakát o trpělivosti v neštěstí.

Svět je politicky pomocí časopisů zkažený a z politické zkaženosti vyplývá i ostatní, společenská špatnost, praví pan Haulík. Na př. onen vůdce italský, jemuž říkají „jenerál“ (pan Haulík naráží tím vtipně na Garibaldiho), ten prý kdyby přišel s přívrženci svými do Říma, nezůstal prý by kámen na

kameni a není jediného zla, jež by tam nepřišlo s ním, ani životem, ani kapsou nebyl by nikdo jist. Garibaldiho patrně pan Haulík nemiluje, z čehož sobě nemusí Garibaldi pranic dělat, zato ale miluje Napoleona III. Tento prý se nenechá ani prosbami, ani nalehavými žádostmi, ani hrozbami překonat, aby dal svobodu tisku, což prý je tím hezčí, čím méně by se pak udržel na trůnu, a to je hlavní věc, neboť kdo ví, našel-li by se zas člověk podobně „obětavý“.

Přítele pana Haulíka mohlo by zarazit, že má pan Haulík tak obširný rozhled nade vším, co je zlé. „Znáti zlé je počátkem zlého,“ říkají. Avšak pan Haulík ví také, že jsou medikamenty proti zlému, a je v ohledu tom isopathem, léčí zlé zlým, jakž dokázal zaváděním jistých duchovních kongregací do Horvatska. Pan Haulík není také tak zcela nepřitelem svobody, trochu prý jí neškodí, ale málo, jako také neškodí trochu zhoubného živlu ohně, když sobě člověk může při něm sazená vajíčka neb něco jiného usmažit. Kdyby pan Haulík vedl svou paralelu mezi lidskou přirozeností a zhoubným živlem dál, došel by výsledku, že není tak mnoho sopek a požárů ve světě a oheň že je lepší, než pomlouváči praví; pan Haulík ale nedochází resultátu, není také třeba.

Pan Haulík je taková politická kapacita, že jeho slovo už něco váží. R. 1848 řekli mu, že má být národní; i stavěl tedy Národní divadlo a byl národní. Když přišel Bach, přestal být národním, zaváděl jesuity, školské sestry a bratry, němčil a žil velmi klidně až do říjnového diplomu. Ten ho vyrušil. „K čemu koncese, *já* jsem spokojen,“ pravil, ač se ho nikdo neptal. Poněvadž se mu pak ale řeklo, že musí být pro Schmerlingův centralism, byl tím více proň, že doufal zasedat v panské sněmovně vedle ostatních eminencí, což by bylo zajisté potěšilo srdce každého řádného Rakušana. A když se mu řeklo, že má být pro dualism, měl řeč: „Odpusťte, pánové, že jsem byl posud pro centralism, ale teď budu —.“ Pan Haulík podrobí se ve všem. Jen konkordát miluje nade vše a upustil by od něho jen, kdyby se mu to poručilo, pak ale také beze všech bolestí.

Jednou — Strossmayer byl právě věnoval 50 000 velkému národnímu účeli — napadlo panu Haulíkovi, že dá 80 000 hor-

vátským chudým. Poptal se ve Vídni, není-li to neloyální, a na štěstí horvátských chudých nebylo to neloyální.

Nejnovější pastýřský jeho list má také zvláštní kapitolu nadepsanou: „Křesťanství vychovává takové poddané, nad kterými se může vládnout.“

Čímž bych se byl dostal od konce skoro až na samý počátek pastýřského listu.

NÁRODNÍ LISTY 25. března 1868

NOVÁ VÝSTAVA — SCARABAEUS
CONSERVATIVUS VETEROBOHEMICUS —
DVA PODCHROBÁCI — DOST SLUŠNÝ
NÁVRH K SVATOJANSKÉ SLAVNOSTI

△ V Praze 18. dubna.

Čistě anglická to myšlenka! Chtít zaříditi zvláštní menažerii *hmyzu* může napadnout věru jen Angličanu! To bude divná podívaná na ty škatulky místo klecí, na ten prostý vrhlík místo širé zoologické zahrady! Známe posud — totiž *já* jich neznám, abych nelhal, ale jsou prý takoví, kteří znají — jen as 100 000 rozmanitých druhů „brouků“, jaká to bude výstava! Přičiňme se, abychom nebyli zas na výstavě té neza-
stoupeni, jakž se nám posud přihodilo na výstavách všech, vždyť je naše krásná vlast tak bohata na krásný, zcela původní hmyz, vždyť sedá na naše nejpyšnější květiny, sedí pod každým kamenem, ale pod každým, ať už vyrostl u nás doma aneb se po nás hodil!

Tu máte především toho bronzového scarabaea s těmi egois-
ticky dlouhými týkadly a očima jen temnotě navyklýma. Žije pod kamenem neustupné tvrdosti a nesmírné specifické tíže; česká věda říká tomu kamenu „konservativnost“ a česká politika, posud bohužel pořád ještě bosa, rozrazila sobě už často palec o něj. Kdykoliv ale zavadila oň, ihned vyřítíl se zpod něho houf těch bronzových brouků, vystříknul sílu žlutého, smrdutého moku, třel nožky o křídla, že až strach a hrůza poslouchat, neboť to tření je právě mluvou jeho a znělo, do tištěné češtiny přeloženo, as takto: „Boucharoni, lidé nemající krejcaru, opovažující se mluvit i proti těm, jichž statky jsou v zemských deskách! Jen svornost nás spasí, sta-
ročeská svornost, svorný konservatismus, svornost, svor-
nost!“ Dříve, dokud byly v přírodě poměry primitivnější, věřilo se i broukům těm, pak ale začalo se poznávat, že ti brouci jen se tak tváří, jako by byli moudří a staří, a co se svornosti týče, že jí rozumějí jen tak jako Nero svobodě ob-
čanské: každý že smí to, co se mu dovolí z panující strany,

mluvit zcela směle a volně. Neboť kdykoli to nešlo *zcela* po jejich, záleželo jim na svornosti ihned pramálo, prali do toho a nadávali jen což a nezáleželo jim pranic na tom, vezme-li vůbec vše za své.

Tyto dny dávají nové důkazy. Poněvadž nevypadly poslední volby Sokola ve smyslu *jejich*, chtějí někteří neb chce vlastně *někdo* kvůli „svornosti“ zarazit zvláštního hned „Sokola staroměstského“. Proti takovému kazení všeho musí se obecnstvo samo již co nejdůrazněji ohradit. Když jednalo se o Sokola „malostranského“, byly pro věc tu vážné důvody lokální, pro Sokola „staroměstského“ nejsou ale důvody žádné, sic nová nějaká minorita spolku nového vyvolá zas Sokola „z ulice Jalovcové“ a Sokola „z ulice Skořápkové“ — bůh potěš tu českou svornost! A „z lásky k věci“ chtějí titěž lidé nyní zavádět i do našich spolků soukromých „rovnoprávnost“, t. j. *němčinu*, viz poslední udalosti v Merkuru. Když chtěli svého času utrakvismus zavádět i do českého divadla, hodili jsme jim klicek mezi nohy; máme těch klicků ještě víc, ať se mají „konservativci“ na pozoru. Leda by chtěli Posla vydávat utrakvisticky, tu by nikdo nebránil — ať mají Němci také něco!

Pak máme v Čechách zvláštní, skvostný druh *chrobáků* (geotrupidae), jež vědecky po prvé a provždy určil Palacký ve svém spisu o Husovi a odpůrcích jeho. Chrobák Höfler sám posud neodpověděl, on prý přijde „náhle jako hrom“ z Vídně na to, jak sám vypravoval. Zatím vyslal ale dva „lidi“ své, podchrobáky Schlesingra a Lipperta, a ti napsali celých 16 stránek proti Palackému.

Pravda má ovšem jen jednu barvu a lež barev víc, museli být tedy alespoň dva, aby spis jejich — ani nemohl být pravdivý. Oba jmenovaní zanášejí se děláním německého dějepisu v Čechách, což je vždy mnohem snadnější než klepání kamínků na silnici. Oba došli chleba milostí Höflerovou, jeden co sekretář „toho“ spolku, druhý co litoměřický kantor, — divně se mu ale odsloužili! Nejenže ve „spisu“ svém Höflera se pranic neujímají, sami se také ještě durdí, že není „oučtem poctivým, hodí-li se Höfler, vídeňští židé, Menzel a oni do

jednoho hrnce“. Ba tvrdíce, že stranický historik neměl by ani za peníze zastávat úřad historika, dávají mu bolestnou tím ránu a velmi nepříjemné pokynutí. Ale snad je poslednější jen tak manévr, obětují mistra a pána, aby na ně samy nepadla výčitka!

Povídají, že ctností německých historiků je vždy, že píšou jen *pravdu* o předcích vlastních, — nu to jim přeju, aby neměli žádných potomků historiků! Naproti přítomnosti je ovšem úkol jiný, jak vidíme na té „historii Němců v Čechách“. Stvořili ji, a když se na stvořenou podívali, viděli, že je nahá jako Eva, která dle bible byla zas naha jako pravda. To měli za velmi neslušné a jali se ji oblékat. A nyní již, za málo let, nerozeznáš již na té „historii“, co patří vlásenkáři a co krejčímu, co vataři a co špaličkáři. Ovšem, pravda *nemůže* se porovnat či srovnat *s ničím*, jakž by se mohla srovnat s dějinami Němců v Čechách, kteréž jsou právě nic. Alespoň nemůže se německým těm historikům také říct, že jsou dětmi nebo blázny, — vždyť nemluví pravdu, ba ani se o to ještě nepokusili! Proto ale přec historie ta rozkvěte, vždyť prý Němci v české historii velmi mnoho „mittaten“ — člověk si přitom mimovolně vzpomene na „mittun“ rváče v hospodě nebo obligátního intrikána ve vídeňském „volksstücku“, chlapíka — no! Ano spoluoučinkovali prý tolik, že by dle Schlesingra měl „zemský historiograf Palacký napsat o nich zvláštní dodatek k historii své“. Doufáme od humanity Palackého, že tak neučiní. Ať to učiní Schlesinger sám v slíbeném velkém díle, kteréž zahrne prý všechny doby země české, od doby divokých bůvolů až po historika Höflera.

Divili jste se, že Schlesinger ani Lippert neuvedli proti Palackému pražádnych důvodů. Vždyť říká i Schlesinger i Lippert, že důvodů ví každý školák houfně, — cožpak nemají se pranicím od školáků lišit? Ale v jednom jim musíme přece být vděčni, že si totiž k maškarnímu svému tanci nevzali ani škrabošku na tvář. Napsali předmluvu a v té předmluvě větu: „Kéž konečně v Německu poznají pravý *stav věcí* v Čechách“ (ne snad v *historiografii* české). To neškodí, že po tomto vyzvání ke křížáckému tažení proti Čechům tančí dál a tváří se, jako by je nebyl nikdo poznal!

S těmi chrobáky uděláme v anglické menažerii furore, ač pochybuju, že sobě z Anglie objednájí u nás vajíčka. Máme ještě jednu odrůdu jich, velmi plodnou, každý den zrodí ve vlastním mase našem nějaký paskvil nový. Ondy se ptal jeden z nich, kdo prý „zaplatí ty outraty svatojanské slavnosti“. Velmi vážná otázka, měly by se vyslyšet návrhy. Jeden návrh už došel: abychom prý ve zvláštní boudě ukazovali redaktory protičeských listů pražských. Je pravda, vyneslo by to mnoho, a kdyby zmínění redaktoři včas život svůj pořádně asekurovali, jejich rodina by ani nemohla mít žádnou škodu z toho!

NÁRODNÍ LISTY 19. dubna 1868

OPSANÝ ÚVOD
Z VÁS NEBUDE UŽ NIKDY NIC
LUCIPER A PÁTER MOUFANG
ŘÍM CO PEČIVO — MALÍŘSKÉ AUTOGRAMY
STRAN NOVÉHO SALONNÍHO KROJE

△ V Praze 25. dubna.

„Zdrávstvůjtě, Karel Osipovič. Christos voskres!“ „Va istina voskres!“ tak mi v duchu odpovíte, ale zároveň se mne zeptáte, — co to tu plácám. Pranic neplácám, nýbrž jsem až kazatelsky opravdový a opisuju tu „slovo, jež bylo na počátku“ petrohradského „politického“ dopisu v pražském Poslu. A to slovo se mně líbí, máť něco tak všeslovansky neurčitého do sebe a hodí se na počátek všeho, ke vstupu do domu i do politického článku, jež právě nyní psáti budu perem obratným, jakž následuje:

Vidíte, doufal jsem, že s ošumělými již zimníky a vyšlapanými galošemi svými odložíte také posavadního svého „hříšného Adama“ revolucionáře, že jaro vyvaří z krve vaší nové a nevinné myšlenkové květy, především ale, že Velkonočka přivede také vás ku vzkříšení a vybaví vás z nesvatého hrobu vašeho, v němž ležíte balzamovaní politickým klamem a obalení item temnotou. Ale z vídeňských listů — jiných nečtu kvůli tomu, že lékař poručil mně komoci a zlostným házením časopisů těch pod stůl nejlíp že jeho předpisu vyhovím —, z těch zvěděl jsem, že jste takoví, jací jste byli dřív, ba ještě horší, neboť děláte prý oposici zvýšenou, děláte ohrazení se proti novým daním, ba děláte prý zárodky začátků příprav k revoluci. Nebozí, nešťastní lidé, vzorové tragičtí!

Nechci rozebírat, co vás k tomu přivedlo, víť to vše i nej-
obmezenější „zöglingskopf z vyšší dívčí školy ve Vodičkové ulici“, abych mluvil s Schlesingrem. Jen to se vás ptám: víte, co to je *revoluce*? Ba předpokládám s potěšením, že ani nevíte! Ba vy nevíte také ještě jiné mnohé věci, nevíte, že jste pouhými nedochůdnými napodobiteli samého ďábla, bůh nás opatruj, ani nevíte, že ve Vídni je „bratrstvo sv. Michala“, bůh nás opatruj opět, a nevíte, že v bratrstvě tom měl tyrolský

páter Moufang nedávno řeč, v níž mluvil po německu následující slova česká: „Nejhorší a nejstrašnější revoluce, která byla kdy, byla vzpoura andělů. První revolucionář byl Luciper a co do ducha a síly, přívrženců a výsledku neměl nikdy sobě rovného mezi všemi revolucionáři, kteří kdy neštěstí uvalovali na svět. (Bravo!) Ale také Luciper nezbořil říše, proti které povstal. (Bouřlivý potlesk.) Naopak! (Dlouho trvající potlesk.) Ano, ano, pánové! (Potlesk.)“ Vidíte, *tleskali* mu, a byli to zajisté mužové hlav jasných, kteří věděli, *proč* tleskají, a viděli, že oddávající se snad revolučnímu sykotu, byli by vyhozeni.

Na vás, jací dle dobře zpravených vídeňských časopisů jste, možno že Moufangova slova neudělají pražádného dojmu. Vy v sebevědomé nevěře řeknete, že Wachsmuthovy dějiny demokracie začínají teprv několik let po Luciperovi, ba že snad velkolepý mythus o boji Luciperově byl velikým poetou proto jen napsán, aby pak velcí malíři mohli velké obrazy barevným olejem pemzlikovat. Vy poukážete k revolucionářům „šťastným“, na př. k Vilému Tellovi, o němž ale historikové ničeho nevědí. Snad ukážete také na nověji šťastné prý Italiány a řeknete, budou-li hodni, totiž hodní revolucionáři, že dostane se jim i Říma. Víte, co o tom praví Moufang? Praví o tom zajisté: „Buď nedobudou revolucionáři Říma nikdy, a v případě tom zahyne revoluce *před* Římem, nebo dobudou Říma, což je také možno, a pak se povede revoluci jako babylonskému draku, když byl pozřel buchtu Danielovu: *puknul!* (Všeobecná veselost.)“ — Polepšte se, dokud je čas, a bude-li vám podávat některý revolucionář, jichž chodí po světě jako řvoucích lvů, kousek buchy, pomyslete na následky a přivoňte, není-li zadělána kvasnicemi. Kdo ví, jak daleko byste se rozletěli, a Svatobor nemá tolik peněz, aby každému kousku z vás dal na extra pomník.

Ale čtverák je ten páter Moufang, říct Římu a protivníkům jeho impertinenci zároveň! Rád bych ho znal, jak vypadá v tváři, když kreslí bratřím svým jen Lucipery a draky pověstné sorty babylonské! Kreslí velmi plasticky a měl by pro potomky sám nakreslit tvář svou, jak činili již jiní slavní

malíři. Callot byl člověk ohyzdný a maloval samé karikatury, Rubens maloval životem kypící maso a tvář jeho září plna života, dumný Salvator Rosa má tvář plnou *sarkasmů* a misantropie — ku kterému z těch tří jest páter Moufang podoben? Callot byl ostatně člověk hodný, vypravuje se. —

Jste revolucionáři skrz naskrz, a cokoliv vezmete do ruky, promění se vám v hada, ale ne blahodatného, nebo v žábu, ale ne šestnáctiletou. Strojíte kvůli divadlu slavnost národní a již má manifestace ta rozměry revolučně velké. Také vás již nebe trestá a rozumy se vám žurnalistům pletou. Ondy psal jeden o základním kameni gymnasia budějovického, a ať nasadil péro jak chtěl, vždy mu vyklouzl z něho „kámen Národního divadla“. A také mu to tak vytiskli, aby se kamenem tím moh druhého dne udeřit do čela. Ba než to dojde k slavnosti, nebude už vůbec národa, nýbrž jen tak liberních parcelek kroužících pitomě vesmírem. Již nyní se roztrhlo ledaco a mnohý snad ani neví, že divadlo české není ani víc celé. Ano, *není*, činohra je extra a opera je zvlášť. Hádka se vyvolala tím, že opera chce, aby byl vzat k slavnosti nový šat salonní, navržený jedním z nejpřednějších našich malířů, a činohra chce zůstat při šatu starém, při čamaře bez lámané barvy, jíž říkají nevzdělaní krejčí „čamara černá“, a při spodcích a botách bez reflexe, totiž které nejdou *do sebe*, nýbrž jen *přes sebe*. Je pravda, národní činohra naše začíná sice částečně být již „probemamsel“ německo-francouzských krejčí pražských, ale nechala by si konečně snad přece ještě říct, jen když se jí učiní slušná nějaká koncese. Obléknou se třeba v historickou čamaru, navléknou na sebe třeba i reflexivní kalhoty, ale na hlavě — na hlavě cylindr *musí* být. Co by sobě sic mohl všechno myslet pan Kilián, sluha divadla německého!

NÁRODNÍ LISTY 26. dubna 1868

CHYBNÉ NÁZORY

VŽDYŤ NENÍ TAK ZLE A MOHLO BY BÝT
ZCELA DOBŘE, KDYBYSTE ATD.

DOHRÁLI JSTE V ŠALBÁCH SVÝCH!
„KOSTNICE“ A „DR. BOROVIČKA“ SE NERÝMUJE

△ V Praze 11. července.

Když se člověk dívá z dálky na Čechy, jako by se tu vše vařilo, ba již překypovalo, a v přirozeném tom horském kotli jako by „činnější“ Čech každý točil a červenal se jako spařený rak. Ale zblízka — zblízka to není tak zlé a místo samého žáru najdeš lidi, kteří říkají, že je chládku dost, a najdeš je v redakci Pr. Ztgu i v redakci Svobody. Je sice skoro pravda, že lid český skoro se zdál, že by skoro chtěl být nespokojen; ale to trvalo jen chvílku a Pr. Ztg říká, že už je po všem. Také na Moravě chtěli prý zpívat:

Ach kdož mně dá, kdo dá slze,
bech hoplakal, co mne mrze, —
moj život je močednické,
celé rok mám pse dne decke —

ale nedošli prý ani k počátku nespokojenosti a písničky, říká Pr. Ztg. A podle toho, že to Pr. Ztg *musí* říkat, *musí* to být také pravda, to je důsledné.

Ovšem, tiskové procesy jsou, to říká i Pr. Ztg, ale těžko o nich mluvit. Starořecký jeden feuilletonista řekl: Lehko mluvit o něčem, o čem nevíme ničeho; my bychom ale musili lhát, kdybychom řekli, že o tiskových procesech nevíme ničeho. Také však s procesy a konfiskacemi není ani tak zle, jak se líčí. Několik tisíc zlatých — a v Čechách jsou lidé, kteří mají miliony! Několik let života — a v Čechách jsou lidé, kteří dožili se až sto let věku svého! Nic se z toho neztratí: konfiskovaná leta se také prožijou, jenže jinak, a konfiskované peníze dají se chudým a o budoucí posvácení pražské budou mít u Sv. Bartoloměje k obědu — o jednoho obecního staršího co inšpektora víc. Konfiskace časopisů pak dějí se jen

„případně“ : nanejvýš jednou denně, a to hned časně zrána, takže je po celý den už pokoj. Žurnalisté jsou ale těmi, případně jednou za den odbývanými konfiskacemi sami vinni nejen proto, že nevydávají listy své denně dvakrát, nýbrž i proto, že píšou v nich tak, že se to věru nemůže trpět. Všechno se může říct, přijde jen na to, jak se to řekne, vyslovil se jednou p. rytíř Jaroš. Ondyno psala Pr. Ztg: Arciže Rakousko nedospělo ještě na nejvyšší stupeň dokonalosti, ale *ve světě není nic úplně a zcela dokonalého*. Vidíte, *tak* psala a nemá proto proces, neboť *forma* je pěkná a slušná. *Obsah* věty té vypadá arci jako adresa nedůvěry v tvůrčí sílu boží, ale ať se nebe brání v oficiálním svém orgánu, má-li nějaký! Kdybyste psali také tak, nestane se vám pranic, a neumíte-li tak psát o politice, pište úvodní články o mouřenínech a překládejte feuilletony ze Schmidt-Weissenfelsa, můžete k nim třeba původní šifru dát.

Vy už nespletete nikoho, pravila to Pr. Ztg. Říkáte, že kvůli nějakým přímým volbám do říšské rady nebo kam má se opoziční žurnalistika zcela zastavit. K smíchu! Jako by k tomu bylo třeba příprav a několikaměsíční procedury! Když se třicítiletá dáma už líčí, dělá to arci proto, aby v čtyřicíti letech nezdálo se, že má líčidla „už“ zapotřebí. Ale spravedlnost není slabá ženská, už její hmat svědčí o síle mužné, a chytne-li žurnalistického zločince za krk, — zůstane na kauci všech pět prstů znát! Mluvíte a lžete, popichujete a popuzujete, a když se vám z Vídně podává cestou slavného zemského soudu prst k narovnání, strčíte hned obě ruce — do kapsy. Přitom se vám může dít jako pyšným děvčatům v Ochránově. Dvakrát smí říct, že se jí navržený ženich nelíbí; řekne-li to ale po třetí, zůstane sedět. Vy ovšem řeknete už zase: To není svobodná volba. „Nejste právě členem naší obce,“ řekl by vám občan ochranovský. A skutečně je to vaše vina, jakož také na př. jen na vás visí, že nejste občany cislajtánskými.

Ne, už nespletete nikoho, ani mne ne, ačkoli pro přílišnou dobrotu srdce nejsem pořád ještě s to odřící se všeho přátelství k vám. Pravíte, že nesmějí být tábory, veřejné schůze,

ba ani veřejný zpěv atd. A já byl ondyno sám na veřejné místnosti, kde byly tisíce lidu; řečník vystupoval po řečníku, mluvil věci, kterých by dle tvrzení vašeho „nejnovější“ censura zajisté nepropustila, lid aplaudoval při výrocích jistých tak výdatně, že jsem se ve jmenu pořádku skutečně už obával, že má ten lid český vpravdě nějaký zdravý politický názor, — a při tom všem seděl zeměpanský komisař a nedělal praničeho na újmu všeho toho, než že vyšel po každém aktu (Tylův Hus má jich několik) trochu ven. Pováží-li se, že je to konečně zcela přirozeno, jde-li někdo ven, nemůže se ani v tom ničeho spatřovati. Vy ale spatřujete ve všem všudy něco, máte proces za procesem, slavný soud má s vámi plné ruce práce a jen vy jste vinni, že vyšetřovací vazby vrahů, zlodějů i jiných řádných pánů zločinců snad se prodlužují. Nedivil bych se, kdyby páni zloději pověsili vám proces pro „ublížení osobní svobodě“. Vsadil bych se, že byste nevyhráli.

Je mně líto, že i pan dr. Borový má pravdu, vytýká-li vám v Časopise katolického duchovenstva nespravedlnost. Píše: „Vzhůru do Kostnice!“ Tak a podobně ne jednou toliko, ale den co den velkými písmenami tištěné pozvání četli jsme v listech, v nichž jindy ani zprávy o poutích ani pozvání k nim nenalezáme.“ Až jsem se té výčitky lekl! Probral jsem v myšlenkách rychle několik ročníků Nár. listů a se sklopenou hlavou musil jsem přiznat, že jste skutečně ani jednou nevyzvali k pouti do Vambeřic. Rovněž ale musil jsem přiznat pravdu, že den co den jste vyzývali do Kostnice, ačkoliv se tam nedávaly žádné dotýkané amulety, aniž poutníci tam mohli obětovat berly, ruce a nohy, a obětovali-li vůbec něco, bylo to jen srdce, ale ne z vosku. Proto také odepřel p. dr. Borový svého požehnání a napsal článek „Daleká pouť bez požehnání“, za nějž, doufám, dostal honorár. Zvláště mne potěšila jedna poznámka článku toho: „Upáleného (bludaře Husa) hranicí po výroku zákona *světského*, nikoli však (jak nevědomci vyhlašují) po rozkazu církve, kteráž bludaře kletbou stíhá, nikdy však ho k smrti neodsuzuje.“ — Ovanulo mne to příjemně jako filosofie hranic svaté inkvisice. Pan dr. Borový zná výrok francouzského myslitele: „Věda je jen

omyl ve velké toaletě.“ Proto také dělá v člancích svých toaletu jen zcela jednoduchou, řekl bych geniálně nedbalou — někdo jiný by řekl cynickou.

Pouť do Kostnice je skončena, nejlepší ale při tom jest, že se skončila co nejlíp. Kvůli rychlému a bezpečnému rozluštění vnitřních otázek českých nebyl jsem sice ani dost málo proti tomu, co navrhla Neue freie Presse: aby nás čeští Němci začali už konečně prát; ale rád jsem tomu přece, že v Kostnici se nic nezběhlo. Za jednoho Čecha, jemuž v Kostnici křivda se stala, měli jsme husitské války v Čechách, za 230 — nu to by byla nastala pěkná mela!

NÁRODNÍ LISTY 12. července 1868

DNEŠNÍ „HVĚZDA“ ČILI SLAVNÉ OUŘADY
NEMAJÍ PROTI TĚTO NÁRODNÍ
SLAVNOSTI ANI „TOHO NEJMENŠÍHO“

△ *V Praze 18. července.*

Rok se sešel s rokem, jak už to tak jeho obyčej bývá, bylo opět sv. Markyty a je opět „národní“ slavnost ve Hvězdě. Mnoho jsme přetrpěli za ten minulý rok svatomarkytský, ba i veškeré schůzky společné nám zapověděli, snad proto, že také bez schůzek můžeme se státi oučastni daru soudního vyšetřování. Ale teď už vychází slunce pořádku, vše je jiné, ve Vídni vlaje německá trikolora, o kterou nikdo nestojí, a v Praze dovoluje se slavnost ve Hvězdě, o kterou také nikdo nestojí. Zkrátka dovoluje se nám všechno, oč nestojíme, a potřebovali bychom jen napsat žádost: „My blahobytníci z dopuštění úvodních článků Pr. deníka nechcem a nechcem žádný druhý tábor pod Řipem“, abychom hned, ale hned — dostali se do vyšetřování, proč ho nechcem. Není to sice mnoho, že dovolili schůzku ve Hvězdě, ale člověk má být vděčen za každou maličkost, zvolejme „Vive la bagatelle!“ a — pojďme někam jinam.

Podivny jsou cesty prozřetelnosti, která lidem na jednom místě zapovídá, co lidem na druhém místě dovoluje. Před bohem jsou prý všichni lidé sobě rovni, z čehož by následovalo, že ti, kteří u nás dělají prozřetelnost, buď nejsou žádní bohové, nebo ti, kteří jdou do Hvězdy, nejsou žádní lidé. Ale nejpodivnější je, že se schůze ve Hvězdě dovolila vzdor tomu, že je program její nadmíru nejasný. Neví se najisto, půjdou-li tam lidé hned časně zrána nebo teprv k polednímu, budou-li hned v poledne opilí nebo teprv navečer. Nikdo neví, bude-li po celý den hezky nebo přijde-li k večeru historický už liják, aby páni uličníci měli ze zmoklých ženštin obvyklou svou výroční a nevinnou radost. Nikdo neví, bude-li se pít svrchní nebo podkvasné, budou-li flašinetáři točit kliku pravou nebo levou rukou, bude-li se při sousedské plácet

do rukou nebo při strašáku hrozit prstem a bude-li se debatovat o návrhu Blahověsta, aby Žižka přišel do kalendáře co svatý.

Paňácové nepředložili svoje vtipy a nikdo neví, co si kdo myslet bude, až Kašpárek udeří kladivem králíka za uši, ba ani to není prý do dnešního dne známo, nespáchá-li tam někdo vtip zrovna kriminální. Je docela možno, že tam někdo zvolá: „Ať žije pan Deder!“ a přece není slavnost zapovězena — to je už liberálnost až lehkomyšlná!

Jsou lidé, kteří tvrdí, že jsou zase jiní lidé, kteří považují slavnost ve Hvězdě za jakous veřejnou zpověď a kteří, aby zpovídající nenamáhal se jen tak zbytečně, několik set ochotných a čistě vymytých uší už tam na stromy přibili. To by bylo možno, veřejné zpovědi jsou v Čechách historické a slavnost ve Hvězdě je také historická. Za pohanských dob byly to obžinky v břevnovském háji, za křesťanských udělali z toho slavnost sv. Markyty, a když háj od Břevnova couval před pokračující vzdělaností, couvala za ním slavnost až do nynější obory. Poněvadž ale ve vzdělanosti pokračujem ještě pořád dál, nepřejem už vůbec „oborám“ ani „ohradám“ a „národní“ tu slavnost rádi bychom skopli vůbec s Bílé hory.

Ale liberálnost je rozhodná, pranic se výslovně nezapovědělo. Navštěvovatelé Hvězdy mohou tam po železnici, v omnibusech, špatných nebo dobrých drožkách, ba mohou i pěšky jazyky plazit. Mohou tam Oujezdskou, Strahovskou nebo Bruskou branou, mohou nadávat na silniční prach nebo klopytat pěšinkou kolem Kocourkova, ba nemusí ani až do Hvězdy, nýbrž mohou hned v břevnovském pivovaru zůstat pod stolem ležet. Rovněž volný je pohyb zpáteční, každý může padnout do příkopu kteréhokoli, ani jediný není mu zapovězen. Ba jsou věci, které se přímo a výslovně s nároží pražských dovolují, na př.: že sobě každá *rodina* může vzít potravu i nápoje s sebou. Člověk by sice myslel, že se to samo sebou rozumí, ale to je to, že člověk je chybuující. „Ten je mudrc největší,“ pravil někdo, „*který vždy v pravý čas řekne to, co se samo sebou rozumí.*“

A samo sebou se rozumí, že úředník je zároveň mudrc,

vždyť má za to plat, a pranic bych se nedivil, kdyby pohled na rodinné buchy nadchnul ouřadního některého redaktora k článku o blahobytu českého lidu a o liberálním duchu, který mezi studenou husou a studenou vepřovou nedělá pražádného rozdílu, ač pro politické vychování lidu bývá každá maličkost důležitá. Při epidemicky zůřící té liberálnosti bych se také ani nedivil, ač veřejné návěští mluví jen *o rodinách*, kdyby odvážnější některý jednotlivec také se osmělil vstrčit si jitrnici do kapsy a veřejně ji ve Hvězdě snědl. Možno sice, že by měl nějaké potahování, nějaký výslech a trochu protokolu, mnoho by se mu ale nestalo, alespoň pokud nynější liberálnost trvá. Kdyby měl ji — totiž ne tu liberálnost, nýbrž tu jitrnici — zabalenou v Pražském deníku, byla by to ovšem okolnost přitěžující, ale jen kvůli hříšné lehkomyšlnosti na-proti vlastnímu zdraví.

Lid smí do Hvězdy, sláva! a bude se tam bavit způsobem svým. Jednou jsem tam ten způsob studoval na muži a ženě. Odpůldne vypráskal muž ženě a k večeru ona jemu. Nechci vzhledem k emancipaci žen vyvodit z toho myšlenku, že žena teprv pak se domůže „politických“ práv, až muž nebude moci vůbec už ani na nohou stát, napadá mně tu něco zcela jiného. Podivno, že nechal-li se u cizích národů muž od ženy bít, bylo to vždy hanbou muže i ženy; muži strhli u našich sousedů Němců střechu s domu a ženu postavili na náměstí. U nás to ale nebylo nikdy *hanbou*, nýbrž jen rodinnou *zábavou*. A protože přeju zábavám ve Hvězdě, přeju také každému muži, který tam půjde, aby ho žena bavila do zmodrání.

Těší mne to upřímně, že konečně je jedna „národní“ slavnost zase povolena, a volám z plného srdce: Vive la bagatelle! — Nekřičte tak!

NÁRODNÍ NOVINY 19. července 1868

△

Kdo ví, jak to bylo s farizejem řkoucím: Děkuju ti, můj bože, že nejsem takový jako tento! Člověk má nyní stokrát denně chuť pronést slova ta, a v plném, poctivém to přesvědčení, že by proto nebyl ani dost málo farizejem v tradičním smyslu. Já alespoň jsem upřímně, ba co nejupřímněji rád, že v nynějším zápasu, v boji, v němž dle Meissnera „jsou bratři zde i bratři tam“, nejsem mezi „bratry tam“. Neboť kdybych byl na straně druhé a vzdor tomu, že jsem Němec, byl bych sobě zachoval posud smysl pro spravedlivost, ba jen slušnost, a vřelý cit pro pravou svobodu, šel bych a oběsil bych se a v kšaftu svém bych německým bratřím neodkázal jiného než „trochu studu“. Byl by jim ovšem právě tolik platen jako padesátileté nevěstce.

Politická znemravnělost německých „liberálů“ je úžasna, tak velká, jaká bývá při rozhodnutém již úpadku národa. Že jsou nepřátelé rovného práva, a tedy také svobody vůbec, dokázali hned, jakmile jsme jen začli domáhat se rovného s nimi práva. Svoboda jim byla již tenkrát frází, ale tou frází alespoň ještě přikrývali mravní svou nahotu. Nyní už odhodili i bídný hadr ten, vystupují nazí ze svých stanů na trhu veřejnosti, zprostitovali nejdřív svobodu samu, nyní pak již i frázi její. Ale v cynismu svém mluví o svobodě dál, jako ta padesátiletá nevěstka mluví o ženskosti. Mají v ústech bláto a mluví o křišťálech.

Pravé světlo padlo na ně z blesků, které se nyní nad hlavami Čechů křížují. Na tom věru nezáleží, zda soud stíhá časopi-secký článek obsahu panujícím právě silám nelibého, také na tom nezáleží, vidí-li policie „konstitučního státu“ v politické schůzi zločin, v návštěvě Betlémského plácku přestupek; ale na tom ve jménu svobody a pro budoucnost záleží nesmírně

mnoho, jak chovají se ti, kteří nepatří ani k soudu ani k policii, kteří — oposice zde i oposice tam — zastávají náhledy a názory právě jen jiné. Třeba by bylo pochopitelné, že mají radost ze všeho, co ohroženou jich nadvládu opět zapevňuje, *taktem* by bylo radost zatajit a *zákonem* jest neobjevit škodolibost. Neboť tolik ví i nejobmezenější, k tomu musí se přiznat i nejzlomyslnější z nich, že všichni ti stíhaní a odsuzovaní jsou mužové ryzí, jimž by mohl směle čest svou svěřit, kdyby nějakou měl, že píší, jednají a mluví z ryzého přesvědčení a takové přesvědčení že zasluhuje úcty. Lidé *bez* přesvědčení, političtí jezoviti, jen vlastního prospěchu a nadvlády si hledící, ovšem té úcty nemají. S oním cynismem, s nímž jen německá žurnalistika posud dovedla vcházet v soudní síň, aby tropila sobě židovský úsměšek z neštěstí, aby z něho ssála „pikantnost“ a výdělek, s tímž cynismem vstupuje nyní, kdy vyjednává se tam proces politický. S úsměšky sprovází každý výrok obžalovaného, když soud pronese rozsudek svůj znějící na dlouhý žaláří trest, vypukne v hlasité „bravo!“ a v člancích i notickách neštítí se zřejmě volat: „Jen ještě víc, jen víc — mnohem víc!“ Svět pokračuje ve všem, i v mizerosti, pro tuto bídnost nevytvořil si ale ještě názvu, ta je plod jeho nejnovější.

Je právě nyní v Čechách tuhý boj a to je známo, že při každém boji za vojem kupředu pokračujícím táhnou se hejna nevěstek. Za Albou táhly do Nizozemí, za Prusy přišly do Čech, za politickými procesy nynějšími objevily se zde zas. Že žurnály oficielní jdou kalným směrem tím, kdož by se divil, mají své právo na křiklavé červené záclony a lákavý drnkot harfenický; ale u ostatních je v tom pouhopouhá příroda, přirozený pud ku kalu, při lijáku utvořilo se bahno, nedá jim to, aby se v něm nepoválely.

Je v tom tolik u nich přírody, že se ani polepšit *nemohou*. „Ještě nikdy nezcepeněl osel nad obrazem svým jako bazilišk,“ napsal někdo. Za našich dnů přibral bazilišk k jedu sprostou ještě drzost a nezcepení už také. Musíme být alespoň za to povděční, že jsme přírodu jich poznali. Můžem ve jmenu svobody litovat zmařených svých ideálů, ve jmenu lidskosti

můžem litovat, že celý velký národ musíme co do ceny jeho degradovat, ale nemůžem jinak než vyslovit přesvědčení, že německý národ nebyl nikdy, není a nikdy nebude spojencem těm, kteří chtějí pravou svobodu. Ještě nikde nevystoupil národ ten, aby se vyslovil: Neodvažujte se hlásat naše mínění vy, kteří nemůžete strpět svobody jiných! Zde onde ovšem zjeví se, ač tuze — tuze zřídka, nějaký jednatel, u kterého „proces německé kultury“ není ještě dokonán a aspoň fráze má posud nějakou platnost; jednatelci tomu můžem podat ruku, neboť má ještě trochu studu, ale můžem mu ji podat jen co jednatelci — ne co reprezentantu národa. Každý národ, praví se, má takovou vládu, jakou právě zasluhuje. Nuže, ti, kteří dovedli už i sám *pojmem* svobody zprostitovat, vládnou právě neobmezeně míněním *celého* německého národa!

NÁRODNÍ NOVINY 23. července 1868

TAJUPLNÝ FEUILLETON O NOVÉM HNOJI
NAŠÍ BUDOUCNOSTI, O ROZLIČNÝCH
OBLIČEJÍCH, ZRALÝCH DĚVČATECH
A ZRALÉM PRÁVU, PAK TAKÉ
O NĚČEM JEŠTĚ JINÉM

△ V Praze 25. července.

1600 a 1600 „tajných“ dělá 3200, a má-li každý na sobě jenom as lot mravní špíny, dělá to cent. Ale kdyby měl jednotlivec sám celý cent, nestačí to přec na zahnojení pořádného hospodářství, čehož tím více litujem, že po hnoji neroste zase hnůj, nýbrž krásná pšenice. A poněvadž už bychom se rádi jednou dočkali kusu řádného politického chleba, prosíme německé své krajany, aby křičeli o policii statně dál, a vládu, aby křiku tomu laskavě vyhovovala. Vládě to nemůže nikdy škodit: Němci budou spokojeni a — s námi docílí vláda narovnaní, neboť: „Nejužší to a nejněžnější svazek, jenž zakládá se v tajemství.“

Mnoho-li tajemství ten přivolaný germanismus odkryje, ovšem se neví. Když člověk potkává nějaké ty drobečky tajných 3200, zvolal by lítostně: „Ale, — ale, pane Dederó, vždyť už Falstaff dal přec příklad! Kolikže mají košil dohromady?“ Takového tvora poznáš i potmě, leskneť se ošumělostí jako svatojanský brouček. Klobouk jeho kvetl už několik jar, kabát jeho dřímá už léta v židovské čtvrti, kalhoty jeho s němou, ale bolestnou výmluvností prosí o trochu prádla. A mezi kloboukem a kabátem ten „ksicht“! Věru že to musí být těžký kus chleba, s takovým „ksichtem“ muset být „tajným“. Místo ducha září z očí i čela pohnutlivá pítomost, místo odlesku srdce hraje kolem úst kyselý šlem prázdnoty a ta ruka, v níž „spočívá osud toho kterého“, zdá se že místo osudu chvějíc se žmolí diétní šesták na „tajnou“ holbu. K tomu jsou také ještě tuze bojácni a chodí ulicemi jen v páрку, jako hodní chlapečkové. A když potkají nějakou „veřejnou osobnost“, která jim vypadá jako naděje na mimořádnou odplatu, štouchají se loktem, že jest to přes celou ulici vidět. Rád bych je viděl takhle hromadou při raportu! (U nás totiž

není to jako kdys v Benátkách, kde se hodilo tajné udání zvenčí do známých lvích tlam, načež byl *každý* obžalovaný nemilosrdně odsouzen, u nás nemá pan Dederer zajisté lví tlamu a forma je u nás vůbec zcela jiná.) Co tu musí být ducha při takovém raportu, neboť třeba by jednotlivý nic, — „to množství to dělá!“

Milion nedopracovaných válečných náhrad za pořádné tajemství, které by vyneslo alespoň pětku! Ano dřív, jen dřív měli přijít, dokud to, co mluvíme nyní tak veřejně, že je to celým světem slyšet a ještě kousek dál, mluvili jsme ještě tajně. Tenkrát nás mohli ještě učinit němými čili loyálními ve *svém* smyslu, neboť „ten národ vždy vypadá nejloyálněji, který nejvíce mlčí“, a mohli zároveň světu namluvit, že jsme šťastni, neboť „šťastní cítí se mlčící jako v nebi“. Ale není lepšího obrazu pro tajnou policii nežli klapačka na třešni: když je pěkné počasí pro vrabce, klapačka ani se nehne, a když je vítr, zůstanou vrabci beztoho doma. Na „tajnost“ jste přišli pozdě, pánové, neračte se namáhat, zasedněte si někam do kavárny, dejte si dát sklenici kávy a kterýkoli náš časopis a za dvanáct nových a nějakou tu diškreci sklepníkovi dovíte se všechny tajnosti. Víte, pánové, české právo je už tak jasné, že se v nynějším parnu nemusíme ani tak do potu pro ně již namáhat, české právo je jako Jean Paulovo dozrálé děvče: netřeba dozrálého děvčete nutit k vdávání se, neboť nutí se samo, a netřeba českému právu více pomáhat, pomůže si také samo.

Při ourodnosti české půdy je možno, že se „tajní“ čili „špiclové“ (od „špicování“ uší — holý germanismus!) sami rozmnoží. Už nyní lze volat nejen „pozor na Cibulce“, nýbrž i „pozor na růženečkářky“ a „pozor v salonech a úřadech!“ A bude-li jich ještě víc, můžem si vzpomenout na Uhry, kteří svých 27 procent chtěli odvést v živých nebo mrtvých bagounech. „Špicl“, ať už živý nebo mrtvý, nestojí ovšem za tolik jako bagoun, ale mohli bychom jich něco přidat. Třeba bychom to nepřivedli k racionálnímu jich chovu, vždyť ani chytání těch „divokých“ by nebylo tak obtížné. Ti ze sprostých osob jsou každému znalí a ti ze salonů sami často vběhnou do sítí. Stalo se nedávno většímu jistému pánovi, který

žádaje za stipendium pro synáčka svého, přidal co důkaz „zásluh“ také výkaz, mnoho-li si tajným udáváním už zasloužil, že výkaz jeho vypad z kuvertu nebo z fascikule nebo z čeho a dostal se do rukou jednomu zcela nehodnému, který jej nicméně chová co drahou upomínku — na budoucnost.

Beztoho, co s nimi se všemi, až bude přes celé Čechy postaven kriminál! Mohli by sice vyšetřit, proč vlastně jeptišky musely z Kartouz; ale ženská je slabost, to se beztoho ví, ať je to tedy jakékoli. Mohli by však také — když už nabyli cviku při slavnostech českých — teď prostudovat vídeňský „schützenfest“ a kvůli budoucím dějepiscům přísně určit rozdíl mezi slavností českou a německou. Ovšem, slavnost ta nebude *čista*, to se nyní už vidí, Čechové, na telegrafování při „národních“ slavnostech zvyklí, z Podmoklí, Kralup, Prahy, Pardubic, České Třebové a Březové (z dalších štací nedošly posud zprávy), jakmile slavnostní vlak z nádraží těch se hnul, ihned za ním telegrafovali: „Chyťte ho — scházejí nám sklenice, lžíčky, celé servise!“ V tom je arci pouhá zlomyslná nástraha, neboť když viděli čeští ti hospodští, že jedou velkoněmci, mohli dát na sklenice řetízky a nemuseli poskytovat příležitost. Ale nejen hospodští, také národně smýšlející ouředníci (Presse má pravdu, že ouředníci nám tajně přejí) telegrafovali za vlakem: „Zapomnělo se zde šest — sedm ožralých, jeden je zcela svlečen, zadržte v Brně alespoň jeho boty!“

Je pravda, mezi českou a německou národní slavností je rozdíl. Česká je tuze solidní, to je tuze podezřelé — pozor, tajní!

NÁRODNÍ NOVINY 26. července 1868

ROZHLED S BŘEHU — UDĚLAL SE SÁM
HUBIČKA JE VĚC ZCELA NEVINNÁ
ŠICŮM BYLO VOLNO
NĚMECKÁ KULTURA ZPÍVÁ

△ *V Praze 1. srpna.*

Jsem rozmrzelý, neboť copak je to za zábavu: konfiskace, proces, předběžné vyšetřování, speciální vyšetřování, závěrečné přelíčení, ztráta z kauce, zavírání, přečin, zločin, velezrada — pánové, nějaký jiný repertoár, vždyť se člověk nebaví! Kdybych byl věděl, že pasivní odpor je tak fádní, nebyl bych o něj jakživ ani zavadil, ale takové jsou následky příliš dobrého a kamarádského srdce! Abych byl mohl být teď ve Vídni a počítat šindele — chci říct počítat, kolikrát se při šicenfestu proneslo to slovo „deutsch“! Teď mají nejnovější německou jednotu alespoň už pod nějakou novou střešou, třeba byla jen šindelová, jen aby byla také hned stříkačka po ruce, až začne hořet! Co stál „pražský mír“ milionů a krve, a vida, teď jej splákli několika holbami piva. Nesmějme se jim, celá věc má nádech provensálské romantiky, každý přio opilý šic mně připadá co trubadur. Provensálové nehledali v manželství nikdy lásky, ba dvorné jich zákony přímo ji z něho vylučovaly — tu to máte, pokud bylo Rakousko manželem Německa, nebylo o lásce ani památky, teď, když nastal divoký poměr, je lásky, že vracející se šicové vypadají jako panádl.

Co tam musilo být piva, vína, hubiček a viřtlí! Jaký to musil být „oči přecházející“ dojem, když Moravan Jiskra s Čechem Zelinkou dávali si velkoněmecké hubičky! Když se přísně zpytuji, mám vlastně Jiskru rád. Čímkoliv on je, tím se udělal sám a to má svou váhu. Sám se udělal doktorem, říšským radou, presidentem, ministrem, ba i Němcem („aby maminka nevěděla“) a nyní, aby dějiny neměly práci s vymýšlením trefného predikátu pro něho, udělal se také už sám „bürgerministrem“. A až jednou s té své výše spadne, uvidíte, že se shodí také sám. Když bral Zelinku ve velkoněmeckém

duchu za krk, už jsem myslil, že beře za krk vlastně sama sebe a že už se shodí. Ostatně — počátky konců bývají zahaleny mlhou.

A když byl hotov se Zelinkou, šel bürgerministr kolem stolu k své ženě, vzal ji také kolem krku a dal jí také hubičku, jako by chtěl říci: „Vidíš, ženo bürgerministerko, pánbůh požehnal našemu domu, teď se máme dobře!“ Mimo dům jsou všechny ženy něžny, a proto mu neřekla také ničeho pro jeho nesalonně veřejnou hubičku, ač snad doma mu pak dokázala, že by ženy dovedly mluvit i tenkrát, kdyby ani jazyku neměly. Do zvláštního nadšení hubičkou nepřišla, nikde jsem se nedočel, že by byla chopila se harfy a v zlaté její struny zapěla žalm německého Davida:

Německou ženou jsem, jsem, jsem,
mám dlouhý vlas a dlouhý šat
a modré oči mám.

Jen jeden referent referoval ve svém referátu, že byla paní Jiskrova potěšena. To věřím, mne by také těšilo, kdybych měl pensi a nemusil se o nic více starat! —

Přivítali ale své bratry ve Vídni, že ne? Šicové směli jít v šedivé paradě kolem dívajících se Vídeňáků a volat Vídni z plného hrdla „slávu“, směli spát se štěnicemi v drahých hostincích nebo s jinými broučky na Glacis, směli si zaplatit jídlo i pití, směli se i starat, aby něco jídla a pití také za ty své peníze dostali, ba směli i dávat pozor na své tobolky, aby jim jich nikdo neukrad. Že se přece tobolky ztratily a že mnohý se nenajed, nenapil a nevyspal, je tak pochopitelné, že nepochopuji, proč se tomu říká i v Augsb. allgemeine nejinak než „škandál“! Toť by byl tedy také škandál, že najatí z říše sklepníci nedostali ani na penězích ani na stravě, co s nimi bylo vyjednáno, ba že se nesměli ani seprat, jakž jejich venkovským zvykem!

Jen o duševní stravu německých hostů bylo postaráno, té jim dali plné koryto — „Das Lied vom Wenzel“. Napsal ji, strupovitou píseň tu, dle staré Presse jistý vídeňský žurna-

lista (jako by byl ještě někdo jiný [vyjma pražské nášlapníky] takového sprostáctví schopen!), velmi prý známý, — nu ano, ale čím známý? Také prý nepsal na tom dlouho — proč by ovoce sprostáctví nepadlo rázem s takové duše jako přezrálé ovoce se stromu! Hosté z říše mohou se dle „Lied vom Wenzel“ přesvědčit, že Vídeň je v základech svých ještě stará Vídeň, jenže ovšem už od časů Blumauerových pokročila, od prostého k nejsprostšímu. Také se mohou přesvědčit, jaký my Čechové jsme vzorně jemný lid a jak může být zákon pravým darem božím, když platí všem stejně. Nám mohou spílat a nadávat, nás mohou dráždit až k šílenosti, strážci zákona nehnou ani prstem; když se ale sami jen trochu málo oženem, abychom obtížný hmyz zahnali, ihned nás mají.

Ale, myslím, nepsali by tak, kdyby nevěděli pro koho, nevedli by lid svůj bahnem, kdyby nevěděli, že je pravou jeho silnicí. Oni neplatí prý jen za vůdce, pravila Neue freie Presse, nýbrž *jsou* vůdci.

Uličníci jdou napřed — národe, pospěš si, abys je dohonil!

NÁRODNÍ NOVINY 2. srpna 1868

KAMARÁDSKÁ ODPOVĚĎ
BENÁTSKÉ ZRCADLO — JINDY A NYNÍ
NÁROD A ŽURNALISTA — OBA
NEPOLEPŠITELNI!

△ *V Praze 8. srpna.*

„Nyní, když je národ v rozechvění, píšeš zcela chladně o Benátkách, kamaráde,“ pravil kamarád. To má několik příčin, kamaráde. Za prvé je spisovatel takový člověk, který musí a musí nabytého jednou dojmu zbavit se popisem a sepisem, sic je jím dušen a nemá pokoje. Za druhé jsem toho náhledu, že nemusím právě tam, kam by každého žurnalistu rádi měli, a za třetí jsem fatalista a myslím si: Chce-li pánbůh, abych spáchal velezrádu, zločin nebo přečin, spáchám jej, i když vypravuji, že benátští cukrkandláři vaří cukrkandl veřejně na ulici.

Dejme tomu, že bych v politicko-obrazné spletenosti pojmu viděl na př. v benátském paláci dožů obraz benátské bývalé svobody. Svrchní část paláce toho je mramorový kolos, masa ohromná, přetěžká, a tu svrchní tíž musí dole nést sloupky štíhlé, slabé, které sice dost dlouho službu svou vydržely, nyní ale už srdcelomně pukají a mocnými železnými pouty svazovány být musí, aby jen chvílku ještě udržely ten náklad velký. Možná že to už dlouho nevydrží a začnou „kývat hlavou v dumném přemýšlení“. Přízemí a první patro paláce je samá arkáda a obraz volnosti, ale nad tím je přísná upjatost, uzavřenost, dole proletí každý vrabec, nahoře ale nedostane se ani zvuk ani čin navenek a sám „pták Horník“ utloukl by si křídla. Lid směl se palácem procházet volně až do prvního patra, směl si přitom i myslet, že vládne s sebou, ale v prvním patře stál před „zlatými schody“, po nichž směli jen urození páni, nebo před okovanými dveřmi, za něž dostal-li se někdo, nedostal se více ven. Lid směl se procházet a pracovat venku, uvnitř seděli a vládli „vyvolení“, vládli a odsuzovali k doživotním galejím nebo k smrti, a aby soudcům a odsuzovaným byl kšeft ten příjemnější, namalovali na strop soudní síně ofi-

cielní malíři obrazy benátské slávy a svobody a dali kolem nich obrovské pozlacené rámce. A když přišel cizinec, viděl jen ty pěkně natřené barvičky a to pozlátko, ale soudů nad „nespokojenci“ lidu neviděl, obrazné ironii neporozuměl a velebil Benátky a jejich svobodu. Mohu za to, že benátský palác byl tak dobrým obrazem benátské svobody? Mohu za to, že i jinde jsou paláce a — svoboda, lid a soudy, cizinci a neporozuměná ironie? Mohl bych za to, kdyby — ač by to bylo „za vlasy přitaženo“ — viděl někdo v benátském zrcadle něco, co se do něho dívat nemusilo? A proto, kdo máme ještě jediný zdravý oud, velebme boha, že nepřišlo dopuštění!

Ostatně, kamaráde, kdopak je ještě „čtenář novin“ a kdo se stará o to, co je v článku! Noviny zajímají jen potud, pokud jsou pokutovány, článek jen tenkrát, když bylo pro něj číslo zkonfiskováno. Snad že národ už až příliš jasně ví, co myslit a co žádat má, snad že pro nynější okamžik se mu vše to ani jinak zatím říci nemůže, než jako se už tisíckrát řeklo. Té jasnosti v českém mozku mohli by sobě všimnout páni, ale nezáleží nám na tom, aby tak učinili. Kdyby slavní soudové časopisectva českého sobě ani nevšimli, zasadili by mu největší ránu. Věřte mně, kdy pro nahodilých 365 konfiskací nedostane český abonent po celý rok ani jediného čísla, zůstane přece abonentem a bude spokojen! Divný lid!

Jindy ovšem bylo jinak. Konfiskace kterýchkoli novin zachvěla celým národem, po celý den se strkaly hlavy dohromady, šeptalo se, mluvilo a rozvažovalo. Jednou se přihodilo nebožtíku Lumíru, že byl zabaven, a podnes pamatuje se na to každý. Kdopak pamatuje ale, kolikrát jen letos byly už české listy zabaveny? Řekneš-li někomu: „Dnes byly zabaveny dvoje noviny“, ušklíbne se ledově: „Jen dvoje?“

Jindy, když byl tiskový soud, rvali se o lístky a žádný sál zemského co trestního nebyl dost velký. Nyní — nyní se odbývají soudy jen v kruhu nejužším, rodinném, oko těká prostorami zcela volně, slovo státního zástupce „nezapadá“, a kdyby nebylo těch několik věčně „podezřelých“ svědků a as tří křesťansky smýšlejících žurnalistů, slavný soud a neslavný už obžalovaný neviděli by ani lidskou tvář.

Jindy, když šel redaktor „si sednout“ nebo když zas „vstal a šel“, byl průvod, slzy, kočáry, věnce, provolávání. Nyní — nyní kdyby nás někdo náhle překvapil otázkou, kolik redaktorů už tam nahoře sedí, byli bychom v rozpacích a na některého bychom dojistá zapomněli.

Jindy, když byla vyslovena ztráta z kauce, lítoval toho každý a mluvil o tom každý. Nyní se několik tisíc „rozumí samo sebou“ a nanejvýš že ten, kdo jde na ulici, zapne si opatrně kabát, aby „národní jmění“ neutrpělo ještě jiným způsobem ztráty.

Nyní by už jen to bylo nové, kdyby v úvodní zprávě sdělovala se fusiláda žurnalistů a feuilleton kdyby popisoval redaktorskou popravu. To je to, že chtěli-li zastrašit národ, jak se praví, přehnali se v prskavkách! Dříve přichází reakce u přesyceného než u lačného. Ti páni zapomněli na střídmost a teď jsou již sami přesyceni jako kuchařka v páře. Národ je tak jak byl, ba ještě „horší“, a žurnalisté — bojím se, ti že se jaktěživ nepřejinají, nemajíť „mravního základu“ k tomu. Dnes ptal jsem se jednoho redaktora: „Kolik ti přibylo tento týden procesů?“ A on mně odpověděl s úsměvem tak klidným, jako bych se ho byl ptal po příštipku na starším páru jeho bot: „Ani pánbůh nedělá každý týden oučty!“

Věř, že je vše dobré, jak to je, kamaráde, takhle ale že to nepůjde!

NÁRODNÍ NOVINY 9. srpna 1868

I

„*Mehrere Herren.*“

Jeho Exc. pan kníže Adolf z Auerspergů, nynější maršálek země české, c. k. rytmistr atd.

△

Byl první den nového „sněmování“ a viděl jsem, že to bylo dobré. Tak dobré a tak mně bylo dobře, jak mně mohlo být už roku 1861. Škoda mého mládí!

Kdyby byl svět vzrůstal proti srsti, totiž kdyby byl pánbůh začal z galantnosti s Evou, bylo by to s jeho světem vypadalo v den „poslední“ tak, jak nyní u nás v den první. To je to, že nejsme bozi! Oktrojoval se nám sněmovní svět už hotový a my jej přijali, skroutivše na protest jen trochu kysele hubu. Teprv znenáhla jsme viděli, že na obloze světa toho jsou hvězdy, dle nichž Čech by cestu nenašel, že na ní je slunce, které nepraží všechna záda stejně, viděli jsme, že rostou na české zemi „kvítka“ prapodivná, viděli jsme všeliká zvířata a zeměplazy dle tvářnosti jejich, a když jsme vše to viděli, řekli jsme teprv: Ne-e, to není dobré! Začínáme tedy od počátku a v první den svého tvoření oddělili jsme si zatím vody od vod. A bylo mně v první den ten zcela božsky: můj duch vznášel se nad vodami!

Do sněmovny dostavili se „mehrere Herren“, kteří se tváří, jako by zastupovali veškeré naše německé krajany, zato ale do sněmovny nepřišli žádní zástupcové českého národa, také jen „mehrere Herren“, jak se pan maršálek ráčil laskavě vyjádřit. Pěkná podívaná na ty pány, jichž liberálnost roste pozpátku, jako ocas kobyly Lancelotova otce! Do roku 1860 měli ohon plný pěkných hustých žíní, dnes už mají na něm jen tak několik liberálních chloupků, pro označení místa. Přece se ale stále ještě tváří, jako by vybaviti musili sami svo-

bodou, princeznu zakletou, třeba by neznali ani pravého slova odčarujícího a dobře slyšeli, že princezna je pořád ještě žábou a že pořád jen kuňká.

Někteří měli zvláště bílé košile, neboť byl právě také šábes, ba někteří vzali i nejlepší své šedivé kalhoty, aby den ten Čechům natruc hodně oslavili. Vítili se vzájemně. Když se sešel nižší s vyšším, uklonil se, jako by chtěl říci s Anastasiem Grünem, také liberálem: „Darf ich wohl so frei sein frei zu sein?“ A když se sešel říšský rada s obyčejným poslancem, byl na vznešeném obličejích prvějšího vidět celý přechod od desítky k pětce a ústa jako by milostně šeptala: „No víc už snad nemohu udělat pro tu autonomii!“

Sešli se všichni. Pode mnou seděli malí i velcí statkáři, lidé „noví“ i potomci slavných rodů, tím znamenití, že „sobě ruce netřísni ani krví ani ingoustem“, ba seděli v dlouhé řadě i opatové, chtějíce dokázat politickým svým působením, „dass an ihnen der Krummstab nicht das einzig Krumme“. A proti mně seděli mužové, „z lidu německého“, obyčejné tváře, obyčejní mužové. Mezi nimi ale seděl a čouhal vysoko nad ostatní muž, jemuž nebe požehnalo ctí, statkem i délkou těla, seděl a vynikal doktor a ministr Hasner. Chtělo-li ministerstvo učinit celý dojem, měli přijít z něho alespoň dva. Já nemám bohužel praničeho nového proti ministrovi a doktorovi Hasnerovi, ale to je už velmi staré, že se mně zdál vždycky být na velkého muže příliš dlouhý. Kdybych byl děvčetem, byl by se mně pan Hasner co doktor přec pořád ještě víc líbil než teď co ministr. Tenkrát ještě měl v postavě své cosi skládacího, což mu velmi pěkně slušelo; ruce měl obyčejně v kapse, hlavu na prsou, kolena vybortěna, vypadal jako lyrická píseň, arci trochu dlouhá. Nyní je poesie ta tam, ruka je pyšně v boku, hlava pyšně ve výši, nyní je jen ministrem, pro naše poměry už trochu příliš dlouhým. Pamatuju se ještě, jak dříve pozdravoval, teď už tak krátce nepozdravuje, teď jde všechno ve vznešeném oblouku, ruka i hlava. Ovšem, soucitu ještě zcela neztratil pro ty, kteří mu byli dříve rovni, a když viděl, že už je hned poledne a doktor Tedesco, tentokrát zcela pěkně oholený a pranic ušňupaný, že už vystupuje

po dvacáté na prsty, aby se přesvědčil, je-li jich už 121, náhle se sebral a pospíšil ven do presidia, kde nemohli a nemohli na to přijít, jak překlouznout přes to česky psané memorandum, jež byli podali „einige Herren“. Pomocí pana ministra našli tu sklouzačku pak brzy, přišli a zahájili svoje shromáždění řádně po česku, začož jsem jim byl ve jmenu několika přátel na galerii a několika nás žurnalistů upřímně vděčen.

Přitom stalo se nám arci, že jsme spatřili pana doktora Banhanse co podmaršálka. Mně nevadí ani dost málo jeho jednoduchý zevnějšek „deváté diétní třídy“, já konečně i snesu dělanou chladnost a vynucenou blaseovanost jeho řeči, ačkoliv mne její rytmus uráží vždy bolestně jako rytmus písňe:

V tři čtvrtě na sedmou
lucerna šla se mnou —

kterouž píseň nemám ale ani dost málo rád, já zkrátka přeju panu Banhansovi vzdor všemu a ještě něčemu k tomu upřímně nové jeho místo. On vyslovil obavu, že bude povinnost jeho těžka, — i toto! Vezme se to prkýnko, na němž jsou sádrové ty figurky s těmi dráty v krčku, prkýnko dá se na hlavu a dá se jen pozor, aby to všechno nespadlo, figurky už pomocí drátku kývají pak při každém kroku, ať jde nazad nebo — ještě dál nazad, samy své „jo! jo!“ Balansování není tak těžké, a kdyby to všechno třeba spadlo, vždyť to není žádné neštěstí a proto se nemusí dát pan doktor hned veřejně do pláče.

Jen něco se mně rozhodně nelíbilo na panu doktoru. Totiž, že když mluvil, mluvil vpravo a vlevo, nikdy ale přímo před sebe. Myslíte, pane doktore, že ty prázdné lavice před vámi byly skutečně prázdné? I toto, tam seděla česká budoucnost, třeba byste jí vy, pane doktore, rozeznat nedovedl, a taková dáma zasluhuje už zdvořilých ohledů, třeba by nechala ruku v klíně, když vy se tážete: „Přijato?“ Věřte mně, ona poroste a rozšíří se po sněmovně dál a dál, až bude dorostlá v přirozených svých poměrech, a pranic jí neškodí, prochází-li se liberecký doktor Gross mezi těmi naoko prázdnými lavicemi, třeba by měl každou nohu tak velkou jako ten sloup, jímž

se doktor Gross domnívá být Rakousku. Někdy je hospodář rád, když se mu osení trochu zašlape, — bojím se ale, že pan doktor Banhans neporoste tak jako ta česká budoucnost a že ho více ani nebude co podmaršálka, až — bude chtít mluvit přímo!

II

Chr. W. E. Dietrich, malíř německý, namaloval jednou obraz schůze německých radních, blaženě při rokování zesnulých. Obecní písař čte svůj akt dál, konečně ho ale přece všeobecný chrapot (ten není na obraze vidět) upozorňuje, co se tu „děje“, a v obličejí jeho květe komické udivení. Pak také týž Chr. W. E. Dietrich, malíř německý, namaloval dva vzájemně se vedoucí a podporující slepce, jak užuž padají do propasti. Krásny ty myšlenky nejsou, ani poeticky, ale řezavy a pranic bych se nedivil, kdyby rakouská diplomacie ve jmenu nynější „schůze německých poslanců z Čech“ žádala kategoricky, aby byly oba ty obrazy z drážďanské galerie vyhozeny a jich původce tím přísněji potrestán, že namaloval je už před několika sty lety.

Jakpak by neměli ti „mehrere Herren“ na Pětikostelním konečně usnout! Nikde žádná oposice, která by zamíchala krví, nikde žádný nepřítel — a kdyby měli ti páni mnohem více údů těla svého ze skla, než se domníval mít známý onen choromyslný, ba kdyby byli celí z něho, mohou zcela klidně zůstat v červených svých futrálech sněmovních, nikdo si z nich ani na památku kousek neurazí! Vědí, že se zde nic nestane, co by jim mohlo být nepříjemno, vědí, že mají všechno společné, jak vypsáno v Heinovu Romanzeru, vědí, že ve všem panovati musí mezi nimi jednohlasnost, jejich budoucnost je rozhodnuta: oni *musí* usnout! Už nyní odevzdávají se do vůle boží. Žádný z nich by se nepřiznal, že umí česky, a třeba maršálek činil hlasovací návrh *jenom* česky, přece všichni hlasují: jednomyslnost budí důvěru, důvěra „budí“ dřímotu.

Už druhá schůze jen se tak odklímala. Vše začalo i skončilo v klidu úplném, klid byl před schůzí dole na náměstí i nahoře

v sále, pře-trval také schůzi celou. Mezi desíti procházejícími se po náměstí policejními strážníky a pěti tamtéž poskakujícími vrabci nepřišlo ani k nejmenší srážce a ubírající se do sněmovny poslanci šli po prstech. Teprv když doktor Forster přivezl doktora — chci říct plzeňského mlynáře Hýru, zadrnčela drožka. Dokutálela se šťastně až ke vratům, doktor Forster vyskočil a vyndal pak z vozu nějaký balík prostěradel a černých hedvábných šátků, z něhož čouhaly nohy, každá tak silná jako je celý dr. Tedesco. Začalo se to rozbalovat, a teprv když to přišlo na schody, poznali jsme, že je to náš nebohý, nešťastný Hýra. Ubohé jehňátko! Vlezlo náhodou do německého trní, hned na ně naskákala síla klíštat a žádná dobročinná ruka se ho teď neujímá, aby jich bylo zproštěno! Když je doma v Plzni, obdrží každých osm dní návštěvu z Prahy, která ubohého mlynáře za nějaký ten obídek a ten nocleh tak dlouho schrottuje a höfleruje, až se jeho politické vědomí leskne zas jako bota švábského sedláka o posvícení. A když přijíždí do Prahy, očekávají ho hned na nádraží, doprovodí ho v jeho voze do německého kasina, připíjí mu z jeho sklenice na jeho zdraví, jedí z jeho talíře, vyspějí se s ním v jeho posteli, neopouštějí ho ve dne ani v noci, až mu jde hlava kolem jako v reji divých žen. Nebohý Hýra, nebohé jehňátko, po pražsku lampl! Teď ho vytáhli nemocného z postele, aby jich bylo opravdu 121, a až bude ležet na prkně, vyzdvihnou mu ještě několikrát ruku, aby dle jejího pádu poznali, může-li ještě hlasovat. Pak ale už nebude moct hlasovat, ten statečný, o němž jistý skutečný Němec řekl, že „jeho srdce je srdce německého národa“. To srdce německého národa bude si musit hledat pak nový futrál, a poněvadž není vybíračné, také jej najde, ne-li člověka, třeba nějaký mlynářský pytel nebo cukrářský, jak bude libo.

Nahoře chovali se před schůzí tiše a klidně. Pod zívající prázdnou galerií bavili se poslancové o včerejších tarokách, mezi nimi procházeli se „sněmovní“ úředníci, stenografové a dva stříbrnými portami obšití lidé, hodní a upřímní muži, kteří livrej svou nosí *zevnitř* a ani na okamžik nemohou být v podezření, že jsou zde co poslanci. Mezi bavícími bavil se

také pan ministr Hasner, a když se pobavil, začal číst noviny. Vzpomněl jsem si, že zákon o pensích pánů ministrů je už veselou pravdou a pohled na čtoucího potěšil mne upřímně; mne to vždycky těší, když někdo ještě čte, ač toho nemá chválabohu víc zapotřebí.

A když pan ministr dočetl, začlo sedění. Bylo pěkné a zase klidné. Někteří poslanci říkali „ich gelobe“ a potěšilo mne, že jsem přítom mohl poznat otcovskou náklonnost, zároveň ale také přísnost strahovského opata p. Zeidlera k tepelskému opatu p. Liebschovi. Tento je ještě nováček a zapomněl při skládání slibu svlíknout fialové rukavičky s ostatně důstojných svých rukou. Ale p. Zeidler sotva to zpozoroval a už stál za panem maršálkem, kýval a tahal se za prsty tak dlouho, až se pan Liebsch skutečně začal tahat alespoň za své rukavičky. To mně připomenulo obraz nebožtíka mého dobrého otce, jak mně jednou — bylo to o veřejné zkoušce na normalce — z dálky kýval, abych dal prsty od huby pryč.

Byl bych se dostal do sentimentálnosti, kdyby mne nebyl vyrušil líbezný „Tanzmusikalienimpostgebührengesetzentwurf“, jenž mnohem krásněji zní než páně Silbersteinův návrh stran „vagabundů“, kteří prý se letos v Čechách jedině urodili. Mluvil o něm dr. Stamm, který prý by tuze rád viděl, kdyby lid při muzikách vesele skákal, což závisí na lidu ještě míň než na dru Stammu, ač na tomto už tuze málo, a mluvil při něm také dr. Stengl něco velmi včasného o „umlčených“ muzikantech (on řekl „unterdrückt“). A pak mluvili ještě jiní. Stojíť psáno: „Největší básníci byli snad mezi těmi, kteří nenapsali praničeho.“ A aby svět tedy jednou se nedomýšlel, že ztratil v nich velké řečníky, mluví Hanisch, Rziha, Uchatzy, Kallina, Bachofen atd. po každé.

Také dr. Schrott vystoupil a povídal něco o novém budžetu. Ty můj bože, budžet, daně, peníze — ! Melancholicky povznesl jsem hlavu a zadíval se do okna, v němž právě poskakoval veselý vrabec. Jak si cvrliká! Tobě je hej, milé zvířátko, co ty rozumíš budžetu a víš o daních, v letě je ti teplo a na zimu se vypelicháš a nějaké to zrno také vždycky najdeš! — Teď odletěl. Ale co je to, cvrlikání trvá dál — ach

odpusťte, pane doktore Schrotte, já myslel, že to ten vrabec!

Chr. W. E. Dietrich, malíř německý, namaloval jednou obraz schůze německých radních — či tak, to jsem už povídal!

III

Těšil jsem se na včerejší politický „věneček“ německých poslanců, potěšení zvrátilo se na zlost, ba až na zármutek. Těšil jsem se proto, že miluju hudbu plechových nástrojů, a když Konstantin Höfler mluví, že mně zvuk jeho řeči, divné takové spojení nosu a hrtanu, vždy připadá jako zvuk trouby. Od pana Höflera je to pouhá zdvořilost, že mluví celé řeči a píše celé knihy, on potřebuje jen vyslovit slovo „Čech“, „svoboda“, „technika“, aby už každé dítě vědělo, co vlastně všechno chce, a potřebuje jen napsat titul „dějepis český“, aby už každý podrobně věděl, co to bude. Včera se zas obětoval a mluvil zas řeč celou.

Mluvil pro rozdělení ústavu technického na český a německý, pouze rozdělením prý vzkvete ta pravá svoboda a vznikne ta pravá láska mezi Čechy a Němci, jako se nechali dva mladí manželé hned po svatbě rozvést kdys také jen proto, „aby jim láska nevychladla“. To ho „mimovolně“ přivedlo na politiku a na politický program jeho samého a jeho soubesedníků. Především chválil rakouskou svobodu, a — „jeho chvála není chválička,“ zpívá Walther von der Vogelweide, jako by zas Jan Hus řekl, že „jeho hana není hanička“. Velmi těžko prý by se našla země tak svobodná, jako je Rakousko, pravil snad proto jen bez ironie, že také bez přesvědčení. Stalo se arci již, že před i po reku Ypsilanti umřelo už velmi mnoho lidí na tu rakouskou svobodu, ba že jí hynou posud, ale pan Höfler na ni neumřel, naopak, on v ní, kterého jinde nevytrpěli, žije i tyje co nejrozkošněji. Také ti ostatní kolem něho v ní dobře žijou a tyjou, a proto kývali při Höflerově výroku tak srdečně hlavou a z jejich „bravo“ znělo: „Vždyť tu nanejvýš země a lid naříká na nevolnost — nikdo jiný!“

A pan Höfler, který kousíčku svých vědomostí po celé své

živobytí užíval jen k tomu, aby „vědu“ zpotvořil dle politických svých potřeb, který všude a všude vnáší do historie vášně, výmysly a účele své, který s pravdomluvností svou neobstál ještě ani před jediným poctivým kritikem, který teprv před nedávnem přísným Palackým postaven na místo vědecké hanby, týž pan Höfler mluvil dále a řekl: „Strašidlo národní strannosti nesmí se nikdy a nikdy vnášet do vědy!“, a když to řekl hlasem povznešeným a s rukou vztaženou, ani se přitom neusmál a ostatní se také nesmáli, volali „bravo“ a pak se teprv kousli do pysků.

Der schöne Rheinstrom deutscher Sprache
darf keine Sklavenschiffe tragen

— to sice neřekl pan Höfler, když ale plaval ve své řeči ještě dál, vyvěsil zástavu jiných svobodomyšlných frází, jako vyvěšuje obchodník v otrocích zástavu svobodné Ameriky. Mluvil o tom — pan *Höfler* totiž —, že on a soudruzi jeho „chtějí“ být spravedliví k české národnosti, ubezpečoval — nevím už, po kolikáté jsme to slyšeli —, že jsou pro úplnou rovnoprávnost, neboť prý to *hřích proti bohu samému, když někdo sahá na přirozená práva jiných*. Jeho soudruhy to trhlo, mimovolně se ohlídlí, když ale viděli, že tu nesedí nikdo nebezpečný a že to vše je jenom žert v rodinném kruhu pronešený, jenž nemůže mít žádné následky, chytli se žertu toho, Grossové a Kuhové hodili pyšně hlavou, vypnuli u vědomí své liberálnosti a spravedlivosti k českému národu prsa, natáhli nohy a volali „bravo!“ Pan Höfler si sedl, bylo po komedii — já ale šel, ne pobaven a také ne rozzloben, ale opravdu a hluboce raněn.

Jaký rozdíl mezi mužem a mužem, jak nestejná moc slova a slova! Pravé slovo volné a myšlénka opravdu nadšená, jak jeden z vašich básníků praví, vyletí z prsou nadšeného muže jako orel a zarazí se do prsou všech pravých mužů jako blesk — vy pronášíte totéž slovo a tytéž myšlénky, ale neletí vám z prsou, nýbrž jen tak od úst, a nevpadnou žádnému pravému muži ke dnu srdce, nýbrž zatřísnejí mu jen oči kalem.

Vy chcete jen obelhat, jen obelstít, chcete jen oslepit fráží svou, vy máte jen slova bez pravdy, sliby bez vůle, svoboda vám slouží jen k nuznému přikrytí vaší nahoty, krůpěj s nebe spadlá u vás mění se na kal, v němž lovíte. Jdětež s vylhanými svými frázemi! Co nejhrošlivěji slibujete, tomu nevěří již ani dítě, neboť seznalo již řadu vašich skutků a vidí skutek váš nynější, „spravedlivý“, „rovnoprávný“, dle něhož sedíte v sněmovně zemské *sami*! Co nejnadšeněji pronášíte, budí v poslouchajícím vás muži jen nechuť, hlubokou, strašlivou nechuť! Kde Höflerové mluví o nestrannosti ve vznešené vědě, o spravedlnosti k českému národu, tam nelze poslouchat klidně, neboť tam skutečně se páše hřích proti duchu božímu! Vždyť víme dobře, co chcete, ba co již důsledně chtít musíte, nechte těch hadrů liberálních frází svých, budem mít alespoň nějakou vážnost k vám a můžete mít i nějakou vážnost k sobě, ač stojíte-li o ni! —

Na vás, páni Höflerové, zas jednou skvěle se ukázalo, že každá přetvářka klame jen dočasně. Skrývali jste se pod řízné roucho Svobody, hráli jste si na kněze její. Dle prvního ale skutku vašeho již poznali jsme vás, dle dalších skutků vašich i dle skutků těch, s nimiž s národností svou souvisíte, poznali jsme dále, že součinnost s národem vaším pro volnost všeobecnou je zatím nemožna. Chceme-li se povznést nad frázi, chceme-li opravdově pracovat pro volnost nejen národa svého, nýbrž lidstva celého, s vámi — dokázali jste nám to již — nemůžeme jít stejnou cestou. Stojíme ovšem prozatím sami, ale neptá-li se orel, než podnikne zápas, po spojencích, náš lev také se jich doprošovat nebude. My máme pevnou tu důvěru, že čas frází pomine, slovanským přičiněním, českou pomocí že nastane pravá svoboda, v níž pak i vy podíl najdete svůj skvělý. „Budiž světlo“ zní metrem trochaickým, *slovanským*! A pak přijdem my a dokážem *skutkem*, že doba minula, ve které se nešetřením práv páchaly hříchy proti duchu božské svobody!

Kde nic není, ani smrt nebeře, a proto je to tak těžké, mají-li se z nynějších besed německých poslanců dělat feuilletony. Dřív tu bylo živé moře, teď je tichá poušť. Povídají, že cestovatelé pouští Saharou uprostřed pískové spousty nalezájí někdy ještě mořské velké skořepiny, ovšem již dávno a dávno prázdné a vypráhlé; když ale dají dutiny jich k uchu, hučí to v nich posud jako vzdáleným hukotem mořským, vzpomínka na bývalost. A když zde dole v té poušti něco zahučí, je to také jen vzpomínka na moře dřívější. Mluví-li řečník něco výdatnějšího, hučí v tom sněmy minulé, a z monotonního povídání presidiálního vyšlehne také ještě někdy vzpomínka, že český jazyk posud žije. Dříve těmi vzpomínkami „tropili rovnoprávnost“, nyní vzpomínek chválabohu ubývá, nač by se namáhali se zdát!

Je pláň a poušť zde dole, nikde pahrbek, třeba jen mladý, nikde nic vynikajícího. Totiž s našeho, dobrý přehled poskytujícího observatoria. Oni sami — „v poušti připadá si i bodlák býti cypřiší“ — jsou ovšem jiného náhledu, vidíš to na vystrčené bradě, palcích za vestou a jiných maličkostech velkých mužů. Vzdor jejich osobnímu domyslu je zde přec jen půda pro pozorovatele vědátora, pro nějakého Ehrenberga s mikroskopem; tomu se arci pak někdy stává, že se zamiluje do těch maličkostí pod jeho sklem, — snad se mně to neštěstí nepříhodí!

Jako málo hybný rosol na břehu mořském, lesknavý, ale formou, barvou i chutí neurčitý, připadá mně to skupení velikostatkářů. Jsou v smutném zadumání. Dříve měli hlavu, teď dlí hlava ve Vídni. Vzdor té vzdálenosti je ale přece mezi hlavou a tělem korespondence, a kdykoliv se to zde živěji pohne a zahlesne, poznáváme ihned vliv té korespondence a v upřímném obdivu nad těmi „Nibelungy ve fraku“ voláme: „Nikdy jsme neviděli knížete tak geniálního; nejen dobrý primarius že je, on vyzná se i v břichomluvectví dobře!“ Jen pan starohrabě Salm, který nyní na novou dráhu českou kvůli rovnoprávnosti a spravedlivému ohledu na

Čechy usazuje samé Šváby z Virtemberska, a pan hr. Okta-
vián, který v prázdných chvílích svých přiměřeně se vzdělává
čtením „písně o Wenzlu“, ukazují trochet individuálního ži-
vota. Jenže je ten trochet trochu malý trochet, nestačí ani
na epigram.

Naproti těmto „pánům z hradů“, kde zasedly si ves a město,
je přece již trochu zajímavější žánr. Kdyby tam bylo jen tro-
chu hezkých tváří, člověk by se tam mohl přece na minutku
zadívati. Je tam ale jediný muž krásný a to je doktor Tedesco.
Je sice nejmenší z nich, ale nejhbitější; od kvítka ke kvítku,
chci říct od poslance k poslanci, lítá hbitě jako kolibri a je
také pestrý a krásný jako kolibri — „an Liebreiz ein klein
Ungeheuer“. Patrně ani neví, že je tak, ale tak krásný, sic by
při svém panenském citu neobracel tvářičku stále sem a tam!

Pak je zde pan doktor Pickert — Baedeker by napsal: „Der
Reisende kann ihn immerhin eines Blickes würdigen.“ Mne
ale zajímá o něco víc, skoro tak jako dítě v kolébce a jako
pecka ve švestce: ze všech těch tří věcí může v budoucnosti
něco být. A bude-li pan doktor Pickert hodný jako posud,
bude-li psát Volkszeitung svůj tak krásně duchaprázdňě jako
posud a budou-li poměry divny jako posud, může přivést to
daleko, mnohem dál než pan Kuh, snad až na říšského radu,
nebo snad až na redaktora Prager Zeitungu. Jeho obličej je
velmi, velmi přísný, pradelna a domovník musí s ním mít
kříž. Když ale řeční, mají již soubesedníci jeho kříž; pořád
to zní jako: „Já nevím, co to je, ale můj žaludek už pranic
nesnese!“ Jsou však přece rádi, že ho mají, — můj bože, při
té chudobě!

Pak jsou tu pánové Maresch, Kuh a Höfler, při nichž sobě
člověk ihned vzpomene na některou písničku z Humorů. Ale
oni, jak už jsou, by se červenali, nepřivádějme je do rozpaků!
A pak je tu pan Hýra — nechme ho také už být — a pan Říha,
po budějovicku R-ziha. Hodný pán, dobrý pán, škoda, že je
tak nemocný! Vždyť apostasie není nic jiného než nemocí,
a byl to dost velký mudrc, který jednou řekl: „Prosím vás,
přátelé, kdybych měl jednou být tam, kam nepatřím (pan
R-ziha tam právě sedí), nehodte po mně kamenem, nýbrž po-

lítujte mne, neboť pak jsem tuze nemocen.“ A pan R-ziha je už víc než tuze nemocen, on je už mrtev, a nejhorší při tom je, že se nezdá o tom vědět. To se už někdy stalo, jak nordická báje vypravuje. Byl totiž dle báje té muž, který měl tak břitký meč a k meči tomu tak silnou ruku, že přetnul jednou rázem v půli těla zápasícího s ním rytíře, rázem tak bystrým, že usmrcený ani nepozoroval, že je přetnut. Silný muž mu musil teprv říci, aby sebou zatřepal, a když rytíř tak učinil, rozpadl se ve zmíněné dvě půlky.

Nenamítej nikdo, že pan R-ziha vypadá boubelatě a červeně. To je to, že spí a že nic o své smrti neví. Proto choďte kolem něho po prstech a nebudme ho, roztřepal by se!

Es mag wohl bitter sein
vorbeizugehen als lebend'ger Mann
am eignen Leichenstein!

Odpusťte — píšu o besedách německých!

V

Za doby ministra Bacha byly časy velmi zlé. Kdyby byl novinář vynechal jen jednou úplný titul „Jeho Excellence pan ministr“, už měl proces. Zaplať pánbůh, že jsou ty časy zlé, velmi zlé už dávno pryč! Nyní máme svobodu tisku, a člověk si smí udělat třeba i nějaký ten vtípek, neboť veselost i pánu-bohu se líbí. Také by se na to divně as podívali němečtí poslanci, liberálové par excellence, aby takhle nevinný feuilleton byl už stíhán; pan místodržitel měl by s interpelacemi tuhou as práci. Že jí posud neměl, z toho soudím, že vlastně na všech řečech o tak zvaném „stíhání českého časopisectva“ není ani za mák pravdy.

Ale opatrnost neškodí ani při největší svobodě. A zašed si „také jednou“ do sněmovny, díval jsem se včera velmi opatrně dolů, ale tak opatrně, že jsem měl sám ze sebe radost. „Tam dole“ ne-, „bylo to strašlivé“, nýbrž jasné a povzná-

šející, bylo tam až oslnující množství J. J. E. E. pánů a pánů ministrů: J. E. pan ministr Beust, J. E. pan ministr Plener, J. E. pan ministr hrabě Taaffe, J. E. pan ministr Herbst. Nejen ministry jsou, nybrž i nejsvobodomyšlnější sloupové nové svobodomyšlné éry, a to je tuze potěšitelné.

Vyhledávaje je, neměl jsem velkou práci. Ne snad, že by kolem každého byla rozlita nějaká zář, tak zvaná „glorie“, to ne, neboť z obklopujících je v hloučku poslanců nebyl ani jediný poslanec nějakým paprskem a J. J. E. E. páni a páni ministři také co do šatů vystoupili zcela jednoduše. Přece však mně byl pan opat Zeidler dobrou pomůckou při hledání. Nejdřív jsem si vyhlídl jeho. Kam jeho bílá hlava spěla, spěl také můj zrak, kde v poklonách do kruhu umíral, zrak můj utkvěl, komu konečně podal ruku, zrak můj v něm poznal excelenci.

A nejdřív poznal zrak zmíněný J. E. ministra dra Herbsta, jenž přišel s krásným cylindrem v ruce. Náučný slovník o něm píše: „R. 1871 (tisková chyba) zvolen jest v okrese šluknovském a hanšpašském za poslance do zemského sněmu a odtud do říšské rady, kde náleží ke straně centralistické. Byltě jedním z předních řečníků levice, z které chvalně vynikal svou svobodomyšlností, pročež vícekrát shodnouti se nemohl se slepými následovníky ministerstva, jako s Brinzem a j., a ne jednou vystoupil proti vládě.“ Je-li tisková ta chyba divná, bude pan doktor Herbst ještě jednou v tuhé oposici k vládě pro stranu centralistickou. Nyní není a tisknul těm, kdož také byli a už nejsou, dualistické pravice co nejsrdečněji. Ale nesluší mu ta srdečnost zevnější, obličej jeho, jak se na ministra spravedlnosti sluší, je příliš přísný na úsměv. Nejvíce se bavil s těmi třemi pány poštmistry, jež němečtí poslanci mezi sebou čítají. Snad se chce vybrat na nějaký výlet, měl bych za svou povinnost, abych mu přál šťastnou cestu. Zvláště poštmistr pan Streeruwitz byl rozmluvou s panem ministrem patrně dojat. Několikrát se ohlídl po lóži žurnalistické, jako by chtěl říci: „Začněte si něco se mnou!“ Ale nikoho to nenapadne. Kdykoliv sekretář sněmovní přednášel něco po česku, ohlídl se zas pan ministr, totiž na presidium

se ohlídl; snad teď té češtině, když zde už oněměla, rozumí líp než dřív. Mám také nyní doktora Herbstu mnohem radš než dřív; je jen o 14 let starší než já a přivedl to už tak vysoko, jak já to jaktěživ nepřivedu. Kdybych hned dnes šel na večeři do německého kasina, kdež by mne ostatně vyhodili, ani jediný bataillon by kvůli mně nevyrukoval.

Komu také závidím, je přec jen doktor Hanisch. Jde vám okolo dvou živých, opravdových ministrů, podá jim jen ruce s takovou nonšalancí, jako by chtěl říci: „Jen zůstaňte sedět!“, a vstrčí pak ruce do kapes jakoby nic. A přec byl jeden z těch dvou pánů sám říšský kancléř J. E. pan baron Beust! Pan baron není právě naším přítelem, pravda, jakož my se také nevychloubáme zvláštní náklonností k němu, ale konečně je rovněž pravda, že jeho tvář, jeho pohyb, vůbec on celý víc jeví na sobě pravého diplomata a dvořana, než může se doktoru Herbstovi při největším namáhání podařit. Člověk mu věří, že je elegantní a hladký, ba i že je galantní, tak galantní, že ondyno, jak jsem v Bohemii četl, odpustil jedné staré hospodyně své celých deset let se stáří jejího, takže nyní tato čítá již jen as šedesátku, skoro na vdavky. Pan hrabě Taaffe se mu skoro rovná, ale pan baron Plener už notně míň. Pan baron Plener vypadá trochu už příliš lhostejně, jako by mu politika nadělala vlastně velmi málo starostí. Snad je z těch filosofů, kteří říkají: „Beztoho země jednou zcela vychladne a pak —“

Jak se páni ministři bavili? Tuze dobře as ne! Před schůzí nebylo nic zajímavého mimo to, že někteří poslanci začali už dílo „vnitřního narovnání“ tím, že se pomocí ukazovačů pravé a levé ruky seznamovali se žurnalistickou lóží. A rokování šlo následovně: „Zahajuju debatu všeobecnou. Hlásí se někdo z těch pánů o slovo? An se nikdo nehlásí o slovo, zahajuju debatu speciální. Hlásí se někdo z těch pánů o slovo? An se nikdo nehlásí o slovo, dám hlasovat o odstavci prvním. Pánové, kteří jsou pro přijetí odstavce prvního, nechť povstanou.“ To je dobrá methoda, nikdo při ní neusne.

„Tam dole bylo to strašlivé“, totiž tam dole měli strach. A bylo tam smutně dole, smutnosmutně jako o podzim, když strništěm jde vítr chladný. Vítr už včera sem zalehl, přinesl zprávu o drahém Carlosu; včera byli všichni „morituri“, do dneška už se někteří sebrali, ale ne mnozí. Strach u většiny zůstal; v strachu je člověk nepříteli dán všanc, každý se ho může zmocnit — my jsme ti nepřátelé — ale co bychom s nimi dělali!

Pomaloučku pokračoval čas a ještě pomaleji než ty líné minuty scházeli se poslanci. Nikdy se nečetly noviny tak pilně dole jako dnes, i české. Každý článek, každá korespondence se studovala, ukazovala susedovi, uvažovala. Tvořily se kruhy a kroužky a debatovalo se s tváří opravdovou. Bylo velmi ticho, neobyčejné ticho, jen někdy vybuchl smích jednotlivce a zazněl ve své osamělosti křečovitě, jako když se někdo směje proto, že se o samotě bojí. Ten smích pocházel z pravice, z tělesa velkostatkářů, jež ztratilo včera hlavu svou. Ne-
divme se té křečovitosti těla!

Rozmanitě počínaly si hloučky. Jedni byli plni dobré naděje. Co je prý na tom, že *jeden* padl, *ostatní* tím získají na ceně. Pravda, na moluckých ostrovech zničili jednou část pepřových stromů jen proto, aby ovoce ostatních v ceně vystouplo. A vystouplo!

Druzí říkali: „Velká rána a opravdová! Carlos byl pojmem, ideou, systémem.“ Když padl Carlos, padl systém, zmizela idea, vybledl pojem. Velká rána!

Třetí neříkali ničeho, nybrž jen tak povídali. Ale povídali věci smutné, skoro zoufalé. Bylo jim jako po hostině skvělé, ale poslední, jako Raimundovu boháči před náhle prázdnou kasou. Vědomí vlády a moci je opojné jako víno, těm zoufalým bylo dnes, jako by se byli ve víně tom již utopili. Každá minuta jim připadala jako hrob a bylo jim, jako by přes ty malé hrůbky kráčeli již do velké krypty své politické činnosti.

Nač ty nesmírné strachy, pane doktore Tedesco! Nezapomeňte, že máme svobodu jako v Anglii, možno, že máme

i sluneční teplo jako v Anglii. Nu a Franklin vypravuje, že mušky, které v Madeiře ve víně se utopily, do Ameriky a odtud do Anglie vezeny byly, zde na anglickém slunci zase ožily. Třeba tedy jen dát se na slunko vylejt! Nač ty strachy, pane doktore! Jistý básník — arci větší Němec i zároveň lepší politik nežli vy (byl to totiž Seume) — pravil: „Kdo se smrti bojí, ztratil již život.“ A bylo by tuze velkou škodou, kdybyste vy, pane doktore, měl z pouhého strachu přijít jen o nejmenší cípeček svého mladého a krásného života! Nač se hned tak tuze bojíte vy, když se nebojíme my, kteří máme větší strach před sebou! Vždyť se nám hrozí panem Kaiserfeldem, který v štyrském sněmě nadšeně schvaloval vše, co se proti české oposici do vsí budoucnosti dítí může. Ten by jí dal — ne trepkou, nýbrž snad hned zouvákem, třeba ne na přání Neue freie hned tím trochu vyšším, tak zvaným „hayanauovským“, o nějž dušička lidská velmi snadno pozemské své boty zuje. Vidíte, my očekáváme mnohem méně dobrého než vy zlého — neboť někdy bývá právě jenom a jenom malér. To vám byla jednou jistá žena, ta měla velký malér s roděním. Sedm let nerodila ničeho, pak porodila dítě mrtvé, pak neměla sedm let zase nic a poté měla zase dítě, ale slepé, — nevím ani, přišla-li kdy k dítěti všestranně zdravému, ale vy ten případ co medik znáte — nu tak vidíte, že bývají maléry zcela zvláštní. A to vám ráčí být snad také známo, že my Češi máme věčnou a vpravdě ševcovskou smůlu, stokrát více, než v Auberově Prvním dni štěstí je smůly vypsáno. Auberův Gaston má vždy jeden případ šťastný a druhý hned nato nešťastný. My ne, my jsme důsledni, my máme vždy jeden případ nešťastný, a pak hned druhý.

Že se bojíte nepřírozeně dlouhého spánku? Uvedu vám případek z Periodologie lidské. Roku 1706 usnul holandský jeden pokrývač dne 24. ledna a probudil se teprv dne 24. června na několik minut, usnul zas a spal do 23. července, tu se opět probudil, vypil trochu vody a spal dál až do 11. ledna 1707. Pak se ale probudil, vstal a byl zdráv. Kdybyste si i trochu politicky dřimnul, třeba trochu dlouho, však zase vstanete a budete zdráv chodit mezi námi co pýcha a na-

děje naše. V Blaníku spějí už tak dlouho, a když se jich ondy Mošna ptal: „Jakpak, pánové, ještě nic?“, ani nedali odpovědi. Sedí tam nejspíš na české smůle.

Ostatně — vždyť byste nespál sám! Vedle vás by byl doktor Hanisch, ten by arci mluvil ze spaní, pak pan Hýra, ten by arci hrčel jako celé složení. Ale před vámi by spal také pan maršálek, který byl včera, první den po odstoupení svého bratra Carlosa, tak neobyčejně čilý. Zde jsem viděl jednou ideál bratrské lásky, zde jsem poznal pravdu, že „bratr je přítel první a nejpřirozenější“. Přišel do sněmovny mezi nejprvnějšími a hned obcházel od muže k muži; ani jediného poslance nevynechal, s každým mluvil, a to živě. Zdálo se mně, že chce předejít myšlénkám či úsudkům, či snad nevěřil úplně povahám křišťálovým a předpokládal myšlené epigramy? Jen když přišel k doktoru a profesoru Hasnerovi, mluvil klidně. Inu ano, pan profesor má také bratra a také cit.

NÁRODNÍ NOVINY 23., 26., 29., 30. srpna, 10. a 27. září 1868

△ V Praze 5. září.

Myslím, že v tomto témdni byl jeden jediný den, kdy jsem se nebavil; totiž jeden jediný den, kdy nebyla u nás konfiskace. Znají nás dobře, to je pravda, a rovněž pravda je, že je to rozkoš. Člověk může jít co nejmrzutější do redakčního domu, už na schodech spadne vše s něho. Potkáš někoho buď z expedice, či administrace, či z sazárny, či od mašin, a jeho tvář, buďsi třeba lipskou černí, jež je velmi draha, co nejumažanější, rozjaří se naproti tobě a ústa šepotají v blahém porozumění: „Už jsou tu zase!“ — „Kde jsou?“ — „V písárně.“ — „V administraci.“ — „U mašin.“ — „V expedici.“ V prvním patře, vzadu či napřed, v přízemí, v podzemí — všudy jsou, dopoledne zde, odpůldne tam.

Ani jednu příležitost jsem nevynechal, neboť mne zajímalo tvrzení lidí, že naše ouřadnictvo mnoho stojí a málo dělá; nyní mohu říci: *není* to pravda!

Číslo je vytištěno. Psali jste, přehlídlí a redigovali dle nejlepšího vědomí a svědomí svého, neboť za prvé nejste bohužel samovrahy a za druhé jste vlastně pořád ještě bohudík loyální. Ale domýšleli jste se, že posloužíte konstitučnímu ministerstvu, upozorníte-li je na něco, co se děje nekonstitučního, nebo jste mysleli, že co novináři smíte přec sdělovat fakta a vrch Blaník že je přec vrchovaté faktum, nebo jste se domnívali, když platíte co velký žurnál tolik a tolik velkých tisíců za všelijaké kolky, že můžete malému Deníčku, jenž jen pro uspoření místa nevykazuje se kolkem, za nějakou lež trochu vykrákat. Nemýlili jste se sice, jenže záleží na *jak* a *kdy*, hlavně na tom *kdy*. Že *teď* ne a tak ne, hned nabudete přesvědčení. Přijde pán s tváří usměvavou a s ním sluha s tváří němou, z níž nesvítí nic mimo podezřelou zarudlost. Pán by šel zajisté raděj na procházku a sluha raděj do hospody, ale

vy jste, bláhoví, něco spáchali a oni nemohou, pán presentuje nějaký arch a praví se zmíněným příjemným úsměvem: „Prosím, aby se mně vydaly — aby sazba se rozmetla — chcete-li, napíšu protokol.“ — „Proč?“ — Pokrčení ramen a příjemný úsměv.

Dáte hlavy dohromady, abyste sami našli proč. Obracíte časopis sem a tam, ale nejste státními zástupci, nedovedli byste ani v jediném článku nalézt vinu, pronášíte jen samé „snad“. Konečně vyhodíte všechny ty podezřelé snady, vytisknete číslo znovu a myslíte, že jste vylíhli holubici. Nebozí Thebánští! Za půl hodiny je tu usměvavý pán a rudý sluha. „Prosím, aby se mně vydaly — —“ „Proč?“ Pokrčení ramen a příjemný úsměv.

Myslíte tedy, že jste povinni, abyste předplatitelům oznámili, že dnes ničeho nedostanou. Ze směšné opatrnosti byli jste už před čtyřmi nedělemi slavným úřadům předložili tištěné oznamy, nyní je lepíte na nároží. Za půl hodiny je tu usměvavý pán a rudý sluha. „Prosím — —“ „Proč?“ atd. jako dříve.

Snad se vám cituje nějaký paragraf. V paragrafu je řeč jen o „tiskopisech“. Myslíte tedy, že rukopisem půjde, co nešlo tiskopisem. Napíšete oznámení, nalepíte je — za půl hodiny ale už ho není a vy zvíte, že zaplatíte trest, poněvadž jste „obešli zákon“.

Pak arci už nemyslíte pranic.

Nazvete mne třeba cynikem — mně se ta mela líbí. Zvláště se mně líbí ten usměvavý pán; čtyřikrát za den váží obtížnou pro jeho tloušťku cestu do Růžové ulice, a kdyby bylo potřebí, bude ji vážit desetkrát a vždy se bude usmívat. Nejenže se mně líbí, já ho ctím, a ne snad jen proto, že když šňupal, také mně podal tabáku, na kterýž lidumilý skutek tím méně kdy zapomenu, čím méně ho bylo potřebí. Policejní šňupec ten bude mi vždy „jednou z nejkrásnějších upomínek“, ať dostanu rýmu z rozvlhlé politiky nebo z navlhých nohou. Ctím toho pána, poněvadž „jasně ví, co chce (má to také na archu napsáno), poněvadž stále pokračuje, prostředky k dosažení účele svého zná, jich se chopiti a použití dovede“, jak

Goethe dí. Kdyby trvalo rozmetání sazby čtyry hodiny, ani se nehne. A také není snad z těch ouřadníků, jimž novotáři říkají, že jsou ze starých časů. Naopak, on pokračuje s dobou a má soucit. Zdá se, že s přehojnými konfiskacemi vlastně nesouhlasí, neboť řekl ondyno, utíraje sobě pot: „To máme dnes horko — a sem to jde trochu do vršku!“

Ano, kdybychom měli jen sto takových ouřadníků u c. k. státní policie a u c. k. státního návladnictva, ještě lepší by nastaly časy! Jen třikrát za den potřeboval by každý z nich nás navštívit a už bychom měli denně tři sta konfiskac! Ale již takto činí se slavná c. k. policie co nejutěšeněji, velká je její činnost, velké výsledky (také ta lepička, která lepila rukopisy na nároží, odsouzena k 48 hodinám), velké, překvapující i nepřekvapující objevuje vlastnosti. „Proti velkým přednostem kohokoli jiného nemáme jiné pomoci než lásku,“ pravil týž Goethe. A já ji miluju již horoucně, naši c. k. policii, — bůh mně pomáhej proti jejím velkým přednostem!

NÁRODNÍ NOVINY 6. září 1868

△ V Praze 12. září.

Seděli jsme, redaktor a já, a mluvili jsme.

Já: „Pedagog jistý — moudrý, opravdový pedagog — pravil: ‚Lidstvo se vychovává střídavě, vždy jedno pokolení bitím, druhé nato lichocením.‘ Teď vezměm, že náš národ byl jen po 500 let bit, a počítejme jedno pokolení k druhému na 30 let — počkejte, 3 do 5 jde jednou, zbudou 2, o k tomu, 3 do 20 jde šestkrát — tedy bude teď šestnáct pokolení českých po sobě šťastno, a ještě nějaký zlomek k tomu, kterýmžto zlomkem jsme podle Pražského deníka (pedagogický časopis pro politické děti) už my sami. A je pravda, my už cítíme ruku na své tváři, ruku hladící, hop hejsa — to bude po 500 let teď —“

Redaktor: „Prosím Vás, přestaňte se svým ‚hop hejsa‘, nespáchejte mně ve svém feuilletonu nějaký přečin neslušného se chování!“

Já: „I toto, já mám chování a ctnost opatrnosti, a také myslím, že to není hřích, přát českému národu štěstí a napsat o tom třeba celý feuilleton. Víte, já v to štěstí věřím. Pomponius Mela vypravuje o jednom národu žijícím v střední Africe, že je tam zvykem klást se na hroby předků a sny zde zběhlé že jsou proroctvím neomylným. Já se také někdy kladu na hroby našich předků a tu se mně vždycky zdá, že jejich práce a poctivost musí ještě mít ovoce, že my musíme být šťastni, kdybychom ani nechtěli, my ale chceme tuze —“

Redaktor (ježí se mu vlasy): „Pro nebe, zadržte! Už sv. Augustin stěžuje si ve svých Vyznáních, že zlý duch mu ve snu pasti klade v podobě krásných žen a jiných veskrz hříšných lákadel.“

Já: „Vždyť ale já nic zlého —“

Red.: „To je jedno! Věřte mně, že je za našich dnů nejlíp

spát jako špalek. Kleón a Thrasymedes, o nichž sám Plutarch vypravuje, nesnili v živobytí celém ani jednou, šťastní lidé! A Herodot vypravuje o dvou národech, jednom na Atlantu a druhém někde na severu, kteří oba byli úplně beze snů. Co to musil být za hodný, bohobojný a klidný lid, bez procesů, bez pokut, snad i bez časopisů! Tam bych byl chtěl být redaktorem, ale tady, mezi vámi!“

Já : „Když se mně ale zdá tak upřímně o štěstí čes—“

Red. (prudce) : „Ne ne! Jsme chudý lid a už Arabové nekladli žádné váhy na sny chudých lidí! U nich platily jen sny těch, kteří něco měli, sny králů a knížat nejvíc, atd., což je také velmi rozumné. Nechte si své sny a pište o něčem jiném.“

Já : „Ale o čem! Společenského pikantního nic se u nás nepáše, a kdyby se páchalo a já to popsal uměním nejzvláštnějším a slohem nejvybroušenějším, nikdo to nechte. Abych tedy snad sáhl k něčemu politickému —“

Red. : „I toto!“

Já : „Takhle sněm!“

Red. : „Přestanete mně — nevíte, že mám rodinu?“

Já : „Nebo tiskové procesy?“

Red. : „Nebezpečné!“

Já : „Štvaní německých listů?“

Red. : „Staré a nebezpečné!“

Já : „Jsme tedy v bryndě! Jak psát a o čem psát, aby nebylo nebezpečno! Kdyby byl člověk takhle vševědoucí — hrome, já mám myšlenku, přišla mně jako ve veselohře. Jakpak, kdybychom získali pro redakci mého miláčka pana policejního radu Dederu. Je kamarádský a dobře bychom s ním vyšli. Také tvrdí, že byl vřelým přítelem Havlíčkovým, a mně se jednou svěřil — věděl, že ho nikdy nevyzradím —, že vždy byl a vždy zůstane upřímným vlastencem. To by bylo něco!“

Red. : „Ovšem, to by bylo něco. On ví, jak a kterak, co jde a co nejde. Ale nechtěl by!“

Já : „Kdo ví! Za pruské okupace, když jsme nedostávali ani časopisů ani zpráv, když žurnalistický hlad náš nabýval už ugolinovských rozměrů, nabídl se nám po dvakrát velmi přátelsky, že nám bude psát články.“

Red. : „Umí psát?“

Já : „Bravo, teď jsem zapomněl, že žurnalista musí umět také psát! Nu co se toho týče, arci, to má své háčky. Viděl jsem několik listin jeho podpisem stvrzených a ty byly co do slohu velmi skromny a co do gramatiky a do pravopisu měly také některé „neodůvodněné“ zvláštnosti své, skoro bych řekl, že chyby. To je arci věc zcela nevinná, neboť „psaní a čtení přichází od samého pánaboha“, jak říká Shakespearův konšel, a když pánbůh právě nechtěl — ! Ale, hrome, já mám zase myšlénku! Jakpak, kdybych napsal humoristický článek, citoval v něm zmíněného miláčka svého před soud češtiny a odsoudil ho na deset let do Tomíčkovy mluvnice?“

Red. : „A on vás pak do 50 zlatých pro uražení ouřadního pravopisu! — Pište raděj něco cizího!“

Já : „Dobře — snad o Rochefortu, francouzské žurnalistice a francouzských tiskových soudech? Snad abych řekl, že bylo by pro Rocheforta líp, kdyby měl bývalou preventivní cenzuru než nynější své konfiskace a soudy! On sám praví, že se s ním zachází právě tak humánně jako ve středověku s odsouzenými těhotnými cikánkami: vyčkali porodu, oběsili pak matku, utopili dítě a řekli si, tak že je to humánní.“

Red. : „Francouzské vyslanectvo mohlo by žalovat, že nepřítel napoleonské dynastie podporujem. — Něco historického, domácího, ale bez časových paralel.“

Já : „Třeba. Mám starý kalendář, tam stojí na den 12. září, že je to odedávna šťastný den pro stříhání vlasů a pouštění žilou. O tom by se mohlo nezávadně —“

Vtom se otevrou dvěře. Soudní poslíček vchází a rozdává obsílky k závěrečnému přelíčení dřívějšího redaktora. Redaktor posud nezávěrečný a nezavřený vyskočí, chytne klobouk a vyběhne na bašty na čerstvý vzduch. Chci za ním volat, neboť na baštách, když jde vítr od Volšan, není právě zdravo, ale už zmizel.

Teď tu sedím. Hlava mně sklesla na prsa, na nichž neznačí ještě žádný křížek, že uvnitř kus citu pro to či ono již odumřel. To mne sice těší, — ale o čem psát feuilleton!?

Aby tam bylo součinné, soudílné a ústavověrné obecnstvo, stojí na náměstí Pětikostelním v dny, když „jsou ti tam nahore“: 1 c. kr. policejní úředník, 2 „tajní“ pod okny fary svatomikulášské, 1 „tajný“ na rohu místodržitelství, 1 „tajný“ na rohu podloubí u Montáků, 3 nebo 4 městští strážníci, 1 důstojník městské stráže, 1 úředník městské policie, 2 městští ostrostřelci co „čestná“ stráž, 3 drožkáři a 1 fiakr (drožkáři a fiakr ne vždy). Je vidět, že se tu nemůže pranic stát, nebo kdyby chtěla c. kr. policie začít nějakou demonstraci, pustí se do ní slavná policie městská, a kdyby tato chtěla si něco začít, pustí se do ní policie c. kr. A kdyby městští ostrostřelci už byli složili přísahu vojenskou, která je očekává, a drožkáři a fiakři složili takhle přísahu na ústavu, která jim arcí nehrozí, nemohlo by se už docela pranic stát.

Ale „součinné“ obecnstvo se zde nebaví, je zde tak ticho, že i drožkářské kobyly, uvyklé na šum pražských ulic, v podivení ušima stříhají. Bůh ví, co si o tom koňského myslí, ale jsou tak zamyšleny, že zapomenou i mouchy s hřbetu si sehnat a nevrle nos od země zdvihnou, když jim laskavost tu prokáže pánův bič, ošumělý jako ohon jejich.

„Tajní“ drží půl hodiny ruce v kapse a pak si je zase na půl hodiny založí, půl hodiny se dívají na střechu, půl hodiny na obázky v dláždění a přemýšlejí, jaký dnes udělají „karfiol“. „Karfiolem“ jmenuje se v hantýrce tajných policejních raportistů hodně široké rozvedení něčeho, co nic není; má to účel zcela nevinný, honorár, „pracují“ nejen od kusu, nýbrž i od řádky. Skutečně nazývají řemeslo své „pracováním“. Ale-špoň na okamžik pobaví se někdy ti dva, kteří stojí pod farskými okny, když totiž v okně předsínky žurnalistických lóží objeví se hlava některého opozičního žurnalisty; tu je pak na

500 kroků na „pracujících“ jejich loktech vidět, že mají poslání diplomatické.

Trochu líp baví se už čestná stráž. Když se totiž někdy sněmovní portýr zapomene a také dvířka přidrncelé drožky otevře, v níž sedí „jen nějaký“ žurnalista, lekne se přemovaný pán pravidelně tak, že padne do mdlob. Oni ho pak křísí.

Ale nejlíp ještě baví se strážníci obecní, poněvadž jim žádný paragraf instrukce jejich nepředpisuje, kolikrát jen smějí sobě v pěti minutách zívnout. Zívají tedy, seč jsou, a skutečně se už podařilo mnohému z nich, že dočkal se konce některé schůze, aniž by byl usnul.

Teď právě jeden z nich, dosti dlouhý i dosti široký, vleka vysoké své boty pohodlně po dláždění, rozzíval se tak upřímně, že se po něm rozzívala čestná stráž, rozzívali „tajní“, rozzívalo celé náměstí i s drožkářskými kobyly, rozzívaly domy a střechy, ba i to slunko na nebi. A že to boží slunko si zívlo, zívli si dlouhý a široký znovu — vtom však, v polovici té „práce“, ruka jede k ústům, na obličejí rozhostí se úsměv blahého porozumění a rukáv přejede rty, jako by chtěl říci: „Ej — to by bylo něco!“ Sledujem jeho zrak a vidíme, jak od Montáků spěchá k sněmovně sklepník s velkou měděnou konvicí; nese pánům ostrostřelcům v pivě rozmočenou uzna-lost dnešního jich velitele. A zase udělá strážník několik kroků, zase zarazí a salutuje dle 8. odstavce instrukce své. Jdeť vrchní komisar pan P.

Vrchní pan komisar přejde rychlým krokem — máť velmi mnoho co dělat — náměstí přední, trochu pomalejším už krokem náměstí zadní, dosti pomalým náměstí Valdštýnské a ulici Tomášskou a zcela už loudavým pak podloubí náměstí Malostranského. Loudá se kolem místodržitelství nahoru až k zadním jeho vratům na Štěpánském náměstí, do nichž náhle zas vrazí spěchem náramným. Zajisté že spatřil na zadním náměstí Pětikostelním celou Svornost ve zbroji, před Valdštýnským palácem studentskou legii, Tomášskou ulici naplněnou sudy fenianského prachu, a teď jde rychle o pomoc! Ale v průjezdu zmírnil již zase krok, volně přejde dvorem, prů-

jezdem, a zůstane stát mezi „místodržitelstvími“ vraty u portýra, jenž je jiný a daleko ne tak krásně přemovaný jako jeho kolega mezi vraty „zemskými“. Nepadá radostí ani do mdlob nad tím, že pan vrchní komisar s ním se ráčí bavit, nebylo by mu to také nic platno, neboť ti dva vojáci zde na stráži stojící takovým jemnostem nerozumějí.

A zase jde pan vrchní komisar k sněmovně, ale už pomalu. Dojde as do třetiny náměstí, zastaví se, dá levou ruku do boku, hladě si pravou vousy, pak dá pravou ruku do boku, hladě si levou vousy, pak se poškrábe tu i tam, neboť ví, že zde není v salonu, a pak — pak jde zas nazpět. Potká se s policejním aktuárem p. L., promluví s ním několik slov a rozloučí se pak s významnými slovy: „Mám hlad.“ Pan aktuár se uklonil na důkaz, že rozumí vyřknutému v celém vážném dosahu jeho, pan vrchní komisar šel a pan aktuár zůstal.

Dlouhý a široký strážník jde kolem pana aktuára, aniž by učinil zadost 8. odstavci instrukce; pan aktuár nemá uniformu a strážník nemá osobně ještě „tu čest“. Ale přece se zas strážník vesele zastaví, oči jeho oživnou: od Montáků metelí se zas sklepník s měděnou konvicí.

Ještě as desetkrát oživí konvice obraz před sněmovnou „dramatickým momentem“, pak je konec schůze, která se odbývala — za významné součinnosti ústavně zralého lidu.

TURNIKET NA HRANICÍCH
LETOŠNÍ HOUBY — NOVÝ AUTONOMISTA
TY DĚTI — TY DĚTI!
MÍR ANI NEMŮŽE BÝT!

△ V Praze 19. září.

„Čechové jsou do své země tak zamilováni, že ji jednou překlenou, zasklejí, na hranici postaví turniket a budou vybírat vstupné,“ řekl kdys ministr jeden — který, na tom nezáleží. Mohl tím tenkrát pomoci rakouským financím a nyní bychom měli nový prospěch: krásný, pohodlný kriminál, do něhož, až budou konečně celé Čechy zavřeny, neměly by celé Čechy daleko.

Ne, vidíte, já taky něco snesu, a kdykoli byl některý můj přítel na několik měsíců zavřen, uplynul mně ten čas vždy k neuvěření rychle; ale nyní mne to už samého přemáhá. Žádný děšť letos, a přece tolik procesů, a pořád ještě rostou dál — snad aby se jim dalo trochu kořalky proti dalšímu ještě vzrůstu! S kýmpak bude, pro pána krále, moci chodit člověk večer na pivo, když všechny zavrou!? Nezbude jiného než přihlásit se také sám a být odsouzen alespoň pro „obtěžování slavných úřadů“.

A v takové době hlásí se dr. Banhans ke kousku opravdovsky českého programu, k autonomii české! Je to malér! Ničím jsme dru Banhansovi neublížili, ničeho jsme mu neučinili na příkoř, ba my ho ani nikdy nechválili, a on, ten nemilosrdný přece se hlásí k nám! Však trest ho nemine, až budou všichni „tam“, přijde také řada na něho co „posledního Čecha“. Pak si dá „kvůli všem možným případům“ ostříhat vlasy a oholit vous, děvečka jeho naloží si dva polštáře, matraci a peřinu a donese mu to tam, kde bude tolik a tolik měsíců žít se špitálskou stravou a každý „první pátek“ chlebem, vodou a Pražským deníkem. Pak ale již bude z dvou třetin země kriminál, z třetí — blázinec!

Už ta třetí třetina začíná. Poněvadž nechtěl a nechtěl vrch k Mahomedu, šli poslanci němečtí sami na venek, objednavše

sobě napřed již souhlas, řeči, koláče a pivo. Nejlíp se jim dařilo v Podmoklí, či Ouští, nebo kde to kraj světa bylo. Tam vzniklo konstituční uvědomění tak hluboko, že je umějí i školské děti již nazpaměť. Jeť tam zajisté Urgermán jeden a sládek — toho jména Matitschek či Matejitschek, historikové Tagesbotovi sami to dobře nevědí. A muž ten má dcerušku, krásnou dcerušku, skoro slečinku. Každého to překvapuje, že je jí teprv pět let, nebo kdyby se byla narodila o několik let dříve, mohlo jí být atd. Již před čtyřmi lety odložila z vyšších sociálních důvodů cumlíček, živila se pak po nějaký čas kaší, nyní ale už jí všecko, v pátek hlavně knedlíky. A poněvadž má tak zdravý žaludek, myslilo se, že nejspíše snese pohled na několik poslanců a nějakou tu řeč, které ji hned naučili. A když přijeli, nezarazila se pranic, vyndala jenom prstíček z úst, jakž se také sluší, a řekla jim zcela upřímně, jak jí to těší, že ti pánové stojí tak pevně k ústavě, i vyslovila zcela určitě nádeji svou, že i nadál zůstanou takoví. Pak si dala prstíček zase do úst a vyslechla důstojně řeč doktora a poslance Klieru, který jí nadšeně ubezpečil, že se v něm nemýlí. Poté jí dal nový desetičlenný, a má její souhlas pojištěn pro všechny časy.

Tak si hrají německé politické děti „bez rozdílu stáří“. České děti si také hrají, dělají ale už rozdíl. Po náměstích pražských vidíš rozmanité hloučky chlapců, a kamkoli přikročíš, poznáš, že si hrají — na tiskové procesy. Nejkudivnější z nich je obyčejně redaktorem a ostatní na něho dorážejí paragrafy ciferně určitými, podle toho, jak vysokou který z nich cifru zná, třeba „paragraf milion“, který ani v trestním našem zákoníku *posud* není. Soudní jich řád je trochu nepravdělný, konec soudu ale pravidelný, redaktora odsoudí totiž vždy. A pak začne s povždy renitentním kudivnáčem mela, z níž tento někdy vyvázne útekem, někdy je ale chycen a musí ihned zasednout mezi soudce a pomáhat odsoudit zas kudivnáče druhého. Jde to zcela podle pravidla „jednou já, jednou ty“ a říkají tomu, že si hrají „na Baráka“.

Možno, že se hra z Prahy rozšíří, neboť Praha „caput regni“. Jenže, když se jednalo o souhlas s deklarací, ztratila „hlava

království“ hlavu. Inu, neškodí, opatrnost jest matka moudrosti, stojí v čítance. Opatrnost už máme, teď musí tedy přijít moudrost; matku už máme, teď přijdou kmotři a křtiny s koláči a vínem. Alespoň nějaká zábava. Beztoho píší „političtí přehledníci“, že bude mír. Ondy sešel jsem se s jistým občanem, který žije v tom klamu, že já vždy musím něco vědět.

„Nu jak?“ táže se občan, „bude brzy něco evropského?“

„Ano,“ pravím v pyšném vědomí, že za mnou stojí J. V. císař francouzský, J. V. král pruský a ještě jiní potentáti, „evropský mír bude.“

„Co mír!“ osupil se na mě občan, „když platím válečnou přirážku, chci také něco za to vidět!“

NÁRODNÍ NOVINY 20. září 1868

NOVÉ PROUDY NADÁVEK
OKTÁVNÍ VZPOMÍNKY
HISTORICKÁ SPRAVEDLNOST
ČEŠTÍ KMENOVÉ

△ V Praze 10. října.

Hej Slované, ti „Figarové“ et kump. nám nadávají! S takovou chutí, jako by dnes Čechům nadávali po prvé, a s takovou zas zručností, jaké jen desíletý, svědomitý a pilný cvik poskytnouti může! A už nebudou jiní, příroda jim nedá. Jsou jako jistý pražský dřevoštěp. „Ale prosím vás, muži, jakpak vydržíte jen po celý den ženě bez přestání nadávat!?“ — „I prosím poníženě, to mne pranic nenamáhá!“

Proti tomu dešti nepomůže žádný deštník, ba ani střecha. Seděliť čeští poslanci pod střechou říšské rady a vídenští žurnalisté nadávali jako špačkové, vyšli si čeští dělníci na Pankrác a tamti nadávají zas. Cokoliv je českého, musí potřísnit; žádný jim nebrání, snad že se jich každý štítí. Ale ta jednostrannost ve „smění“ je přec jen a zůstane neracionální kanalisací. V Paříži je kanalisace tak dokonalá, že se může pod zemí čistě chodit jako salonem; v Praze nezůstala česká národnost svého času ani v restauračním sněmovním salonu bez potřísnění. A pak ať se někdo diví, že z takto hnojené půdy vyroste někdy kvítko, které nevoní ani jim ani nám!

Vyrostlo před osmi dny na Pankráci, ale přišel pan Deder, vlastenec, a utrhl je. Jenže je utrhl příliš prudce, prašníky praskly a květný prášek zalítl k páterům jesuitům a k německému kasinu ve způsobě cihel a několikaliberních kamínků. Všichni z redakce Bohemie vypravují, že se choval pan Deder se srdnatostí až úžas vzbuzující. To mne těší, neboť miluji ctnost a „jen ctnost dodává pravé zmužilosti“. Tentokráte se skládala páně Dederova ctnost ze dvou škadron husarů a dvou bataillonů infanterie. Avšak pan Deder ještě nikdy se nevydal zcela ze ctnosti a měl jí ještě trochu rezervní v kasárnách. Proto také zasluhuje, aby byl náš. Proto ho miluji, vroucně miluji, skoro tak jako ctnost!

Přece jen s hlubokou jizvou v srdci odstupoval z dějiště. Vzatl tam za své jeho miláček, Fidelio jeho jmeno, chrtem být jeho povolání. Nevytrpělo to věrnou duši doma, když pán byl odešel. Hledal pána ouzkostlivě po stráních i polích, nenašel ho, byl ale sám nalezen, svázán a bídně utracen. V stříbropěnné Vltavě odpočívá tělesný pozůstatek jeho. Může-li kdy se umírnit bol nad ztrátou tou, bylo by to jen tenkrát, kdyby byla zavedena daň z psů. Ale to je malá útěcha, neboť neplatila by se daň jen z chrtů, nýbrž i z jiných druhů zvířátek, věrnost po všech čtyrech světem roznášejících, z buldogů i mopslů a ještě jiných.

A mimo padesát jiných udál se na Pankráci ještě jiný případ zvláštní, protože v následcích charakteristický. Bylť mezi ztlučeními také nějaký žid, a sotva dostala se zpráva ta do vídeňských listů, již se psalo, že je v Praze „judenhetz“. „Christenhetz“ se mohlo tolik a tolikrát spíše napsat, ale nenapsalo se. Jednou řekl kýs dobrý pozorovatel: „Všechno bezpráví, které se kdy na židovstvu spáchalo, mstí se nyní co nejvýdatněji. Šlápne-li někdo některému třeba jen náhodou na nohu, již volají všichni o pronásledování soustavném a svět jim dává za pravdu.“ Bodejť by se nemstilo vše v dějinách! Jenže v Čechách netřeba mstění. Když po celé Evropě židé byli pronásledováni, neslýchaně týráni, o statek, život, čest i domov připravováni, v slovanských krajinách našli vždy útulek bezpečný. A slovanská povaha se nezměnila, záští proti jakémukoliv vyznání v Čechách není a také nebude!

Historie časem svým vše vyrovná. S Čechy, praví se, stane se vyrovnání a narovnění co nejdřív. Teď bych jen rád věděl, s *kterými* Čechy začne narovnění nejdříve. Podle vídeňských listů jsou tu rozmanití čeští národové:

- a) Staročeši,
- b) Mladočeši,
- c) feudální Češi,
- d) klerikální Češi,
- e) demokratičtí Češi.

Mimo to dělají velmi jemný rozdíl mezi „die Czechen“ a „diese Czechen“, znají také pododdíly „die Hartköpfigen“

nebo „die Pfiffigen“ nebo „die Blöden“ atd. Nejnověji ale našli kmen nový:

f) Die Krypto- oder Tajnoczechen, k nimž počítají také samého pana hraběte Kellersperga (Neue freie Presse).

A sami od sebe přihlásili se, nejvíce z ouřednických kruhů, co kmen nový ještě:

g) Takyčeši.

Nejsnadnější vyjednávání bylo by s kmenem posléz jmenovaným.

NÁRODNÍ NOVINY 11. října 1868

VYŠLO SI NEŠTĚSTÍ
HOŘOVICKÝ SIMERINK
SCÉNA Z VOLEBNÍHO DIVADLA
ANTIGONA A JINÉ HRY PRO DĚTI

△ V Praze 14. listopadu.

Neštěstí, které se událo za Hořovicemi, rozlítlo se světem. Nyní již putuje po uherských nivách, chodí od prahu k prahu a znamená je krví, kterou bylo dřív také sněhy naše zbarvilo. Mnohé staré věrné oko rozslzí se do dnů svých posledních, mnohé mladé tužné do dnů svých pozdních. Neštěstí netáže se ni po krásných ni po věrných očích: „slz si žádá, nechť jimi oslepne oko již jakékoli.“

Nemohu se zbavit myšlenky, že celá udalost je následkem nějaké lehkomyšlnosti. Tvrdí se sice z dotyčných stran, že není osoby, které by se mohla vina vyložit. Pravda-li, což by potěšilo arci každého, že není vinen, kdož vlak předčasně vypravil, že telegraf nekonal služeb, že v sních zabředlý vlak *vše* učinil, aby následující vlak zpraven byl, že ředitelé vlaku tohoto činili vše, seč byli, že užili všech prostředků, aby vlak svůj zarazili, prostředky ty ale že nebyly pranic platny, — pak ovšem litujem nedokonalosti prostředků těch, avšak nikdo se nemůže divit, bude-li chtít mnohý bojácný vyčkat, až budou prostředky ty právě lepší. Po Simerinku leze vlak do vrchu a s vrchu příkře jako housenka po stromě, v zimě v letě stejně, vždy, dle počasí, jiných pomůcek užívaje. Hořovicům ani dost málo nenapadá, aby se rovnaly Simerinku, mají-li ale Hořovice výroční zvláštnosti a obtíže *své*, nuž ať se učiní opatření *právě dle těch obtíží*. Či se má teprv pak vždy něco učinit, když se už něco stalo, nemá se pomyslit i na oheň, který v dřevě dřímá?

Časopisy chválily soustrast a dobrosrdečnost, jakou jevilo při neštěstí obyvatelstvo vůkolní. Bylo by dobře, kdyby se vůbec nezapomínalo na dobrosrdečnost českého lidu, na nějž v čas neštěstí jakéhokoli vždy spolehati se, s nímž v dobrotě vše a vše uspořádati možno. Ostatně soustrast s nebohými

obětmi krvavé náhody neobmezila se na vůkolí ono; zvěst udalosti, jakmile se roznesla, ledovým mrazem zarazila veškeré tepny společenského života, zapomnělo se na vše ostatní, a když pak v druhý večer povozy s raněnými v děsném tichu a opatrně ploužily se Prahou, bylo každému, jako by ztrácel a litoval členů své vlastní rodiny. —

Jen jedna tepna se nezarazila — agitace voličů německých pro nastávající volby obecní. Pánové ti rozvinují činnost, že by byla větší ještě věci hodna. „Ryba Rohyta, plovoucí v hloubkách nezměrných, nestává se hrdou; malá Cafari tančí již ve vodě na píď hluboké, jako by ji lechtal.“ Polechtávají jeden druhého k větší činnosti a jsou dnešního dne již velmi, velmi činni. K reklamacím se tlačili v celých procesích. Na mnohém bylo vidět, že vlastně tak dobře neví, co chce, mnohý to řekl upřímně. „Nenapadlo mně posud starati se o to — když mně ale ti pánové nedávají pokoje!“

Přišel také otec, izraelita, aby reklamoval volební právo pro svého syna. Ale syna toho nemohli nikde nalézt. Konečně ho přece našli — mezi těmi, kteří, když byli právě dospěli na léta vojenská, byli odebrali se „za obchodem“ do Ameriky. — „Vždyť je ale pan syn v Americe!“

„Vrátil se zase.“

„Musí tedy dostavit se osobně.“

A když se dostavil pro svůj legitimační lístek, obdržel přátelské pozvání, aby se ještě před volbou laskavě smluvil s asentní komisí.

K smíru konečnému to volební divadlo ještě as nepovede, nejsouť tam lidé, na straně druhé, tak snadno uspokojeni jako onen uměnímilovný našinec, který tyto dny zvolal: „Tohleto provedení klasické Antigony, tak důstojné a pěkné, smířilo mne s německým divadlem!“ Provedení bylo prý skutečně dobré, tak dobré, že i septimáné malostranského gymnasia obětovali si svačinu svou na děkující insert v Bohemii. Na všecken způsob byla Antigonu septimánům na jevišti v řízném svém rouchu milejší než ve školských škamnách, rozuměli jí tu nepoměrně snadněji a nepotřebovali teprv Donnerův překlad šilhavě povytahovat ze škamny, aby porozuměli.

Ale nechme toho — jsem upřímný, mne přec jen mrzelo, že nespátřili jsme Antigonu, když ne dřív, tedy alespoň také již na českém jevišti. V Berlíně dávají ji nebo Krále Edipa rok co rok, také u nás činily se již od dvou let přípravy. Hlahol měl již nastudované sbory — sbory by byly v českém divadle učinily dojem obrovský —, také již se mluvilo o úlohách, kdo kterou převezme, a skutečně netrvalo dlouho a — pak se již o tom ani nemluvilo.

Arci, s tím posměváčkem nesouhlasím, který pravil: „Paralysujem Antigonu českými hrami pro děti.“ Mně by byla bývala Antigonu velmi mila, neméně mily budou mně ale ty drobné hry pro drobný lid. Nejen snad proto, že budou stát také pěkný kus režisérské práce, nýbrž proto, že bude tak pěkná příležitost státi se také trochu dítětem, radostně se dívat na radost jiných, jimž člověk té radosti alespoň nezávidí. Velmi snadno možno, že přijdou také děkovací inserty za hry dětské, ale od dorostlých. Jen rychlé přípravy, abychom — náhle zas o té věci ani nemluvili!

NAŠE LISTY 15. listopadu 1868

DŮKLADNÁ ZPRÁVA O HISTORICKÉ NOCI
A VELKÉM V NÍ VÁŽENÉM PŘEDSEVZETÍ
DÁLŠÍ ZPRÁVA, A SICE O JEDNÉ
NEKRKOLOMNÉ PETICI

△ V Praze 5. prosince.

Vím dopodrobna, jak se to vše zběhlo.

Bylo to právě několik minut po půlnoci, když náš milostivý politický vůdce David I. vyndal cigáro a odpliv si.

„To jo!“ pravil v českém panském, totiž německém jazyku, „to jo!“ opakoval a přes vznešený obličej jeho přelítla celá škála mraků, „vyrovnání! Hm — to bych byl hloupý! Naposled by Češi dokázali, že rozumějí pravé liberálnosti a spravedlivosti, a já bych byl blamován — a pak bych už nemohl popichovat — a pak co bych měl z toho, — arcibiskupem by mne as sotva udělali, co? Ba! Za prvé už jednoho mají a za druhé — — ale slušela by mně ta červená čepička a seděl bych v první řadě, vpravo na rohu — jenže — a tedy ne!

Teď si sednu, vezmu péro a napíšu hrom. Ale hrom celý, o jakém mluví Fiesko, když na korunu myslí. „Rozkouskovan může děti uspat, v celé síle své opanuje i otřásá nebem.“ Pěkný výrok — ale nebylo potřebí ani Schillerů ani jiných, byl bych to vše ve své redakci spravil, i kdyby nebylo posud ani kousku německé literatury!

Mojžíšku, vzal on péro, budu mu diktovat článek o tom, že má-li být v Čechách nějaký národ panující, musí to být národ německý. Za prvé řeknem, že byli Němci už před Slovany v Čechách. Důkaz: vždyť byli posud všudy, kde bylo dobře. Za druhé řeknem, že bez nás nebylo by ani české historie. Důkaz: s kým by se byli Otakarové, husité atd. prali? Za třetí řeknem, že Češi nemají peněz, Němci ale ano. Důkaz krátký, ale jasný: seznam našich abonentů, vesměs Němců. Za čtvrté řeknem, že Češi nemají vzdělanosti, my ale ano. Důkaz zcela biblický: ať vyberou ze sebe nejvíc vynikajícího člověka, duševního nějakého Goliáše, postavím se proti němu taktéž sám, já David m. p. — Tak, teď dones článek do tis-

kárny, není pochybnosti, že následkem něho lid můj německý zůstane pánem a bude zde panovat, neboť stojí psáno :

Wer berührt ward von des Geistes Weihekuss,
weiss, dass eine Welt sich fügen seinem festen Willen muss.“

Zapálil si cigáro, natáhl se na pohovku a zadíval se do stropu. Uprostřed stropu je roseta, uprostřed rosety hák, určený snad pro lustr, kterého při té světlosti zde ale netřeba. Zavěsil — prozatím — na ten hák myšlenky své :

„Jsou — arcíže jsou slaboši mezi námi, kteří by chtěli s Čechy v míru žít, — snad by těch bylo i časem svým dosti mnoho — ale nesmějí, nechci, musí panovat! Však mně budou jednou povděční, pánem být je hezká věc, arcíže teď každý oráč tituluje se pánem, ale je rozdíl. — Bude také rozdíl mezi námi, jeden bude víc panovat, druhý míň, třetí nejvíc. Ten třetí musí být vybroušená, politická hlava! — Když si tak vzpomenu, čím byli ještě před hodinou a čím jsou teď — jediným šťastným článkem. — Ano, ovšem, ovšem musíte vůdce mít — je těžko vést zápasící loď proti bouři, těžka je každá koruna, třeba byla jen z mravního zlata, — není pomoci, *musím* sám zůstat tím vůdcem, hlavou, pánem nejvyšším. Světlo panuje všemu, kde je velikost, je světlo, a kdeže je velikost?“ tázal se pyšně, ohmatal si vlasy, pak skrčil nohu a ohmatal patu.

„Byl jsem posud nejčilejším, prvním, oni to musí uznat,“ pokračoval. „Ať mne jmenují svým Deákem nebo jak chtějí, to je mně jedno. Zůstanu skromným, nejsem žádný Fiesko, vezmu nanejvýš Litoměřice co národní odměnu, spokojím se titulem doživotního maršálka, vymíním si jen, aby některý z mých synů po mně vůdcem byl, člověk musí také na rodinu myslit. Vždyť mám hezké kluky a mám jich dost! — Spokojím se s politickým vůdcovstvím v Čechách, na Moravě ať je Mářišr! Budu se jen podepisovat David I., totiž první vůdce panujícího národa v Čechách, pak snad pán na Michli, na těch Litoměřicích — doktor Strádal bude mít pífku! To je jedno, pífku budou mít mnozí, je to lidská slabost, na které

nezáleží. Také já mám své slabosti, však já se neprozradím! Známe pohádku o tom indickém králi, víme — o *tom*, který si z vyšších ohledů dal ušít čepici s ušima: začali ji pak po něm nosit všichni a na žádném se nevidělo, jak na př. formované uši má.“

Usmál se spokojeně, vysmrkal se a pak pokračoval: „Možno, že přec přijde pozděj zase jiný, který se protlačí na místo mé. Ale to je jedno, vláda je tak sladka, že okamžik její stál i Fieskovovi za život. Možno také, že ten druhý přijde brzy, lid je nevděčný a mně jde puls trochu rychle. Ten puls je vážné znamení — ‚rychlí panovníci panují nejkratčeji,‘ praví Vilém Tell. Ale, jak praveno, to je jedno, prozatím jsem dokázal, že Němci musí být panující národností v Čechách, já jsem přirozeným vůdcem jejich, a byť bych i zase padnul, moje myšlenka bude panovat dál. — Rozhodnuto!“ —

A tak se stalo, že David I. stal se pánem politické situace v Čechách, pánem tedy nás všech. Doufejme, že nám bude pánem milostivým, že nás ostříhá co dobré, třeba by trkavé ovečky své, že zůstane při nůžkách a nevezme nůž Starého Zákona, aby místo stříhání řezal.

Doufejme to všichni, já pak měl za svou povinnost, abych sdělil, co dopodrobna vím. Víím ovšem také ještě ledaco jiného, mohl bych vás bavit mnohými žerty, a to velmi vybranými, ale nenapadá mně žádný. Snad přivezu něco z Plzně, kamž pojedu, jakmile bude jízda jista. To ale bude velmi brzy, nebo chystá se velká petice cestovatelů, kteráž dí: „Na drahách jsou pro dovoz osob zařízeny sice již čtyry třídy, dosti drahé, vším možným pohodlím i ažiovými přírážkami opatřené, ale račtež, slavná ředitelstva, zařídit přec ještě třídu další, pátou, na kteréž by byl člověk životem i oudy svými jist!“ —

NAŠE LISTY 6. prosince 1868